

Strategia Rozwoju Gminy Zduny

na lata 2023-2030

Opracowanie:

Urząd Miejski w Zdunach

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY ZDUNY	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	12
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	15
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	22
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	24
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	26
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	28
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY ZDUNY	32
1. Misja i wizja	32
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	34
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zduny. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	46
3. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	52
4. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	57
5. Ramy finansowe i źródła finansowania	61
Załącznik 1: Diagnoza	68
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	118
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	123

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Zduny, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w sierpniu 2022 roku, kiedy to Burmistrz Zdun podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr L.348.2022 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, którą pogłębiono podczas spotkania z kierownictwem i pracownikami urzędu oraz badania ankietowego wśród mieszkańców. Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej pozwoliła na wyznaczenie obszarów problemowych w zakresie powyższych sfer. Następnie przeprowadzono warsztaty strategiczne, podczas których opracowano misję i wizję rozwoju gminy, a także cele i kierunki działań, których realizacja wpłynie na urzeczywistnienie określonej na 2030 rok wizji. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Następnie opracowany projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu, a w dalszej kolejności zaopiniowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Ważnym punktem w pracach nad strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców, a część programowa została współtworzona przez uczestników warsztatów strategicznych.

W pracach nad Strategią brali również udział **członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030**, w następującym składzie:

- I. Przewodniczący Zespołu – Tomasz Chudy – Burmistrz Zdun,
- II. Zastępca Przewodniczącego Zespołu – Miłosz Zwierzyk,

- III. Członek Zespołu – Barbara Fornal,
- IV. Członek Zespołu – Alicja Drejkarz-Ostój,
- V. Członek Zespołu - Ewelina Wrońska.

Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Maja Czyż – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego,
- Maciej Łodyga – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego

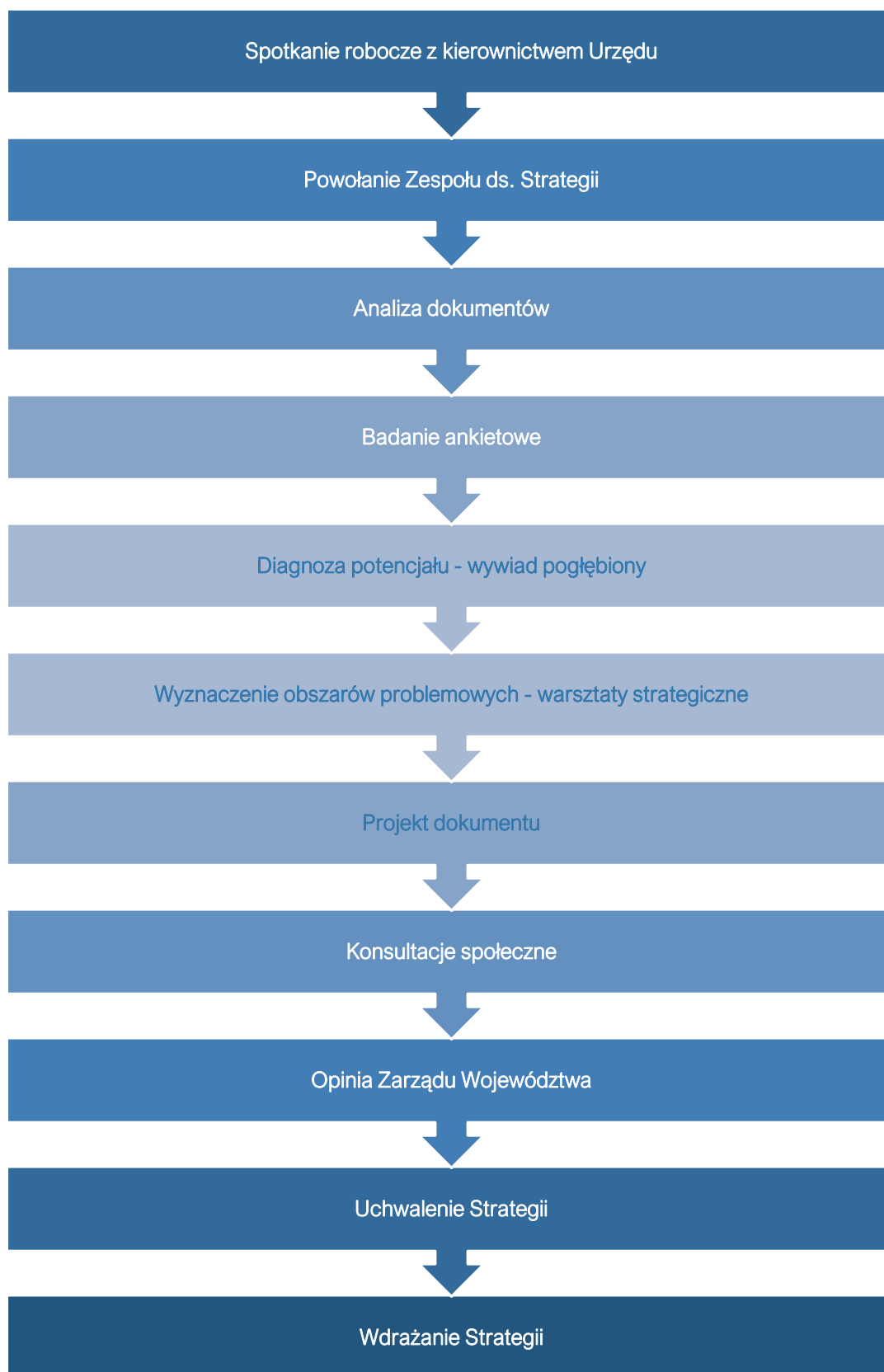
Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią:

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY ZDUNY

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Informacje ogólne

Gmina Zduny, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu z woj. dolnośląskim. Wchodzi w skład powiatu krotoszyńskiego. Według danych GUS z 2021 r. w gminie zameldowanych było 7556 mieszkańców, natomiast wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 89 os./km².

W skład gminy wchodzi 6 sołectw: Baszków (z przysiółkami: Piaski, Dziewiąte, Siejew, Ostatni Grosz, Trzaski), Bestwin (z przysiółkiem Rochy), Chachalnia, Konarzew, Perzyce oraz Ruda.

Odległość drogowa z miasta Zduny do Krotoszyna (będącego siedzibą władz powiatowych) wynosi nieco ponad 7 km, do Poznania ok. 100 km, natomiast do Wrocławia ok. 75 km. Podróż samochodem ze Zdun do Poznania zajmuje ok. 2h, a do Wrocławia ok. 1,5h.

W gminie zlokalizowany jest dworzec kolejowy na ul. Kolejowej 16 w Zdunach. Położony jest przy linii kolejowej relacji Oleśnica-Chojnice. Obsługuje on połączenia w kierunku Poznania oraz Wrocławia.

Wnioski:

- Odległości gminy Zduny od większych miast świadczą o niskiej dostępności komunikacyjnej gminy.
- Należy dążyć do zwiększania dostępności oraz połączeń komunikacji publicznej w celu zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej regionu.
- Należy sukcesywnie zwiększać możliwości korzystania z usług na terenie gminy, by minimalizować konieczność wyjazdu mieszkańców w celu ich zrealizowania.

Transport i łączność

Sieć komunikacyjną w gminie tworzy droga krajowa nr 15, posiadająca długość 4,9 km, drogi powiatowe o łącznej długości 38,2 km oraz drogi gminne o łącznej długości 165,4 km. Przez teren gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższa taka droga zlokalizowana jest o ok. 30 km na zachód od gminy Zduny i jest nią droga ekspresowa S5 o oznaczeniu międzynarodowym E261.

Na terenie gminy występują dodatkowo ścieżki rowerowe, posiadające długość 9,1 km.

Transport zbiorowy w gminie organizowany jest za porozumieniem z organizatorem Miastem i Gminą Krotoszyn, którego operatorem jest Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z

o.o. w Krotoszynie. Miejscowościami objętymi ww. transportem są Zduny, Chachalnia, Perzyce, Konarzew, Baszków, Bestwin, Ruda i Dziewiąte.

Wnioski:

- Stan techniczny dróg na terenie gminy Zduny wymaga ponoszenia stałych nakładów związanych z ich bieżącym utrzymaniem, modernizacją odcinków o pogorszonym stanie oraz rozbudową. Przegląd stanu dróg w gminie jest prowadzony raz w miesiącu.
- Do najpilniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej na najbliższe lata wyszczególniono budowę obwodnicy Zdun, przebudowę dróg w Perzycach i Zdunach, dróg relacji Baszków-Trzaski, Zduny-Baszków-granica gminy, Konarzew-Baszków.
- Przeprowadzane działania modernizacyjne oraz rozbudowa siatki drogowej na terenie Gminy powinna uwzględniać działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, takie jak np. modernizacja oświetlenia ulicznego, tworzenie aktywnych przejść dla pieszych.
- W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, ograniczenia jego natężenia (zwłaszcza na krótkich odcinkach), zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z tzw. emisji liniowej oraz poprawy komfortu korzystania z dróg przez wszystkich użytkowników należy zadbać o stworzenie systemu ścieżek rowerowych, połączonych z infrastrukturą rowerową na terenie całego kraju.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w gminie Zduny jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego. Na podstawie uchwały nr V/37/2015 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zduny., w 2018 roku Rada Miejska w Zdunach uchwaliła „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Zduny”. Studium obejmuje cały obszar miasta i gminy Zduny w jej granicach administracyjnych. W związku rozwojem budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy zdefiniowano potrzebę aktualizacji Studium, czego efektem było podjęcie przez Radę Miejską w dniu 24 lutego 2021 r. uchwały nr XXIX.213.2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zduny.

Gmina Zduny zajmuje powierzchnię 85,2 km², z czego 55% tych terenów zajmują użytki rolne, a 36,1% lasy. Gmina ma charakter typowo rolniczy. Największą miejscowością w gminie, a zarazem wielofunkcyjnym, głównym ośrodkiem miejskim są Zduny, będące siedzibą władz samorządowych.

Elementami mającymi negatywny wpływ na ład przestrzenny w gminie są tereny nieczynnej już Cukrowni Zduny oraz zaniedbane nieruchomości prywatne, wpisane do rejestru zabytków. Niegdyś cukrownia stanowiła podstawowy zakład pracy w mieście i gminie Zduny, tym samym napędzając gospodarkę i atrakcyjność regionu.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy obowiązuje 8 takich planów, z czego aż 7 z nich uchwalono przed 2003 rokiem. W większości dotyczą one wyznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową. Plany te obejmują swoim zasięgiem powierzchnię 68,95 ha, co stanowi około 0,8% powierzchni gminy. Żaden z 8 obowiązujących aktów prawa miejscowego nie jest obecnie aktualizowany, natomiast w trakcie przygotowania są aktualnie 3 nowe plany, których szacowany udział w powierzchni gminy wyniesie 4,05% (345,72 ha). Opracowywane plany mają na celu uporządkowanie zabudowy mieszkaniowej we wsi Chachalnia oraz umożliwienie zagospodarowania terenów aktywizacji gospodarczej w zachodniej części Zdun.

Wnioski:

- Głównymi ośrodkami rozwojowymi w gminie, w których zaobserwować można największy ruch budowlany, są Konarzew i Chachalnia.
- Za największe bariery w aspekcie przestrzennym, utrudniające zarówno przemieszczanie się w obszarze gminy, jak i równomierny rozwój tych terenów, zdefiniowano zajmujące znaczną powierzchnię obszary ochrony przyrody, strefy konserwatorskie i stanowiska archeologiczne oraz strefę oddziaływania elektrowni wiatrowych.
- Zwiększający się udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy ułatwi prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej gminy władzom samorządowym, dzięki czemu uniknie się przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji oraz chaosu urbanistycznego.

Walory przyrodnicze i kulturowe

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego, gmina Zduny położona jest w podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Nizina Południowo-wielkopolskiej będącego jego fragmentem mezoregionu zachodniej części Wysoczyzny Kaliskiej. Cały obszar gminy położony jest w granicach zlewni rzeki Barycz, będącej częścią dorzecza Odry. Przez gminę i miasto Zduny ze wschodu na zachód przepływa rzeka Borownica, która następnie wpływa do Orli – prawego dopływu Baryczy.

Na terenie gminy Zduny występują następujące formy ochrony przyrody: trzy Rezerваты przyrody: „Baszków”, „Mszar Bogdaniec” oraz „Buczyna Helenopol”; Obszary Natura 2000: Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB300007), Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” (PLH300002); Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”; pomniki

przyrody: aleja dębów szypułkowych w obrębie Baszków, w rejonie leśniczówki Rochy (licząca 300 szt.), dąb szypułkowy o obw. 350 cm w obrębie Baszków, a także dwie lipy drobnolistne we wsi Chachalnia.

Zduny są jednym z najstarszych miast Wielkopolski – powstały w XIII wieku. Z tego względu w gminie występuje wiele cennych historycznie obiektów. Korzystna lokalizacja w na szlaku komunikacyjno-handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w na zdunowskim rynku ustawiono komorę celną. Była ona największą w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy.

Na terenie gminy Zduny znajduje się 38 istniejących zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Do najbardziej rozpoznawalnych zabytków z ww. listy należą kościoły parafialne w Baszkowie i Zdunach, kościół poewangelicki w Zdunach, pałac w Baszkowie oraz ratusz w Zdunach.

Ponadto w gminie funkcjonuje także gminna ewidencja zabytków, do której według danych z 2012 roku, należało 464 nieruchomości i dwie strefy konserwatorskie. Znaleźć można też pomniki takie jak: Pomnik Powstańców Wielkopolskich, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, pomnik na placu 700-lecia, pomnik ofiar II wojny światowej i komunizmu, figura Najświętszego Serca Pana Jezusa czy figura św. Wawrzyńca w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się najstarsza w Polsce Kaflarnia, która poddana została rewitalizacji. W efekcie została przejęta od prywatnego właściciela. Przebudowa została zakończona 6 września 2022 roku. W nowopowstałym ośrodku planowane jest stworzenie ośrodków: Ceramicznego Centrum Rzemiosła Artystycznego, Muzeum Kaflarstwa oraz Muzeum Pieca. Ma to być miejsce realizacji warsztatów zduństwa oraz zajęć ceramicznych i rzeźbiarskich.

Przez teren gminy przebiegają dwa piesze szlaki turystyczne oraz jeden szlak rowerowy. Pierwszym z obiektów turystyki pieszej w gminie jest czerwony szlak Krotoszyn-Baszków, o długości 15 km. Drugim ciągiem pieszym jest zielony szlak „Długoleka-Krotoszyn” o długości 97 km. Dodatkowo we wschodniej części gminy, w okolicy Rezerwatu „Buczyna Helenopol” mieści się fragment żółtego szlaku pieszego Krotoszyn-Sulmierzyce o długości ok. 1 km. Operatorem wszystkich wymienionych szlaków jest PTTK.

Wnioski:

- Wysokie pokrycie obszarami chronionymi utrudnia i zmniejsza możliwości inwestycyjne oraz mieszkaniowe gminy.
- Kaflarnia w Zdunach po powstaniu planowanych jednostek stanie się znaczącym ośrodkiem turystyczno-kulturowym gminy Zduny podtrzymującym historię i kształtującym tożsamość lokalną mieszkańców.

- Historia oraz dziedzictwo lokalne mogą stanowić ważną gałąź lokalnej gospodarki, przyciągając na jej obszar turystów, osoby zainteresowane aktywną rekreacją oraz pasjonatów dziejów Polski, aby tak się stało konieczne jest jednak podjęcie aktywnych działań zmierzających do rewitalizacji i odnowy zachowanych dotąd zabytków, w celu zwiększenia turystycznego potencjału gminy.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gospodarka lokalna i rynek pracy

Gmina Zduny w latach 2017-2021 zarejestrowała wzrost liczby przedsiębiorstw o 76 podmiotów. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w gminie Zduny w roku 2021 stanowiły 9,4% (721 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie krotoszyńskim. Udział ten ułożył gminę na trzecim miejscu wśród gmin powiatu. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Zduny, największa część podmiotów działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych oraz budownictwie.

Na terenie gminy działają głównie małe, często rodzinne przedsiębiorstwa. Wśród największych podmiotów gospodarczych w okolicy są m.in.: Dünya Döner Kebab, Kruk Transport, Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Spółka Jawna R.M.T. Ludzis, PANCOM oraz TOMAR - Maszyny budowlane.

Wnioski:

- Gmina Zduny planuje skupiać się na kreowaniu lokalnej polityki przestrzennej, która ukierunkowana jest na pozyskiwanie nowych inwestorów.
- Według barometru zawodów duży deficyt poszukujących pracy w 2022 roku dla powiatu krotoszyńskiego stwierdzono w zawodach: kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, lekarze, monterzy instalacji budowlanych, operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych, pielęgniarki i położne, a także ratownicy medyczni.

Infrastruktura i środowisko – urządzenia sieciowe

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zduny wynosi 23,6 km, sieci wodociągowej 50,5 km, natomiast sieci gazowej 101 km.

Zadaniami w zakresie gospodarki wodnej oraz kanalizacyjnej na terenie gminy Zduny zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zdunach Sp. z o.o. (dostarcza wodę do miejscowości: Konarzew, Perzyce, Baszków, Bestwin, Ruda; odprowadza ścieki z całego obszaru gminy) oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krotoszynie (dostarcza wodę do miejscowości: Zduny, Chachalnia). W gminie funkcjonują 4 ujęcia wód podziemnych. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują 3 stacje uzdatniania wody. Na terenie gminy zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2120 m³/d.

Według danych na 2021 rok udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 97,3%. Z kolei mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie Zduny w 2021 roku wynosił 50,3%, co świadczy o tym, że aż 47% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej bez usług kanalizacyjnych.

Na terenie gminy Zduny istnieje sieć gazowa, której podmiotem odpowiedzialnym jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Wszystkie miejscowości w gminie mają dostęp do gazu, a według danych GUS, w 2020 roku aż 71,4% mieszkańców korzystało z tej sieci. Był to udział znacznie wyższy, niż analogiczny wskaźnik dla województwa i powiatu.

Na obszarze gminy Internet szerokopasmowy dostępny jest w Zdunach, Chachalni, Konarzewie, Perzycach, Baszkowie i częściowo w Bestwinie. Miejscowościami nieposiadającymi dostępu do Internetu są Ruda i Rochy.

Wnioski:

- Należy stale podnosić jakość infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenie gminy Zduny.
- Szacuje się, że taka przepustowość oczyszczalni ścieków będzie wystarczająca zarówno przy obecnym poziomie liczby mieszkańców, jak i w przypadku zwiększenia się tej liczby. Jednak konieczne są działania modernizacyjne technologii oczyszczalni ścieków.
- Planowanymi inwestycjami w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy jest dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej w Zdunach (rozdział kanalizacji ogólnospławnej) oraz budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach wiejskich.
- Należy dążyć do rozwoju Internetu szerokopasmowego w miejscowościach wykluczonych, a więc w Rudzie i Rochach.

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

Gmina Zduny jest członkiem Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie przy ul. Kołłątaja 7. Stworzenie związku zostało zainicjowane przez 7 gmin: Krotoszyn, Kobylin, Zduny, Sulmierzyce, Cieszków, Koźmin Wlkp. oraz Rozdrażew celem wspólnego organizowania odbierania odpadów komunalnych z ich terenów. Aktualnie do Związku należy 5 gmin: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce, Kobylin i Cieszków. Związek wyznaczył podmiot odpowiedzialny za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie gminy w postaci Konsorcjum, którego liderem jest firma Chemeko - System Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów z siedzibą na ul. Jerzmanowskiej 6A we Wrocławiu. Partnerem Konsorcjum jest Grupa KOSZ Sp. z o.o. Wszewilki z siedzibą na ul. Sulmierzyckiej 51 w Miliczu.

Na terenie Związku funkcjonują 4 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych: w Rzemiechowie (gmina Kobylin), w Krotoszynie (gmina Krotoszyn) na ul. Ceglarskiej, w Sulmierzycach (gmina Sulmierzyce) na ul. Starokościelnej i w Zdunach (gmina Zduny) na ul. Jutrosińskiej.

Gmina Zduny prowadzi ewidencję źródeł ciepła, do której deklaracje są na etapie wprowadzania do bazy Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Ponadto na terenie gminy znajduje się 5 stacji monitoringu jakości powietrza umieszczonych na budynkach Szkół Podstawowych: w Zdunach i w Baszkowie, budynku Szkoły Ponadpodstawowej w

Zdunach oraz dwóch filiach Publicznego Przedszkola w Zdunach mieszczących się w Bestwinie i Konarzewie.

Ochrona środowiska na terenie gminy Zduny głównie jest oparta o następujące programy: Program Ochrony Środowiska Gminy Zduny na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 (obowiązujący w latach 2016-2023) oraz Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zduny na lata 2021-2027 (obowiązujący na lata 2022-2027).

Wnioski:

- Corocznie łączna ilość zebranych odpadów na terenie gminy Zduny wzrasta, jednak co pozytywne, rokrocznie osiągnęto wymagane poziomy recyklingu.
- Działania w zakresie wymiany źródeł ciepła skierowane do mieszkańców gminy powinny koncentrować się wokół wspierania wymiany przestarzałych i wysokoemisyjnych pieców grzewczych na technologie nisko i zeroemisyjne (np. odnawialne źródła energii).
- Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te powinny być związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.
- Należy dalej realizować szereg jednorocznych i wieloletnich programów związanych z ochroną środowiska, które w kompleksowy sposób odpowiadają na zdiagnozowane problemy.

Stan finansów samorządowych

W latach 2016-2021 można było zauważyć stały wzrost ogólnych dochodów budżetu gminy Zduny – z poziomu 28 mln zł w 2016 roku do nieco ponad 50 mln zł w 2021, wzrosły więc prawie dwukrotnie. W tym samym okresie wzrosły także wydatki budżetu gminy – w 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 25,7 mln zł i do 2021 roku wzrosły o niecałe 13 mln zł, osiągając kwotę 38,5 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce.

Struktura dochodów budżetu gminy jest niekorzystna. Na przestrzeni lat udział dochodów własnych bez PIT i CIT zmalał o 6% i wahał się w granicach 30%-36%. Udziały w podatkach centralnych uległy wzrostowi o 1% do poziomu 20% w 2021 roku. Najmniejszy udział w strukturze dochodów gminy w analizowanym okresie (2016-2021) posiadały nieprzerwanie udziały w podatkach centralnych, oscylowały one na poziomie 12-14% (13% w 2021 roku). Największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadają natomiast wpływy z dotacji (44% w 2021 roku). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie gminy w tym okresie były subwencje (25% w 2021 roku).

Wnioski:

- Niski udział w dochodach własnych i udziału w podatkach daje mały wpływ na możliwości kształtowania polityki finansowej gminy, a tym samym samodzielnego finansowania inwestycji.
- Należy mieć na uwadze, iż niestabilna sytuacja na rynku usług oraz rosnąca inflacja może wpłynąć na zwiększenie wydatków bieżących Gminy, a w konsekwencji spadek jej zdolności inwestycyjnych.
- Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Zduny na lata 2023-2034 przyjętą Uchwałą nr LIV.372.2022 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zduny na lata 2023-2033, zmienionej: uchwałą nr LV.385.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 25 stycznia 2023 r.; uchwałą nr LVI.395.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 22 lutego 2023 r. oraz uchwałą nr LVII.399.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 29 marca 2023 r. kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia budżetu gminy Zduny pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań, co daje zwiększenie możliwości realizacji zadań zapisanych w treści niniejszej Strategii.
- Zgodnie z tym samym dokumentem potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostających do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach realizacji Strategii wyniesie ok. 37,9 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i kolejnego. Prognoza na następne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, gminę Zduny w 2021 roku zamieszkiwało 7 556 osób, co stanowiło 10% wszystkich mieszkańców w powiecie krotoszyńskim. Gęstość zaludnienia, a więc liczba osób w przeliczeniu na 1 km² wynosiła 89 os/km². Opisywana gmina była w 2021 roku czwartą najliczniej zamieszkiwaną jednostką terytorialną w swoim powiecie. Z analizy danych wynika, że liczba mieszkańców gminy Zduny z roku na rok przybywa – na przestrzeni 5 lat wzrosła o 51 osób, jednak dynamika tego procesu wynosiła jedyne 100,2%, a od 2019 roku notuje się coroczny spadek ludności. Mimo to warto uwypuklić, że Zduny były jedyną gminą powiatu, w której zanotowano wzrost liczby mieszkańców. Analizując wskaźniki demograficzne dla gminy Zduny zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Uszczegółowieniem analizy struktury demograficznej jest zestawienie liczbowe osób w wieku

przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Zduny. Liczba seniorów na przestrzeni lat zwiększyła się o 170. Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o ponad 100 osób. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się względnie na tym samym poziomie (ok. 1 550 mieszkańców).

Wnioski:

- Wzrost liczby mieszkańców spowodowany jest dodatnim wskaźnikiem salda migracji. Jednak napływ ludności w powiecie krotoszyńskim nastąpił jedynie w gminie Zduny. Przez ostatnie parę lat występuje negatywny trend dla powiatu – wyprowadza się corocznie więcej mieszkańców, niż decyduje się zamieszkać w regionie. Dodatkowo biorąc pod uwagę w większości ujemne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego, może to prowadzić do pogłębienia się tempa zmniejszania się liczby ludności powiatu krotoszyńskiego.
- Proces starzenia się społeczeństwa będzie w przyszłości prowadził do zwiększenia zapotrzebowania na usługi w zakresie srebrnej gospodarki, problemów w zakresie utrzymania szkół, znalezienia pracy dla nauczycieli, zmniejszaniem się liczby osób posiadających wykształcenie wyższe.
- Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym może prowadzić do zmniejszenia się poziomu atrakcyjności inwestycyjnej gminy Zduny i prowadzić do wystąpienia negatywnych konsekwencji na rynku pracy (m.in. brak zastępowalności pokoleniowej).
- Należy jednak pamiętać, że coraz więcej osób decyduje się osiedlić w gminie, co będzie generowało popyt na wszystkie rodzaje usług społecznych i nie tylko. Dodatkowo wpłynie to na konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej, zwiększenia połączeń komunikacyjnych, zapewnienia opieki dzieciom do lat 3, zwiększenia miejsc w szkołach oraz zapewnienia ogólnego rozwoju, rekreacji oraz dostępu do kultury. Ponadto zwiększy się zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną.
- Atrakcyjność gminy Zduny, jako miejsca do zamieszkania powinna być budowana na tworzeniu warunków do rozwoju, aktywnej społeczności, systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania i struktury przestrzeni publicznych, poprawy jakości komponentów środowiska oraz rozwoju zdywersyfikowanej gospodarki.

Kapitał społeczny – żłobki, przedszkola oraz oświata

Na terenie gminy Zduny nie funkcjonuje żaden żłobek. W gminie działa 1 przedszkole publiczne i 1 przedszkole niepubliczne. Zapewniają one opiekę łącznie 336 dzieciom. Do Publicznego Przedszkola w Zdunach uczęszcza 266 dzieci, podzielonych na 12 grup, których średnia wielkość wynosi 22 dzieci. Drugim obiektem jest, działające przy pobliskiej parafii pw. Św. Jana Chrzciciela, Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach. Uczęszcza do niego 70 dzieci podzielonych na 3 grupy o wielkości ok. 23 podopiecznych.

Z analizy danych wynika, że udział dzieci objętych opieką przedszkolną z terenu gminy Zduny na przestrzeni lat 2016-2022 wzrósł o blisko 17 % od roku szkolnego 2016/2017, gdzie wynosił 77,09% do ostatniego analizowanego roku 2021/2022, gdzie osiągnął poziom 94,05%.

Na terenie gminy Zduny funkcjonują 3 szkoły (2 szkoły podstawowe i 1 zespół szkół ponadpodstawowych), do których w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało łącznie 720 dzieci. Są to kolejno: Szkoła Podstawowa w Zdunach, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie i Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Kilińskiego w Zdunach. Do SP w Zdunach uczęszczało 422 uczniów, podzielonych na 23 oddziały o średniej wielkości wynoszącej 18 dzieci. Szkoła w Baszkowie liczy 124 uczniów, w podziale na 8 oddziałów o średniej wielkości 15 osób. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zdunach liczy 174 uczniów podzielonych na 9 oddziałów o średniej liczbie 18 podopiecznych. ZSP realizuje nauczanie na kierunkach: technik logistyk, technik informatyk, technik turystyki wiejskiej, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych oraz branżowej szkoły I stopnia.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie gminy Zduny jest zróżnicowany. Szkoły różnią się m.in. liczbą sal lekcyjnych, rodzajem i stanem obiektów sportowych, liczbą projektorów multimedialnych, godzinami otwarcia świetlic czy liczbą szafek wystarczającą dla każdego ucznia. SP w Zdunach posiada największą liczbę sal lekcyjnych (27). ZS Ponadpodstawowych w Zdunach ma ich 14, a SP w Baszkowie 8. Szkoła w Baszkowie posiada obiekty sportowe w dobrym stanie, natomiast w SP w Zdunach zdefiniowano potrzebę remontu sali gimnastycznej. ZS w Zdunach nie posiada obiektów sportowych ani projektorów multimedialnych. SP w Zdunach dysponuje 27 projektorami, natomiast SP w Baszkowie 8. W żadnej ze szkół nie występują pracownie językowe, ani klasy dwujęzyczne, sportowe lub integracyjne (w SP w Zdunach zaplanowano start klasy integracyjnej w roku szkolnym 2021-2022). Wszystkie szkoły posiadają komputery do użytku uczniów w przedziale 35-39 urządzeń, monitoring szkolny i gabinet pielęgniarstwa. SP w Zdunach jako jedyna szkoła nie posiada parkingów dla kadry i rodziców, natomiast tylko ZS w Zdunach nie gwarantuje każdemu z uczniów dostępu do własnej szafki.

Wnioski:

- Zauważa się potrzebę zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3.
- Należy dalej rozwijać politykę przedszkolną w celu zapewnienia opieki wszystkim chętnym dzieciom, co za tym idzie – przyspieszać proces powrotu rodziców na rynek pracy.
- Rozwinięta sieć szkół podstawowych zabezpiecza potrzeby gminy Zduny.
- Gmina Zduny w kwestii egzaminu ósmoklasisty osiąga niższe wyniki niż średnie dla powiatu krotoszyńskiego, województwa wielkopolskiego oraz Polski.
- Stałe podnoszenie poziomu edukacji w gminie powinno odbywać się zarówno na drodze modernizacji infrastruktury szkolnej, doposażenia bazy dydaktycznej placówek oświatowych, zwiększania liczby oraz atrakcyjności oferowanych zajęć pozalekcyjnych, jak i poprawy jakości prac kadry nauczycielskiej (np. poprzez

modyfikację systemu motywacyjnego) oraz systemowe wsparcie uczniów zdolnych i słabszych.

- Gmina Zduny na bieżąco monitoruje koszty utrzymania ucznia/wychowanka w szkołach i placówkach oraz podejmuje działania w celu optymalizacji wydatków.
- Dopelnienie systemowych działań w zakresie wsparcia rozwoju edukacji powinno także następować na drodze rozwoju współpracy z obecnymi w Powiecie organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze oświaty, nauki, kultury, sportu, itp.
- Należy kontynuować nagradzanie uczniów za wybitne osiągnięcia naukowe w formie stypendiów.

Kultura i sport

Za propagowanie idei kultury wśród mieszkańców gminy Zduny zajmują się głównie dwie instytucje, którymi są: Zdunowski Ośrodek Kultury od 2023 roku zlokalizowany w Starej Kaflarni oraz Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny zlokalizowana przy ul. Sienkiewicza 9 w Zdunach. Zdunowski Ośrodek Kultury od 2008 roku do 2022 roku swoją siedzibę miał w odrestaurowanym pomieszczeniu zabytkowego ratusza w Zdunach. Znajdowało się w nim zarówno biuro ZOK-u, ale także galerie „Na Stryzku”, „Galeria Jednego Ekspozatu” i „Galeria Podręczna”, w których prezentowane są różnego rodzaju wystawy czasowe. Częścią Zdunowskiego Ośrodka Kultury jest Izba Muzealna. Na parterze znajduje się sala poświęcona Samuelowi ze Skrzypny Twardowskiemu, ukazująca dzieła poety i jego związki ze Zdunami i Kobylinem. Dodatkowo na parterze rozlokowano biuro będące miejscem spotkań Koła PTTK w Zdunach, salę wystaw czasowych, czy bibliotekę regionalistów. Piwnica oraz dziedziniec są miejscem lekcji muzealnych, spotkań tematycznych i historycznych oraz różnego rodzaju uroczystości. Biblioteka posiada dwie filie: w Baszkowie oraz w Konarzewie. Podmiot ten, w trakcie swojego wieloletniego funkcjonowania, otrzymał szereg nagród i certyfikatów. Obie jednostki są odpowiedzialne za upowszechnianie szeregu działań z zakresu kultury. Są to np. nauka gry na instrumentach, organizacja różnego rodzaju koncertów, warsztatów garncarskich, malowania na szkle, z makramy czy ceramiki, letnie warsztaty różnaitości, ferie zimowe dla dzieci i młodzieży, wystawy rzeźb i obrazów, lekcje muzealne dla szkół, spotkania z ciekawymi osobami, organizacja imprez sportowych i patriotycznych przy udziale młodzieży oraz nauka języków obcych, coroczny rajd rowerowy Odjazdowy Bibliotekarz, lekcje biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych, spotkania z młodymi i zdolnymi mieszkańcami z gminy Zduny, Klub Dyskusyjny Książki, spotkania biblioterapeutyczne z mieszkańcami DPS w Zdunach, zajęcia z kodowania.

Zajęcia sportowe są organizowane przez lokalnego animatora sportu przy stadionie miejskim w ramach programu rządowo-samorządowego „Moje Boisko - ORLIK 2012” oraz przez Uczniowskie Kluby Sportowe, którym gmina udziela dotacji celowych na rozwój działalności klubowej. Wśród obiektów, którymi dysponuje gmina Zduny wyróżnia się ponadto świetlice wiejskie, Centrum Animacji Społecznej, kręgielnia, odkryty basen, kompleks sportowy „Orlik” i Stadion Miejski w Zdunach.

Wnioski:

- Dostępna na obszarze gminy oferta kulturalna charakteryzuje się różnorodnością wydarzeń. Pomimo tego powinna być ona stale monitorowana, rozwijana, wzbogacana oraz dostosowywana do zmieniających się trendów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywających się na terenie gminy należą: Dni Zdun, Młodzieżowy Przegląd Twórczości Czesława Niemena, Bieg Zagończyka, Pogranicze Kultur, Bieg o Zdunowskiego Kafla czy Dożynki Gminne.
- Podejmowane działania w zakresie rozwoju kultury muszą zostać wzmocnione przez ich odpowiednią promocję, tak aby informacja o nich miała możliwość dotarcia do jak najszerszej grupy odbiorców wewnątrz, ale także na zewnątrz gminy.
- Istniejąca w gminie baza sportowa i rekreacyjna zapewnia jej mieszkańcom możliwość stałego dbania i rozwijania własnej kultury fizycznej. Większość obiektów została już poddana remontowi i nie będzie w najbliższym czasie wymagać prac w tym zakresie. Potrzebę remontu zdefiniowano dla kręgielni i szatni przy kompleksie sportowym „Orlik”. Zaplanowano prace remontowe dla obiektów takich jak Stadion Miejski w Zdunach czy Centrum Animacji Społecznej. Ponadto na stadionie budowane jest nowe zaplecze socjalne wraz z trybunami oraz sala sportowa. Zmieniające się potrzeby mieszkańców (wynikające ze zmian demograficznych, postępu technologicznego, zmiany zainteresowań ludzi) powinny pociągać za sobą także rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wymagań mieszkańców w każdej grupie wiekowej.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo mieszkańców gminy Zduny odpowiada 8 funkcjonariuszy z Posterunku Policji w Zdunach przy ul. Sienkiewicza 9, będący jednostką organizacyjną Komendy Miejskiej Policji w Krotoszynie. Obszar gminy podzielono na 2 dzielnice przysługujące dwóm dzielnicowym. Zdunowski Posterunek odpowiada także za bezpieczeństwo w mieście Sulmierzyce. Posterunek odpowiada także za obsługę monitoringu miejskiego, w skład którego wchodzi 12 kamer podpiętych do systemu miejskiego. Na terenie gminy zlokalizowano 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. OSP w Baszkowie i w Zdunach ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Wnioski:

- Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zarówno poprzez podnoszenie kompetencji pracowników policji oraz straży pożarnej, jak i modernizację sprzętu.

- Wśród najczęstszych przestępstw na terenie gminy wymienić można zakłócenia porządku – należy stale podejmować działania do eliminowania tego typu zachowań.
- Przyczynami powstawania zagrożeń w ruchu drogowym jest często nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów, stale rosnąca liczba pojazdów mechanicznych poruszających się po drogach gminy oraz stopniowa degradacja technicznego stanu nawierzchni drogowych.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne gminy

Na terenie gminy Zduny działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby jak również pomocy potrzebującym. Według systemu Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowanych jest 27 stowarzyszeń.

Gmina Zduny aktywnie współpracuje z innymi gminami w Polsce będąc członkiem związków międzygminnych oraz stowarzyszeń: Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA”, Samorządowego Funduszu Poręczeń Kredytowych, Wielkopolskiego Ośrodka Kształcenia i Studiów Samorządowych, Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski, Związku Miast Polskich oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”. Oprócz tego zawieszono umowę partnerską niemiecką gminą Emleben oraz węgierskim Balatonfenyves.

Wnioski:

- Liczba funkcjonujących w gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców kształtuje się na poziomie wyższym, niż średnia wyznaczona dla całego powiatu krotoszyńskiego, jednak niższym niż dla województwa wielkopolskiego.
- Dalszemu rozwojowi gminy, w szczególności w obszarze społecznym, kulturowym, turystycznym oraz sportowym służyć powinno także wzmocnienie współpracy instytucji gminnych w organizacjami pozarządowymi, np. poprzez wsparcie profesjonalizacji lokalnego sektora NGO.
- Międzynarodowa współpraca władz Gminy oraz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powinna w przyszłości stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców z terenu gminy Zduny zapewniana jest przez następujące podmioty:

- Dla DPS Zduny oraz DPS Baszków, znajdujących się na terenie gminy Zduny, świadczenia pielęgniarские wykonują podmioty niepubliczne, mianowicie: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sanare” Usługi Pielęgniarские, ul.

Mickiewicza 21, Zduny oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Usługi Pielęgniarskie, ul. Baszków 112 A, Baszków;

- Firma TRANS-MED Sp. z o.o., ul. Konopnicka 2, Zduny świadczy usługi zabezpieczenia medycznego różnego rodzaju imprez masowych, plenerowych i sportowych;
- NZOZ Centrum Usług Stomatologicznych – gabinet w szkole, ul. Łacnowa 6, Zduny, -stomatolog szkolny;
- Usługi Położnej Środowiskowej Małgorzata Machowska, ul. Kolejowa 13, Zduny;
- Zakład Opieki Zdrowotnej „Korczak i Januszkiewicz” Sp. z o.o., ul. Kolejowa 13, Zduny – to jedyny w gminie Zduny pomiot świadczący w zakresie usługi podstawowej opieki zdrowotnej (lekarza rodzinnego).

Ponadto w Zdunach znajduje się jedna apteka - Alifarm przy ul. Rynek 19. Najbliższa stacja pogotowia zlokalizowana jest w Krotoszynie, oddalonym o 7 km od miasta Zduny.

Gmina w zakresie realizacji programów profilaktycznych współpracuje z:

- Ośrodkiem Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów im. Aliny Pienkowskiej S.A.,
- Studenckim Kołem Naukowym ONKOMA przy Klinice Gastroenterologii Onkologicznej w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie.

Pierwsza forma współpracy związana jest z wykonywaniem bezpłatnej mammografii, a ramach drugiej prowadzony jest program dotyczący profilaktyki nowotworów dolnego odcinka przewodu pokarmowego. Ponadto we współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym ONKOMA gmina bierze udział w Ogólnopolskim Programie Profilaktyki Czerniaka. Program ten realizowany jest przy współpracy ze szkołami.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w gminie Zduny odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jego działalność opiera się na następujących programach: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zduny, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Zduny na lata 2022-2027, Gminny Program Wspierania Rodziny w Zdunach na lata 2019-2021 oraz Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Zduny na lata 2017-2021. Dwa ostatnie dokumenty mają zostać poddane aktualizacji po upływie ich ram czasowych.

W ramach wspierania rodzin w gminie Zduny działa Asystent rodziny, który wraz z pracownikiem socjalnym odpowiedzialny jest za realizację i sprawdzanie planu działania pomocy rodzinie. Ponadto w ramach Strategii w 2021 roku w gminie Zduny prowadzona była „Szkoła dla rodziców”, której celem było wsparcie rodziców w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. Oprócz tego w gminie Zduny działa Gminna Komisja

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której zadaniem jest przeciwdziałanie uzależnieniu się od alkoholu i przemocy domowej oraz wykluczeniu społecznemu osoby uzależnionej.

Wnioski:

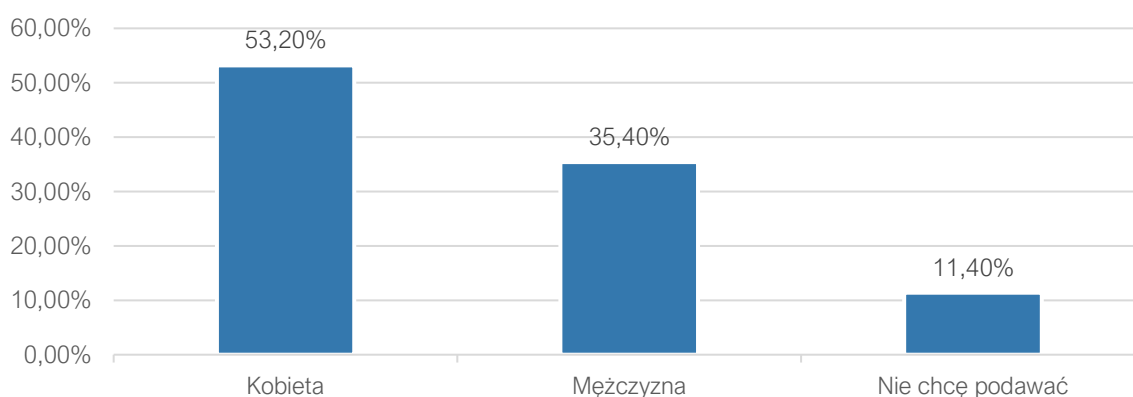
- W obliczu występujących cywilizacyjnych zagrożeń dla życia i zdrowia mieszkańców gminy rozwijać należy działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia.
- Na obszarze gminy Zduny sukcesywnie spada liczba rodzin oraz osób korzystających z systemu pomocy społecznej.
- Gmina realizuje szereg jednorocznych i wieloletnich programów społecznych, które w kompleksowy sposób odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby jej mieszkańców.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego gminy Zduny przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były od 7 września 2022 r. do 11 października 2022 r. (34 dni). Łącznie wpłynęło 79 ankiet.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W większości odpowiedzi udzielały kobiety, osoby w wieku 36-45 lat oraz osoby pracujące.

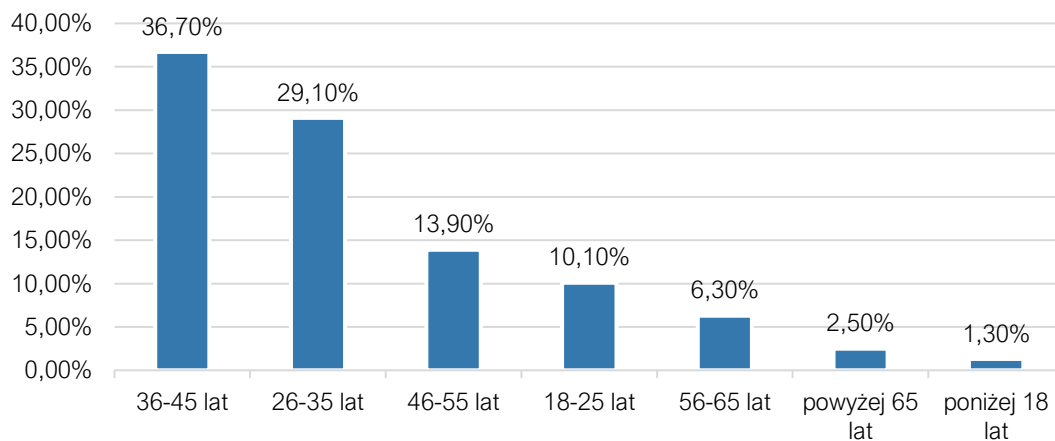
Ryc. 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

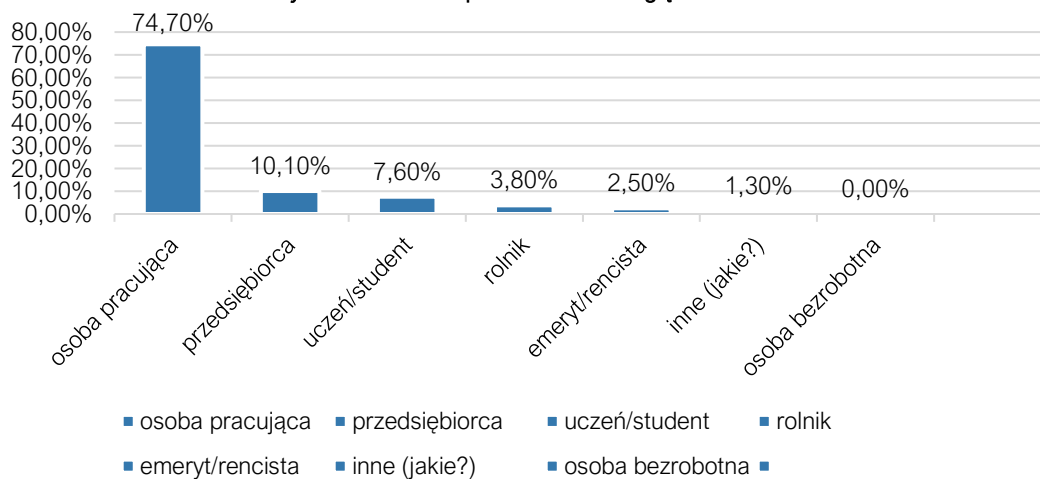

Ryc. 2. Podział respondentów ze względu na wiek

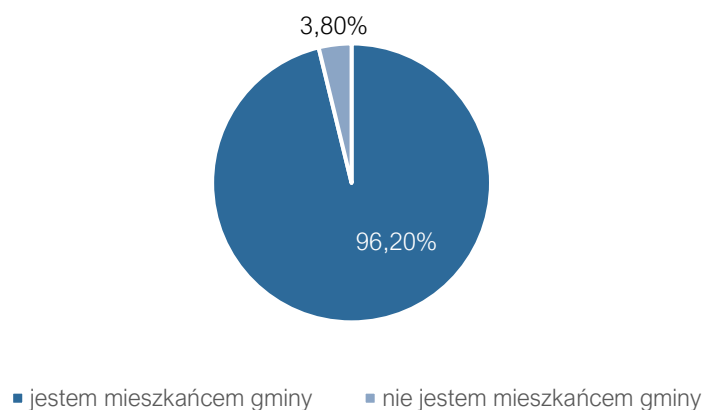
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Ryc. 3. Podział respondentów ze względu na status

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Ryc. 4. Podział respondentów ze względu na miejsce zamieszkania

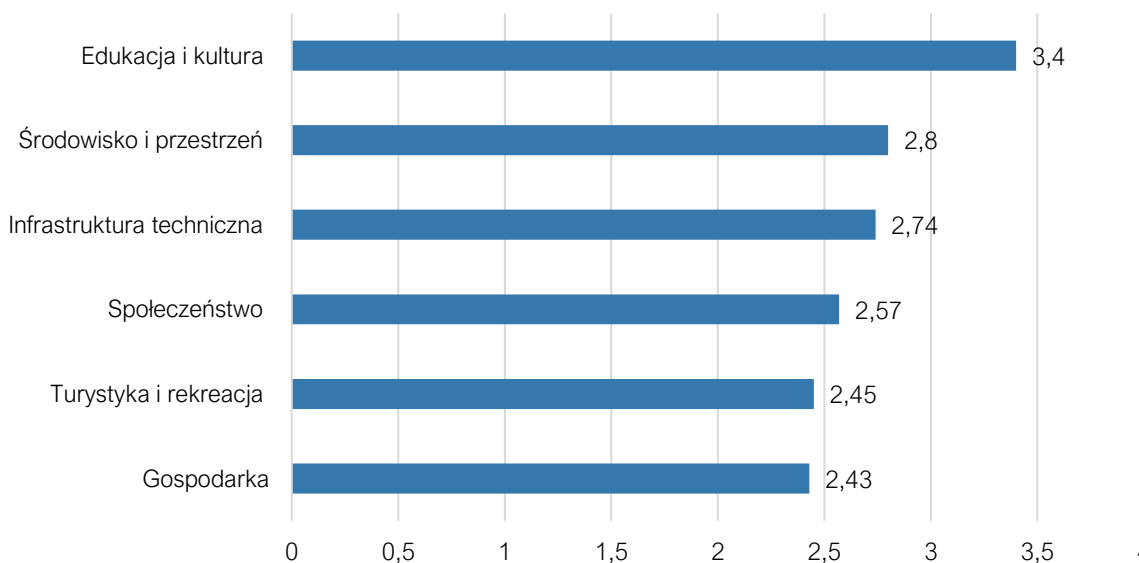
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W gminie Zduny w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,40), z kolei najgorzej oceniono obszar gospodarki (ocena wynosiła 2,43). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,45 do 2,80. Średni wynik gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,73.

Ryc. 5. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w gminie Zduny

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do żłobków i klubów malucha (1,46), co jest związane z brakiem takiej placówki na terenie gminy. Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie gminy Zduny, infrastruktury melioracyjnej, stanu dróg w gminie, działań mających na celu promocję regionu czy oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży i dorosłych.

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w gminie Zduny

Społeczeństwo		Ocena
Funkcjonalność budynków administracji publicznej		3,22
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski		3,14
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy		3,07
Skuteczność działania pomocy społecznej		2,91
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (Klub Seniora, współpraca z organizacjami zrzeszającymi seniorów)		2,87
Dostęp do podstawowej opieki medycznej		2,50

Wsparcie osób niesamodzielných	2,43
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy	2,40
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,69
Dostęp do żłobków / klubów malucha	1,46
Gospodarka	Ocena
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	2,94
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	2,60
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,52
Dostępność usług na terenie gminy	2,41
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy	2,40
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,36
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	2,34
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,21
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gmin	2,04
Środowisko i przestrzeń	Ocena
Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,39
Jakość powietrza w gminie	3,09
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	3,04
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,84
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,83
Estetyka swojej gminy	2,79
Oferta gminy w działaniach wspierających ochronę środowisk	2,74
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,69
System odbioru odpadów na terenie gminy	2,68
Świadomość ekologiczną mieszkańców	2,40
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,27
Infrastruktura techniczna	Ocena
Dostęp do Internetu w gminie	3,36
Jakość sieci gazowej	3,30
Jakość sieci wodociągowej	3,08
Jakość sieci kanalizacyjnej	2,70
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,37
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,23
Stan dróg w gminie	2,11
Turystyka i rekreacja	Ocena
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,04
System ścieżek rowerowych	3,01
Poziom bazy gastronomicznej	2,86
Atrakcyjność turystyczną gminy	2,64
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	2,60
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	2,58
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,35

Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	2,07
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	2,05
Oferta spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	1,90
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,86
Edukacja i Kultura	
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,99
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,99
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,99
Działalność domu kultury i biblioteki	3,83
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	3,81
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,81
Organizacja dowozu dzieci do szkół	3,65
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,49
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie	3,38
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	3,30
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,06
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	3,02
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	3,02
Działalność świetlic wiejskich	2,97
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	2,97
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	2,93
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	2,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

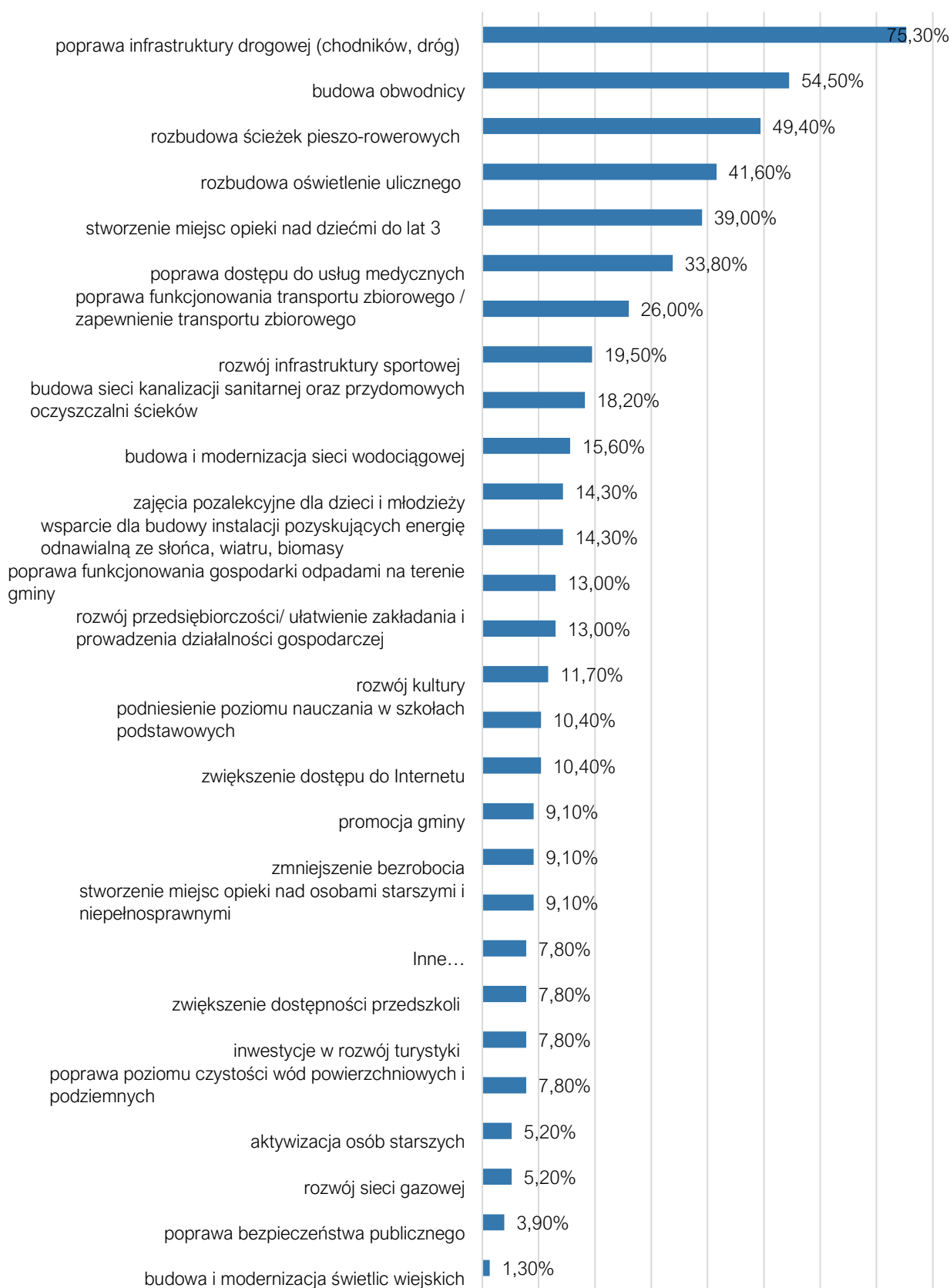
Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył poziom usług świadczonych przez przedszkola i szkoły, działalność instytucji kultury, dostęp do Internetu w gminie oraz walory środowiska przyrodniczego w gminie,

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy Zduny. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła poprawa infrastruktury drogowej, budowa obwodnicy, rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, stworzenie opieki nad dziećmi do lat 3 czy poprawa dostępu do usług medycznych, co pokrywa się z odpowiedziami na wcześniejsze pytania. Szczegóły ukazuje wykres poniżej.

Ryc. 6. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnia część ankiety stanowiła pytanie otwarte dotyczące tego, co, według mieszkańców, powinno stać się wizytówką gminy Zduny. Jednocześnie, pytanie to, często postrzegane jest przez pryzmat zagadnień, które miałyby stanowić pożądane priorytety rozwoju.

Mieszkańcy w tej części ankiety, wizytówką gminy Zduny najczęściej określali: Rynek, szkoły, Stadion, bazę turystyczno-rekreacyjną, ścieżki rowerowe i Starą Kaflarnię.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) infrastruktura techniczna,
- 2) poprawa dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3,
- 3) poprawa dostępu do usług medycznych,
- 4) oferta czasu wolnego

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- **S (ang. strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **W (ang. weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **O (ang. opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy
- **T (ang. threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Informacje te pochodziły z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej gminy Zduny,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Zdunach, a także ze źródeł zewnętrznych,
- wyników badań ankietowych.

Tabela 1. Analiza SWOT stanu gminy Zduny

Uwarunkowania wewnętrzne	
Silne Strony	Słabe strony
• Dobrze rozwinięta opieka przedszkolna spełniająca potrzeby mieszkańców oraz wysoki udział dzieci objętych edukacją przedszkolną. • Działalność MGOPS w Zdunach oraz szereg programów społecznych, prozdrowotnych oraz pomocowych wspierających potrzebujących mieszkańców gminy Zduny skutkujący spadkiem beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat. • Dostęp do szkolnictwa podstawowego oraz ponadpodstawowego. • Dodatnie saldo migracji, wyróżniające gminę Zduny na tle pozostałych gmin z powiatu krotoszyńskiego. • Atrakcyjne położenie przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. rezerваты przyrody, obszary Natura 2000,) a także kulturowe (zabytkowe zespoły dworskie, pałacowe, parkowe, sakralne). • Wyróżniająca się historia gminy kształtująca tożsamość lokalną i stanowiąca potencjał do rozwoju turystyki. • Przebiegająca przez Gminę linia kolejowa z dworcem kolejowym zwiększająca dostępność komunikacyjną. • Dobrze rozwinięte zaplecze sportowe oraz rekreacyjne na terenie gminy (różnorodność obiektów sportowych).	• Brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy Zduny. • Postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów. • Zmniejszający się udział subwencji oświatowej w kosztach funkcjonowania systemu oświaty w gminie. • Niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. • Niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie opieki zdrowotnej (braki w zakresie dostępności lekarzy specjalistów). • Niekorzystne położenie i dalekie oddalenie gminy Zduny od dużych ośrodków miejskich. • Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych. • Słaba jakość nawierzchni asfaltowej na wybranych odcinkach dróg gminy Zduny oraz braki w infrastrukturze okołodrogowej (chodniki, oświetlenie) skutkujące zmniejszeniem poziomu bezpieczeństwa. • Niska efektywność energetyczna obiektów publicznych. • Niskie skanalizowanie gminy spowodowane rozproszeniem miejscowości, co powoduje trudności w wyposażeniu w zbiorcze systemy

• Dobra organizacja zagospodarowania odpadów, poprzez regularny wywóz różnych rodzajów frakcji oraz działanie PSZOK-u na terenie Gminy przekładająca się na spadającą ilość odpadów zmieszanych w łącznej ilości odpadów; • Monitoring jakości powietrza oraz wdrażanie Programu Ochrony Środowiska Gminy Zduny i Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zduny.	• kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków (wysokie koszty eksploatacji i budowy). • Niedopracowany system melioracji oraz retencji na terenie gminy Zduny. • Niewystarczająco rozwinięty system ścieżek pieszo-rowerowych. • Niewykorzystany potencjał turystyczny, brak promocji terenów. • Braki w dostępności Internetu szerokopasmowego na terenie gminy Zduny.

Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse

- Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskiwania środków na rozwój gminy Zduny.
- Członkostwo gminy Zduny w związkach i stowarzyszeniach między gminnych oraz partnerstwo międzynarodowe dające możliwości współpracy, wymiany doświadczeń i rozwoju.
- Zrewitalizowana Stara Kaflarnia przyciągająca turystów.
- Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych obowiązujących w Unii Europejskiej). Zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie) oraz minimalizacji zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego, a także racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling).

Zagrożenia

- Wysokie pokrycie obszarami chronionymi zmniejszające możliwości inwestycyjne oraz mieszkaniowe gminy.
- Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, podtopieniami, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą.
- Wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą (np. epidemia, konflikty zbrojne). Duża grupa uchodźców z Ukrainy na terenie gminy Zduny, w tym część osób niesamodzielnych oraz matki z dziećmi z pogarszającą się sytuacją materialną mieszkający w budynkach gminnych.
- Dalszy wzrost liczby bezrobotnych oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego w społeczeństwie polskim, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju.

- Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców.
- Starzejące się społeczeństwo powodujące wzrost zapotrzebowania na usługi senioralne i coraz mniejsza liczba mieszkańców aktywnych zawodowo.
- Wysoki poziom udzielanych świadczeń z pomocy społecznej przekładający się na wieloletnie uzależnienie beneficjentów od pobieranych zasiłków. Powoduje to bierność zawodową wśród mieszkańców oraz zjawisko dziedziczenia ubóstwa i bezrobocia.
- Wzrost uzależnień oraz przemocy wśród mieszkańców gminy oraz wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród dzieci i młodzieży.
- Zmiany systemu prawnego dotyczące funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce;
- Rosnąca inflacja oraz wzrost wydatków bieżących spowodowany wzrostem cen energii, gazu itd.
- Zwiększanie się kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. w związku rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych.
- Ograniczony wpływ na system oświaty oraz system ochrony zdrowia.
- Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką, krajową, powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY ZDUNY

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji gminy, analizy SWOT i badań ankietowych oraz przeprowadzonych: wywiadu pogłębianego i warsztatów strategicznych. Podczas przeprowadzanych prac zwracano uwagę zarówno na potencjały Gminy (jej strony silne, pozwalające na wykorzystanie szans dla przyszłego rozwoju), jak również problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla jej dalszego rozwoju). W procesie strategicznym określono także MISJĘ oraz WIZJĘ gminy Zduny, które na późniejszym etapie prac stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest to element Strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom gminy Zduny i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja gminy Zduny** brzmi następująco:

Misją Gminy Zduny na lata 2023-2030 jest tworzenie stabilnej i bezpiecznej przestrzeni, umożliwiającej efektywne zarządzanie posiadanymi i pozyskanymi z zewnątrz środkami finansowymi. Gmina Zduny działa dla dobra mieszkańców, zaspokajając ich potrzeby poprzez rozwój, stabilizację, bezpieczeństwo, inwestowanie w edukację, oświatę i kulturę, łącząc tradycje z nowoczesnością, tym samym tworząc otwartą i przejrzystą wspólnotę.

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Zduny w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów.

Wizja gminy obrazuje stan docelowy gminy w 2030 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców gminy a także jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei. **Wizja gminy Zduny** brzmi następująco:

Gmina Zduny w 2030 to miejsce rozwijające partycypację obywatelską oraz międzypokoleniową aktywność społeczną. To gmina przyjazna mieszkańcom i przedsiębiorcom z atrakcyjną ofertą spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych, którzy mogą rozwijać się osobiście i zawodowo. Posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową z nowoczesnymi rozwiązaniami przyjaznymi środowisku.

Jedną z najbardziej wartościowych cech gminy Zduny jest jej chęć rozwoju. Misją jednostki samorządu terytorialnego jest utrzymanie tego charakteru jak i innych walorów przyrodniczo-krajobrazowych, jednocześnie biorąc pod uwagę stałe podnoszenie jakości życia. Zapewnienie wysokiej jakości funkcjonowania w obszarze jednostki samorządowej dotyczy zarówno dostępu do infrastruktury podstawowej, ale również zapewnienie usług społecznych odpowiadających potrzebom różnych grup społecznych. Planując rozwój gminy należy mieć na uwadze potrzeby zarówno mieszkańców aktualnie zamieszkujących gminę Zduny, jak i mieszkańców potencjalnych oraz innych grup interesariuszy Strategii jak m.in. przedsiębiorców, inwestorów, rolników i turystów.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu gminy Zduny, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w wizji rozwoju, określono cele strategiczne odnoszące się do głównych obszarów rozwojowych:

CEL I:	Atrakcyjna przestrzeń w gminie Zduny
CEL II:	Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Zduny
CEL III:	Gmina Zduny dla mieszkańców

Powyższe postulaty stanowią odzwierciedlenie wizji gminy Zduny, jaka ma zostać osiągnięta w 2030 roku. Cele strategiczne odwzorowują obszary rozwojowe w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które budują wizerunek jednostki terytorialnej. Sfery te cechuje wzajemne przenikanie się – podejmowane działania w sferze przestrzennej będą wpływały na gospodarkę lokalną, a ta z kolei na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne w dobrej sytuacji materialnej będzie z kolei wpływało na jakość środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia równowagi konieczne jest równoległe realizowanie zadań w każdej z wymienionych sfer. Aby urzeczywistnić realizację celów strategicznych, dla każdego z nich ustanowiono szereg celów operacyjnych, porządkujących poszczególne działania. Cele operacyjne przedstawiono w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: Atrakcyjna przestrzeń w Gminie Zduny		CEL II: Zrównoważony rozwój gospodarczy gminy Zduny		CEL III: Gmina Zduny dla mieszkańców	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	2.1.	Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna	3.1.	Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
1.2.	Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa	2.2.	Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny	3.2.	Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej
1.3.	Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny	2.3.	Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny	3.3.	Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców
1.4.	Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna				

CEL STRATEGICZNY I:

Atrakcyjna przestrzeń w gminie Zduny

Cele operacyjne:

- 1.1 Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury
- 1.2 Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa
- 1.3 Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny
- 1.4 Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna

Nieodłącznym aspektem zrównoważonej przestrzeni jest optymalnie rozbudowana sieć infrastruktury technicznej o wysokiej jakości. Rozwinięta infrastruktura sieciowa oddziałuje na rozwój gospodarczy, sytuację społeczną, a także na jakość środowiska przyrodniczego. Jej projektowanie powinno uwzględniać nie tylko potrzeby mieszkańców, ale także potrzeby i wymogi środowiska. Procesy demograficzne zachodzące w gminie oraz prognozowany dalszy wzrost liczby ludności będą powodowały narastającą potrzebę zwiększenia dostępu do infrastruktury technicznej. Gmina posiada wysoki stopień zwodociągowania, jednak w związku ze zwiększonym napływem nowych mieszkańców zajdzie konieczność jej rozbudowy. Dużym problemem jest natomiast niski stopień skanalizowania, dlatego też zaleca się rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.

Znaczenie dla rozwoju gminy ma wysoka jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej, która wpływa na bezpieczeństwo i komfort mieszkańców. Ważne jest, aby infrastruktura komunikacyjna była dobrze rozbudowana, spójna i projektowana z uwzględnieniem wszystkich użytkowników ruchu – zarówno kierowców, jak i pieszych oraz rowerzystów. Wzmożony napływ ludności może nieść ryzyko wzmożonego zużycia infrastruktury, dlatego też ważny jest systematyczny rozwój i podnoszenie jakości systemu komunikacyjnego.

Zrównoważony rozwój gospodarczy zakłada także wdrożenie niskoemisyjnej i energooszczędnej gospodarki. Szczególnie istotne jest to w związku ze zmianami klimatu, ale także z nadchodzącym kryzysem energetycznym. Wzrost cen paliw konwencjonalnych, takich jak węgiel czy gaz będzie wymagał wdrożenia alternatywnych źródeł w celu zagwarantowania bezpiecznych dostaw energii. Gospodarka niskoemisyjna wiąże się również ze wzrostem wykorzystania źródeł odnawialnych oraz wsparciu mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła.

Jedną ze składowych do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do życia, pracy i wypoczynku. Ład przestrzenny uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Pierwszym krokiem do osiągnięcia takiego rezultatu jest zapewnienie prawnych uregulowań gospodarowania zasobami przestrzeni, dlatego też tak ważne jest

posiadanie aktualnych dokumentów planistycznych. Jest to również sposób przeciwdziałania negatywnym zmianom zachodzącym w związku z procesami urbanizacji.

Zbiór działań służących realizacji celu strategicznego, a dalej celów operacyjnych w sferze przestrzennej przedstawia poniższe zestawienie.

CEL STRATEGICZNY I ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ W GMINIE ZDUNY

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	• rozwój i modernizacja sieci drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (m.in. chodniki, oświetlenie, przejścia dla pieszych) uwzględniającej potrzeby mieszkańców oraz środowisko przyrodnicze, • realizacja kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa na drogach, • współpraca z GDDKiA oraz powiatem krotoszyńskimi na rzecz poprawy stanu technicznego dróg oraz budowy obwodnicy Zdun, • rozwój infrastruktury komunikacyjnej w zakresie m.in. budowy, przebudowy, remontu przystanków i centrum przesiadkowych, • współpraca z zarządami sieci gazowej, energetycznej, telekomunikacyjnej w zakresie jej budowy i rozbudowy, • współpraca z dostawcami w zakresie zwiększania dostępności do Internetu.	• rozbudowa sieci drogowej umożliwiającej sprawny ruch na terenie gminy oraz komunikację z gminami sąsiednimi, • zintegrowanie rozwoju systemu dróg gminnych z drogami powiatowymi i wojewódzkimi w celu uzyskania efektu synergii, • poprawa bezpieczeństwa drogowego, • usprawnienie komunikacji w gminie, • zlikwidowanie obszarów wykluczonych cyfrowo.	• długość zmodernizowanych dróg gminnych (km), • długość wybudowanych dróg (km), • długość wybudowanych chodników (km), • długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy (km), • liczba inicjatyw w Gminie skierowanych na poprawę bezpieczeństwa na drogach (szt.), • odsetek mieszkańców Gminy posiadających dostęp do sieci gazowej (%), • liczba dostawców Internetu oferujących usługi na terenie Gminy (szt.), • liczba awarii sieci energetycznej w roku (szt.).
1.2. Uregulowana gospodarka ściekowa wodno-	• rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców, • rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, • wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej, • zwiększenie retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w tym wspieranie rozwoju zbiorników retencyjnych., • współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawy retencji wód, • montaż urządzeń melioracyjnych.	• poprawa organizacji systemu gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy, • optymalizacja kosztów sytemu zaopatrywania mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków, • rozbudowany system zaopatrzenia mieszkańców w podstawowe media, • poprawa stanu środowiska przyrodniczego w gminie, • zwiększenie wykorzystania dostępnych zasobów wodnych oraz zwiększenie ilości wody zatrzymywanej.	• odsetek mieszkańców gminy posiadających dostęp do sieci wodociągowej (%), • odsetek mieszkańców gminy posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%), • długość wybudowanej sieci wodociągowej (km), • długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • liczba zamontowanych urządzeń retencyjnych na terenie gminy Zduny (szt.), • liczba zamontowanych urządzeń melioracyjnych na terenie gminy Zduny (szt.).

1.3. Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny	- wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej, - wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne dla mieszkańców, - termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, - wsparcie i podjęcie działań na rzecz organizacji systemu rowerów miejskich na terenie Zdun, - wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest, - współpraca z zarządcami systemów zagospodarowania odpadami, - poprawa bioróżnorodności i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury szczególnie na obszarze miasta, - edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym w zakresie segregacji odpadów, skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników).	- zwiększenie niezależności energetycznej, - spadek wykorzystania paliw kopalnych, - zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, - poprawa jakości powietrza, - zmniejszenie kosztów energii, - zwiększenie wykorzystania dostępnych zasobów wodnych, - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, - zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.	- moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii (kW), - roczna produkcja energii ze źródeł odnawialnych (kW/h), - udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogóle produkowanej energii (%), - liczba budynków z niskoemisyjnymi źródłami ciepła (szt.), - liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.), - liczba dostępnych rowerów w przestrzeni publicznej (szt.), - liczba akcji uświadamiających w zakresie edukacji ekologicznej (szt.).
1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna	- aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się gminy, - wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz ich uzbrojenie, - poprawa stanu technicznego budynków przestrzeni publicznej, - zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych, - rozwój systemu monitoringu miejskiego, - wsparcie modernizacji bazy i sprzętu Ochotniczych Straży Pożarnych służących bezpieczeństwu publicznemu.	- rozwój zabudowy z zachowaniem ładunku przestrzennego, - zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, - usystematyzowanie polityki przestrzennej, - zwiększenie liczby mieszkań na terenie gminy, - podniesienie jakości życia mieszkańców i funkcjonalności przestrzeni publicznej. - zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności przestrzennej, - zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez rozwój systemu monitoringu miejskiego, - rozwój działalności OSP.	- stopień pokrycia gminy MPZP (%), - liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (szt.), - stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (%), - liczba wyremontowanych i zmodernizowanych obiektów przestrzeni publicznej (szt.), - liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.), - liczba zainstalowanych kamer na terenie gminy Zduny (szt.), - wysokość kosztów poniesionych z tytułu modernizacji bazy i sprzętu OSP (zł).

CEL STRATEGICZNY II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY ZDUNY

Cele operacyjne:

- 2.1 Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna
- 2.2 Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny
- 2.3 Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny

Istotnym sektorem wpływającym na jakość życia mieszkańców gminy jest gospodarka: lokalna i regionalna. Dotyczy to zarówno stanu finansów samorządowych, który decyduje o możliwościach inwestycyjnych jednostki oraz poziomie świadczonych przez samorząd usług: społecznych, komunalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych i innych ale także poziomu przedsiębiorczości i rynku pracy. Wypracowanie systemu wsparcia dla przedsiębiorców czy zabezpieczenie i uzbrojenie terenów pod działalność inwestycyjną, wpłynie pozytywnie na wzrost liczby przedsiębiorstw, ich kondycję, powstanie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy i spadek bezrobocia. Zakłada się zatem wyznaczenie terenów inwestycyjnych oraz stworzenie klimatu sprzyjającego inwestorom. Ważne są również działania podejmowane na rzecz podniesienia jakości istniejących przedsiębiorstw działających na terenie gminy, poprzez m.in. zwiększenie świadomości pracodawców o możliwości wsparcia zewnętrznego swojej działalności.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe, a przede wszystkim zabytki gminy Zduny są jednym z większych potencjałów tego obszaru. Dają możliwość stworzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie oraz rekreacyjnie. Działania podejmowane w ramach celu II wpłyną na polepszenie jakości życia mieszkańców. Wzrośnie również zainteresowanie turystów, co przeniesie się na rozpoznawalność Gminy. Prowadzenie turystyki na terenie Gminy musi zachodzić w sposób zrównoważony, stawiając mieszkańców na pierwszym miejscu.

Przed wszystkim należy skupić się na turystyce weekendowej. Planuje się rozwijanie bazy noclegowej oraz gastronomicznej. Rozwój gastronomii ma również wpłynąć na komfort i możliwości spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców, ponieważ zwraca się uwagę na małą liczbę miejsc, w których dorośli oraz młodzież mogliby się spotykać poza pracą i szkołą. Niewątpliwie flagowym miejscem na mapie gminy Zduny będzie zrewitalizowana Stara Kaflarnia, a działaniami na najbliższe lata – jej kompleksowa promocja na zewnątrz.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II INNOWACYJNA I PRZEDSIĘBIORCZA GMINA ZDUNY			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Rozwinięta konkurencyjna oferta inwestycyjna i	- wyznaczenie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz wyznaczanie nowych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych, - działania promocyjne na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej m.in. udział w targach nieruchomości oraz inwestycji, - wpieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz agroturystyki.	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na terenie gminy Zduny, - wzrost dochodów do budżetu gminy wraz z pojawieniem się inwestorów, - zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy, - zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska ze źródeł rolniczych dzięki nowoczesnemu rolnictwu i uprawom ekologicznym, - wzrost zainteresowania wśród mieszkańców żywnością ekologiczną.	- powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha), - liczba przedsiębiorstw na terenie gminy (szt.), - liczba ekologicznych gospodarstw rolnych na terenie gminy (szt.), - liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy (szt.).
2.2. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny	- rozwój ekonomii społecznej m.in. poprzez tworzenie lokalnych partnerstw społeczno-gospodarczych oraz wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej, - wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców, - nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, - opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy,	- kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, - zatrzymanie odpływu ludzi młodych w związku z poszukiwaniem pracy, - nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem a przedsiębiorcami, - zmniejszenie bezrobocia.	- udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - liczba przeprowadzonych badań rynku pracy (szt.), - wielkość wpływów do budżetu gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł), - liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.), - liczba przeprowadzonych kampanii/szkoleń/warsztatów na rzecz wsparcia zawodowego (szt.).

	• stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych, • wspieranie lokalnych przedsiębiorców w adaptacji do zmian społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz z przewyższaniem kryzysu gospodarczego		
2.3. Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny	• rozwój oraz promocja zaplecza turystycznego, • opracowanie spójnej oferty turystycznej (np. w postaci lokalnego przewodnika, pakietów turystycznych), • rozwój i promocja szlaków turystycznych oraz ścieżek pieszo-rowerowych, • prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy), w tym promocja Starej Kaflarni, • utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja, • zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, • wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy, • rozwój gier terenowych w oparciu o ważne miejsca i historię związaną z gminą, • wsparcie dla lokalnych wytwórców oraz znalezienie produktu lokalnego.	• zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców gminy oraz turystów, • wzmocnienie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców, • wzmocnienie rozpoznawalności gminy, • rozpowszechniona informacja o aktualnym kalendarzu imprez kulturalnych, umożliwiającą mieszkańcom branie udziału w odbywających się wydarzeniach. • zwiększenie dochodów budżetu gminy • rozwinięta infrastruktura turystyczna, • poprawa stanu gminnych zabytków na terenie gminy, • zwiększenie świadomości walorów turystycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców gminy, odwiedzających i turystów.	• liczba nowopowstałych obiektów turystycznych (szt.), • liczba turystów odwiedzających gminę w ciągu roku (os.), • długość szlaków pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych (km), • liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych na rzecz przyciągnięcia turystów (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych (szt.), • liczba nowopowstałych obiektów gastronomicznych (szt.), • liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy (szt.), • liczba zaplanowanych gier terenowych (szt.).

CEL STRATEGICZNY III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW

Cele operacyjne:

3.1 Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi

3.2 Dobrze funkcjonujący system usług opieki społecznej i zdrowotnej

3.3 Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój oferty edukacyjnej i innych usług społecznych. Cel strategiczny III zakłada zatem działania w zakresie poprawy jakości oświaty i opieki nad dziećmi, rozwoju kultury fizycznej i sportu, podnoszeniem oferty społecznej i kulturalnej. Działania te mają na celu również kształtowanie postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także wzmocnienie więzi międzypokoleniowych oraz włączenie społecznie osób wykluczonych.

Należy stale podejmować działania na rzecz rozwijania infrastruktury szkolno-przedszkolnej dla zapewnienia komfortowych warunków kształcenia dzieci i młodzieży. Wysoce ważny jest także dobry dostęp do placówek opieki nad dziećmi do lat 3, co może również przyczynić się do szybszego powrotu kobiet na rynek pracy.

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest niewątpliwie rozwój usług społecznych. W gminie Zduny, podobnie jak w całym kraju, obserwowane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa. Powoduje to wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, w szczególności opiekuńcze. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne.

W związku z występowaniem zjawisk globalnych, takich jak pandemia, a także popularyzacją wykonywania pracy czy nauki w formie zdalnej pojawiło się zwiększone zapotrzebowanie na opiekę psychologiczną wśród dzieci i młodzieży. Trwająca pandemia negatywnie wpłynęła na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – długotrwała izolacja, nauka zdalna oraz związane z tym ograniczenie kontaktów z kolegami i koleżankami sprawiła, że dużo dzieci i młodzieży ma problemy w nawiązywaniu relacji, problemy w nauce, zaburzenia lękowe, depresyjne, co w skrajnych przypadkach prowadzi do samobójstwa.

Integracja mieszkańców związana jest także z szeroką ofertą spędzania czasu wolnego. Rozwinięta oferta kulturalna i sportowa powinna iść w parze z wysokiej jakości infrastrukturą, dlatego ważne jest stworzenie nowoczesnych i dostępnych terenów rekreacyjnych, odpowiadających na potrzeby wszystkich grup społeczności lokalnej, a także zapewnienie wsparcia dla instytucji dostarczających usługi kultury. Ważne jest także

zapewnienie wsparcia organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym, z uwagi na to, iż pełnią ważną rolę w edukowaniu mieszkańców, kształtowaniu i promowaniu postaw społecznych, upowszechnianiu aktywności fizycznej i twórczej oraz promocji kultury i lokalnego dziedzictwa.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	- zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, - modernizacja i doposażenie obiektów przedszkolnych i szkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia, - wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli, - poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne, - wsparcie psychologiczne dzieci, młodzieży oraz rodziców, - zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, - kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce.	- Aktywizacja kobiet na rynku pracy, - poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci; - zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom uczniów, - podniesienie jakości systemu kształcenia, - wysokie osiągnięcia uczniów w konkursach i egzaminach państwowych, - wysokie wykwalifikowana kadra pedagogiczna, - wielopłaszczyznowy rozwój dzieci, pod kątem edukacyjnym oraz psychologiczno-pedagogicznym.	- liczba żłobków na terenie gminy (szt.), - liczba miejsc w żłobkach (szt.), - liczba miejsc w przedszkolach (szt.), - liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury szkolnej (szt.), - liczba uczniów i rodziców otrzymujących dodatkowe wsparcie psychologiczne (os.), - liczba dzieci korzystających z oferty pozalekcyjnej (os.) - wyniki egzaminów (%).
3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej	- zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych, - organizacja dowozu do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej, dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami, - stworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniora w Zdunach oraz rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanym seniorom, - wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę, - zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia, - zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych,	- poprawa jakości życia mieszkańców, - zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego, - wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, - zapewnienie opieki nad osobami starszymi, - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - aktywizacja osób starszych, - dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej, - wzrost poziomu dostępności do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy.	- liczba lekarzy specjalistów przyjmująca na terenie gminy (os.), - liczba programów zdrowotnych i profilaktycznych realizowanych w gminie (szt.), - liczba korzystających z Dziennego Domu Pobytu Seniora (os.), - liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.), - liczba kampanii przeprowadzonych w zakresie walki z uzależnieniami (szt.), - liczba opiekunów i asystentów rodzin (os.), - liczba wdrożonych usług elektronicznych spełniających zasady dostępności (szt.).

	- wsparcie i rozwój działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach oraz zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin, - zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.		
3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców	- rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej na terenie gminy Zduny, w tym remont kręgielni, szatni przy kompleksie sportowym „Orlik”, remont Stadionu Miejskiego oraz Centrum Animacji Społecznej, - rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, w tym wspieranie oraz promowanie działań Zdunowskiego Ośrodka Kultury, Biblioteki Publicznej w Zdunach oraz placówek oświatowych; - rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych poprzez organizację cyklicznych imprez, warsztatów oraz zajęć, - wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie gminy, - zwiększanie dostępności kanałów informacyjnych w celu promocji wydarzeń i zachęcenia do udziałów mieszkańców gminy Zduny, - wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym w celu zwiększenia inicjatyw z zakresu kultury, sportu i turystyki.	- wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju gminy, - zwiększenie znaczenia funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych i liczby ich członków, - rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej, - włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	- liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej oraz sportowej (szt.), - liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.), - liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.), - liczba lokali udostępnionych na rzecz stowarzyszeń (szt.), - liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia/spotkania (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zduny. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Gmina Zduny, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu z województwem dolnośląskim. Wchodzi w skład powiatu krotoszyńskiego. Zduny graniczą z pięcioma innymi gminami i są to kolejno: od północnego zachodu gmina Kobylin (pow. krotoszyński), od północnego wschodu gmina Krotoszyn (pow. krotoszyński), od wschodu gmina Sulmierzyce (pow. krotoszyński), od południa gmina Cieszków (pow. milicki, woj. dolnośląskie), od zachodu gmina Jutrosin (pow. rawicki). W skład gminy wchodzi 6 sołectw: Baszków (z przysiółkami: Piaski, Dziewiąte, Siejew, Ostatni Grosz, Trzaski), Bestwin (z przysiółką Rochy), Chachalnia, Konarzew, Perzyce oraz Ruda.

Odległość drogowa z miasta Zduny do Krotoszyna (będącego siedzibą władz powiatowych) wynosi nieco ponad 7 km, do Poznania ok. 100 km, natomiast do Wrocławia ok. 75 km. Podróż samochodem ze Zdun do Poznania zajmuje ok. 2h, a do Wrocławia ok. 1,5h. Świadczy to o względnie niskiej dostępności komunikacyjnej gminy, jednak bliskość i dogodne połączenia z Krotoszyńskiem sprawia, że stanowi miejsce, w którym mieszkańcy gminy mogą zaspokajać potrzeby, których nie mogą zaspokoić na lokalnym rynku.

Przez teren miasta i gminy przebiega droga krajowa o znaczeniu regionalnym nr 15 relacji Ostróda - Trzebnica. Droga ta przez teren miasta przebiega następującymi ulicami: Krotoszyńska, Rynek, Sienkiewicza, Pocztowa, Wrocławska, Łacnowa i Jana Kazimierza. Droga krajowa nr 15 poza miastem przebiega na odcinkach: Cieszków – Zduny i Zduny – Krotoszyn. Ciąg ten stanowi oś miasta na kierunku północ - południe. W/w ulice są głównymi ulicami miasta i przejmują największe obciążenia ruchem kołowym. Z uwagi na brak typowych ulic tranzytowych, spełniają one funkcje drogi tranzytowej z kierunku Krotoszyna i Trzebnicy. W ramach Programu budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030 planuje się budowę obwodnicy Krotoszyna, Zdun oraz Cieszkowa o długości 18,5 km. Projektowany odcinek obwodnicy ma swój początek w województwie dolnośląskim i biegnie w kierunku północnym omijając miejscowości Cieszków oraz m. Zduny po zachodniej stronie, następnie omija miejscowość Konarzew również po zachodniej stronie. Za skrzyżowaniem z istniejącą DK36 obwodnica biegnie w kierunku północno-wschodnim i łączy się za miejscowością Bożacin w istniejący ślad DK15.

Sieć komunikacyjną w gminie oprócz dróg gminnych o łącznej długości 165,4 km tworzą drogi powiatowe (o łącznej długości 38,2 km) o relacjach:

- droga nr 5129 P relacji Kobylin od drogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,

- o droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skargi ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- o droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- o droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- o droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,
- o droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15.

Przez teren gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższa taka droga zlokalizowana jest o ok. 30 km na zachód od gminy Zduny i jest nią droga ekspresowa S5 o oznaczeniu międzynarodowym E261.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 281 relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych. Dworzec kolejowy obsługuje połączenia pasażerskie w kierunku Poznania oraz Wrocławia.

Powierzchnia gminy Zduny wynosi 85,2 km², co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Zduny dominują użytki rolne stanowiące 55% powierzchni gminy, użytki leśne stanowią 36,1%. Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W krajobrazie dominują pola, łąki i lasy. Obszar obfituje w zwierzynę łowną i owoce runa leśnego. Powierzchnia miasta Zduny, pełniącego funkcję centrum administracyjnego oraz usługowego gminy, wynosi 6,12 km².

Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo-olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3096,18 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych.

Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródliskowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachalnia. Pozostałe wody płynące, których niewielkie odcinki znajdują się w południowo-zachodniej części gminy to: Orla i Żydowski Potok. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb.

Na terenie gminy Zduny występuje wiele form ochrony przyrody:

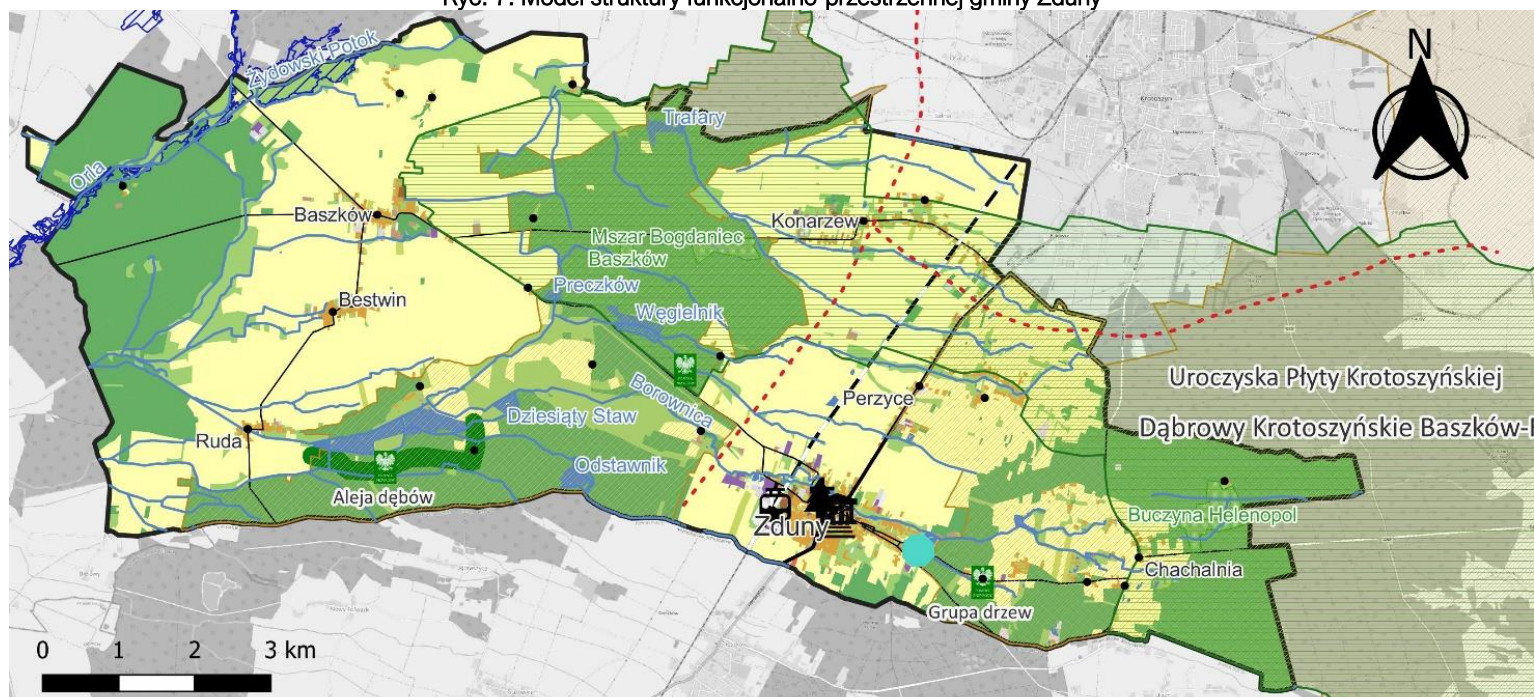
- Rezerwat przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Baszków”,
 - Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”,
 - Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”,
- Obszary Natura 2000:
 - Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB300007),
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” (PLH300002),
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”,
- Pomniki przyrody:
 - aleja dębów szypułkowych w obrębie Baszków, w rejonie leśniczówki Rochy (licząca 300 szt.),
 - dąb szypułkowy o obw. 350 cm w obrębie Baszków,
 - dwie lipy drobnolistne we wsi Chachalnia.

Zduny są jednym z najstarszych miast Wielkopolski – powstały w XIII wieku. Z tego względu w gminie występuje wiele cennych historycznie obiektów. Na terenie gminy Zduny znajduje się 38 istniejących zabytków nieruchomych.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Zduny przedstawiono na poniższej rycinie

Ryc. 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Zduny

Legenda

Granice Gminy Zduny	Park	Rzeka	zabudowa handlowo-usługowa
Miejscowość	Szkoła	Infrastruktura komunikacyjna	pozostała zabudowa
Kościół	Uwarunkowania przyrodnicze	Droga krajowa	tereny komunikacyjne
Rynek	Rezerwat przyrody	Droga powiatowa	tereny obsługi technicznej
Węzeł przesiadkowy	Obszary Chronionego Krajobrazu	Planowany przebieg drogi krajowej	tereny wyrobisk i zwałowisk
Basen	Pomnik przyrody	Linie kolejowe	grunty orne
	Specjalne Obszary Ochrony	Pokrycie terenu	łąki i tereny trawiaste
	Obszar zagrożenia powodzią	zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	sady i plantacje
		zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	lasy i zadrzewienia
		zabudowa przemysłowo-składowa	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Gmina Zduny została ujęta w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Zgodnie z zapisami planu gmina znajduje się w obrębie **wiejskiego obszaru funkcjonalnego**. Za kluczowy cel polityki przestrzennej tego obszaru przyjęto kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru. W ramach realizacji plan wyznacza 6 celów polityki przestrzennej, jakimi są:

- poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- poprawa dostępności komunikacyjnej,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

Dla każdego z wymienionych celów, plan określa zasady zagospodarowania. Wśród najważniejszych należy wymienić przede wszystkim przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, rewitalizację i ochronę obszarów o wysokich walorach historyczno-kulturowych oraz ich efektywne wykorzystanie (np. dla celów turystyki), ochronę najlepszych gleb i poprawę bilansu wodnego, modernizację sieci drogowej i kolejowej, rozwój transportu zbiorowego oraz poprawę dostępności sieci infrastruktury technicznej.

Gmina została także zakwalifikowana do **Południowo-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PdOF)**. Najważniejszym zasobem naturalnym, który jednocześnie decyduje o charakterze południowo-zachodniego obszaru intensywnego rolnictwa, jest ilość i jakość gleb. Obszar wyróżnia się korzystnymi i bardzo korzystnymi warunkami dla produkcji rolniczej, co odzwierciedla wysoki wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Gmina należy także do:

- wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych,
- obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszarów cennych przyrodniczo,
- obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich,
- obszarów ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa, jak i poniższe wytyczne:

- tworzenia warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- harmonijnego i skoordynowanego rozwoju struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- stałego dążenia do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrony tradycji i kultury regionu;
- ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi, ochrony mienia;
- rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu.

3. Spójność kierunków rozwoju gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, a także potencjału mieszkańców na obszarze gminy Zduny, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. W związku z powyższym, komplementarność celów wyznaczonych w strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność wdrażania dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. **Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,**
2. **Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,**
3. **Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,**
4. **Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.**

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

CELE	
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2030 ROKU	STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZDUNY NA LATA 2023- 2030
1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY ZDUNY 2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna 2.2. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW

1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy

3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi

2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU

- 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie
- 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom
- 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY

- 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna

CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY ZDUNY

- 2.3. Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny

CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW

- 3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
- 3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej
- 3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI

- 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa
- 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
- 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY

- 1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury
- 1.2. Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa
- 1.3. Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny
- 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna

4. WZROST SKUTECZNOŚCI WIELKOPOLSKICH INSTYTUCJI I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM

- 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
- 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju

CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY

- 1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury
- 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna

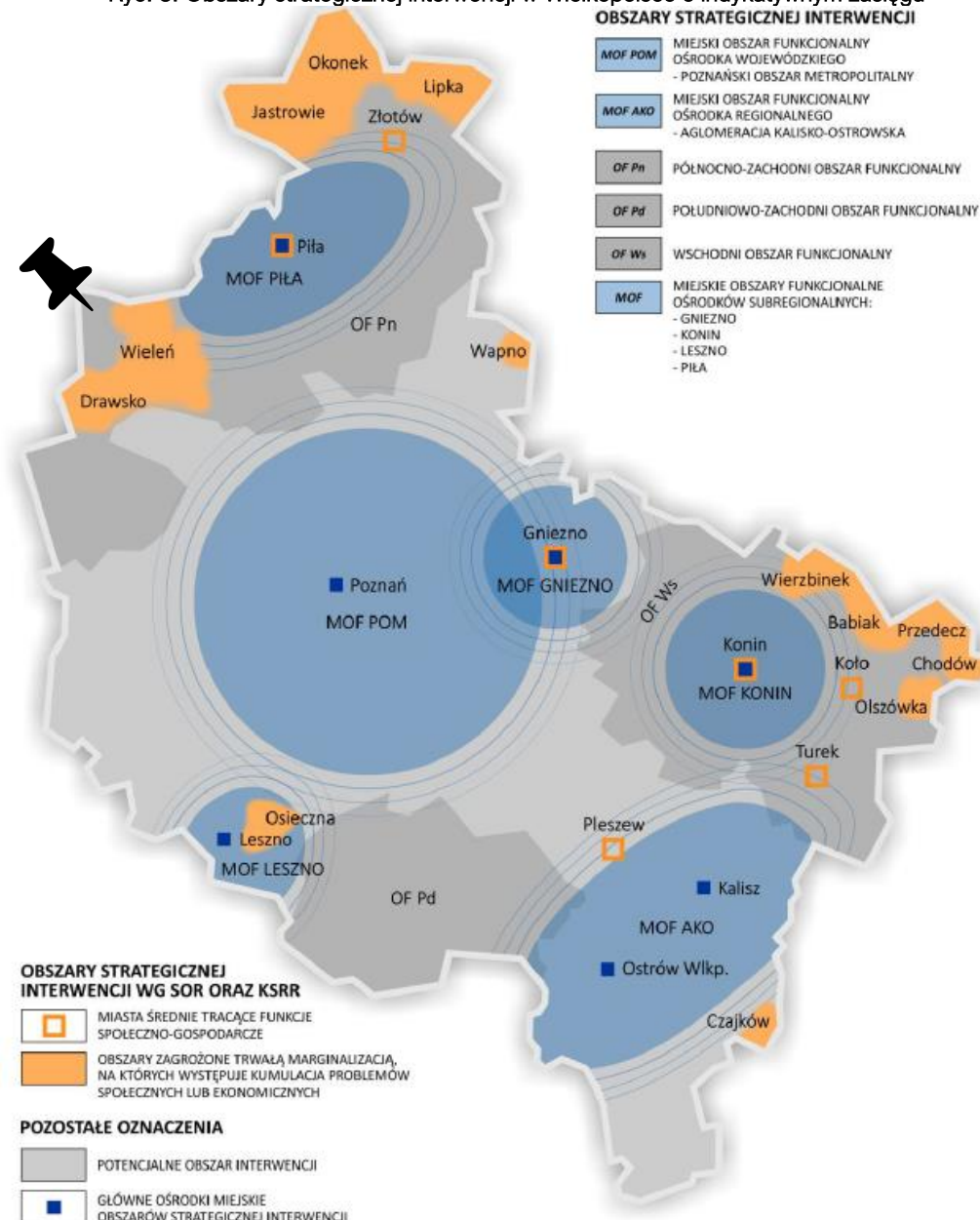
CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW

- 3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Ryc. 8. Obszary strategicznej interwencji w Wielkopolsce o indykatywnym zasięgu

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Gmina Zduny w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku została zaliczona do Południowo-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PdOF). Za podstawowy potencjał obszaru uznano sprzyjające warunki do prowadzenia produkcji rolniczej oraz panującą na nim wysoką kulturę rolną, co jest także zdecydowanie silną stroną gminy. Potencjał ten jest także efektem wysokiego poziomu kapitału społecznego - mieszkańców

często od wielu pokoleń związanych z pracą na roli i wartościami kulturowymi lokalnych społeczności. Za kluczowe dla dalszego rozwoju tego obszaru uznano wzmacnianie działalności przetwórczej wykorzystującej lokalną bazę surowców dla przemysłu rolno-spożywczego.

Poniższa tabela przedstawia kluczowe kierunki działań dla PdOF wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r., które uwzględniono przy formułowaniu Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030.

Tab. 2. Kluczowe kierunki działań dla Południowo-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego

Południowo-zachodni Obszar Funkcjonalny	Strategia Rozwoju Gminy Zduny 2023-2030
Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców Wykorzystanie warunków glebowych do prowadzenia wysoko efektywnego rolnictwa, rozwój bazy przetwórczej, promocja żywności Rozwój MŚP i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, rozwój IOB, w tym narzędzi doradczych i finansowych Wsparcie działalności klastrowych, ze szczególnym uwzględnieniem sektora rolniczego Dywersyfikacja działalności gospodarczej i rozwój wielofunkcyjności na obszarach wiejskich, wspieranie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych Rozwój terenów inwestycyjnych Podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego i przekwalifikowania, propagowanie kształcenia dualnego jako praktycznej ścieżki nauki zawodu Aktywizacja zawodowa osób rezygnujących z prowadzenia działalności rolniczej, pomoc w nabywaniu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych	CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY ZDUNY 2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna 2.2. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW 3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi nad dziećmi
Rozwój społeczny oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi) Rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą Wspieranie aktywności mieszkańców i rozwój społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO, nawiązywania partnerstw i sieciowania oraz wykorzystanie dorobku i doświadczenia funkcjonujących na tym obszarze Lokalnych Grup Działania Wsparcie w rozwoju rolnictwa społecznego przez wprowadzanie usług społecznych do	CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna CEL II: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY ZDUNY 2.2. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny

	funkcjonujących oraz nowo powstałych gospodarstw rolnych Wykorzystanie, wzmocnienie i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (dworów, pałaców, parków podworskich oraz obiektów sakralnych), rozwój bazy wypoczynkowej na obszarach wiejskich, w szczególności agroturystyki	2.3. Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW 3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej 3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców
Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski	Wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PdZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych Wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł przy wykorzystaniu zasobów pochodzących z sektora rolniczego Ochrona zasobów, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zapobieganie skażeniom spowodowanym działalnością rolniczą, prowadzenie działań prewencyjnych oraz likwidacja skutków suszy i stepowienia Doskonalenie kultury rolnej i poprawa jakości gleb, zapobieganie erozji przez właściwe użytkowanie terenów agrarnych, wykluczenie działań pogarszających funkcjonalność tych terenów	CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY 1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury 1.2. Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa 1.3. Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna
Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem	Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokiej bonitacji, wprowadzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych Rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych Lokalnych Grup Działania)	CEL I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE ZDUNY 1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury 1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna CEL III: GMINA ZDUNY DLA MIESZKAŃCÓW 3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi 3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej 3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

4. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Zdun, Rada Miejska w Zdunach oraz wydziały Urzędu Miejskiego w Zdunach, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy. **Istotnym jest, by proces wdrażania Strategii opierał się na zasadach partycypacji społecznej, które będą wyrazem aktywnego uczestnictwa obywateli i podejmowania przez nich decyzji, znaczących dla rozwoju gminy Zduny.**

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, gmina Zduny będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu krotoszyńskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten

sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomaga coroczne opracowywanie Raportu o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Burmistrz we wsparciu pracowników Urzędu Miejskiego w Zdunach zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Burmistrz występuje do Rady Miejskiej w Zdunach z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Zduny będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016-2023,
- Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2021-2023,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Zduny na lata 2022-2027,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zduny,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Zdunach na lata 2019-2021,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Zduny na lata 2017-2021
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Zduny,
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Krotoszyńskiego o na lata 2016-2032,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zduny na lata 2021-2027,

- Program ochrony środowiska dla Gminy Zduny na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska, plan gospodarki niskoemisyjnej, strategia rozwiązywania problemów społecznych, gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, gminny program wspierania rodziny czy pogramy jednoroczne. W przypadku konieczności poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

5. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Zduny na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021), a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 daje jednostkom samorządu terytorialnego szanse na pozyskanie środków z nowej puli dofinansowań. Budżet w ramach nowej polityki spójności opiewa na kwotę 392 miliardów euro i przewiduje inwestycje w krajowe oraz regionalne programy ukierunkowane na m.in. wzrost gospodarczy, rynek pracy, społeczną integrację i pogłębianie współpracy.

Środki unijne w nowej perspektywie będą lokowane w ramach dotychczasowych funduszy, m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności (FS) czy Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+). Ponadto samorządy będą miały do dyspozycji środki z nowych programów krajowych, m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska)
- FENG – Fundusze Europejskie dla nowoczesnej gospodarki – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu)
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne)
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe)

Gmina będzie miała do dyspozycji również środki z nowego programu Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021+), będącego kontynuacją Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W nowej perspektywie budżet dla województwa wielkopolskiego wyniesie 2 154 405 816 euro.

Filarami FEW2021+ będą: zielona transformacja, transformacja cyfrowa oraz przejście na nurt gospodarki 4.0, a głównym celem będzie osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 r.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Miejskiego w Zdunach oraz jednostek organizacyjnych Gminy Zduny.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem krotoszyńskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy. Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Zduny na lata 2023-2034 przyjętą Uchwałą nr LIV.372.2022 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zduny na lata 2023-2033, zmienionej: uchwałą nr LV.385.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 25 stycznia 2023 r.; uchwałą nr LVI.395.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 22 lutego 2023 r. oraz uchwałą nr LVII.399.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 29 marca 2023 r., potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2023-2030 wyniesie około 37,9 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów

makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
gminy Zduny

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	68
1.1. Informacje ogólne.....	68
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	69
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	72
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	78
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	78
2.2. Infrastruktura i środowisko	82
<i>Infrastruktura drogowa</i>	<i>82</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>83</i>
<i>Gospodarka odpadami.....</i>	<i>84</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>86</i>
2.3. Stan finansów samorządowych.....	88
<i>Wykonanie budżetu.....</i>	<i>88</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>92</i>
<i>Potencjał inwestycyjny.....</i>	<i>90</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY.....	92
3.1. Demografia.....	96
3.2. Kapitał społeczny.....	100
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>100</i>
<i>Edukacja</i>	<i>101</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>106</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	<i>108</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne gminy.....</i>	<i>109</i>
<i>Otoczenie zewnętrzne gminy.....</i>	<i>110</i>

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	114
--	-----

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

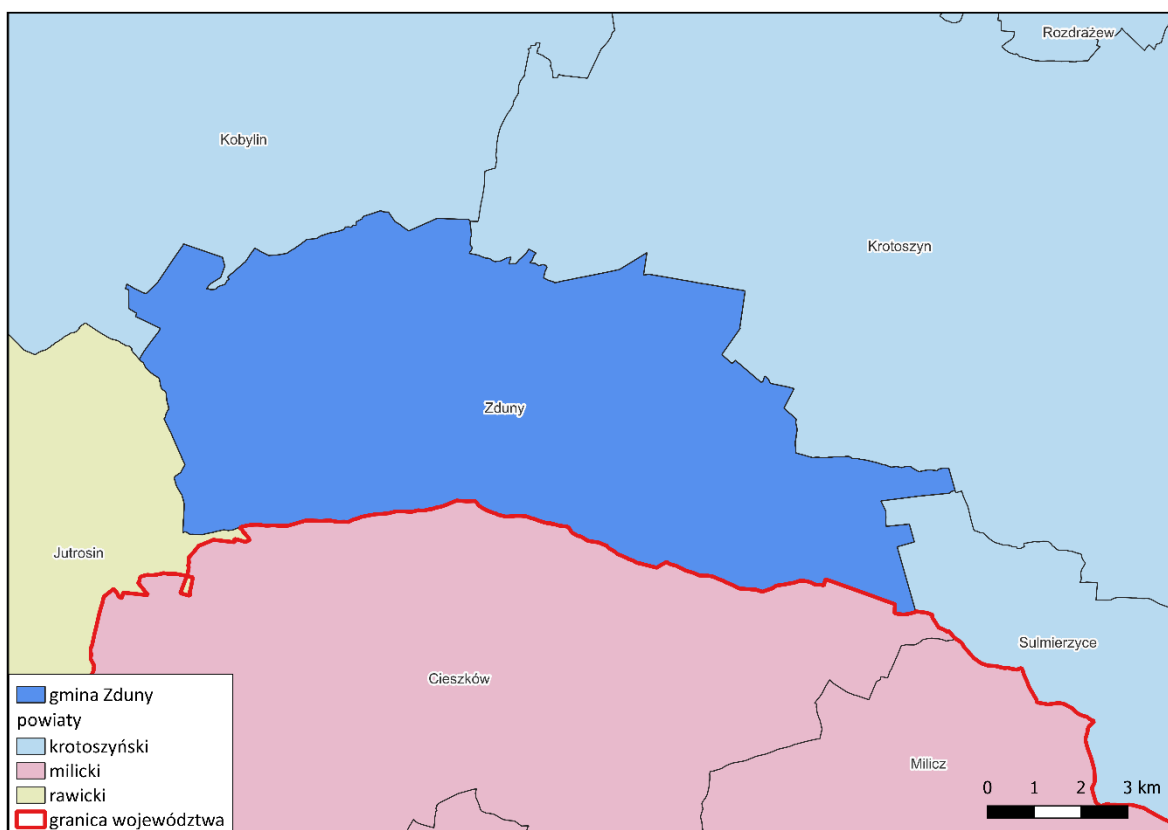
1.1. Informacje ogólne

Gmina Zduny, będąca gminą miejsko-wiejską, położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego, na pograniczu z woj. dolnośląskim. Wchodzi w skład powiatu krotoszyńskiego. Według danych GUS z 2021 r. w gminie zameldowanych było 7556 mieszkańców, natomiast wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 89 os./km².

Zduny graniczą z pięcioma innymi gminami i są to kolejno:

- od północnego zachodu gmina Kobylin (pow. krotoszyński),
- od północnego wschodu gmina Krotoszyn (pow. krotoszyński),
- od wschodu gmina Sulmierzyce (pow. krotoszyński),
- od południa gmina Cieszków (pow. milicki, woj. dolnośląskie),
- od zachodu gmina Jutrosin (pow. rawicki).

Ryc. 9. Położenie gminy Zduny na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Powierzchnia gminy Zduny wynosi 85,2 km², co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego. Użytki rolne stanowią 55% powierzchni gminy, a użytki leśne 36,1%. Powierzchnia miasta Zduny, pełniącego funkcję centrum administracyjnego oraz usługowego gminy, wynosi 6,12 km².

W skład gminy wchodzi 6 sołectw: Baszków (z przysiółkami: Piaski, Dziewięte, Siejew, Ostatni Grosz, Trzaski), Bestwin (z przysiółkiem Rochy), Chachalnia, Konarzew, Perzyce oraz Ruda.

Sieć komunikacyjną w gminie tworzy droga krajowa nr 15, posiadająca długość 4,9 km, drogi powiatowe o łącznej długości 38,2 km oraz drogi gminne o łącznej długości 165,4 km. Przez teren gminy nie przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Najbliższa taka droga zlokalizowana jest o ok. 30 km na zachód od gminy Zduny i jest nią droga ekspresowa S5 o oznaczeniu międzynarodowym E261.

Odległość drogowa z miasta Zduny do Krotoszyna (będącego siedzibą władz powiatowych) wynosi nieco ponad 7 km, do Poznania ok. 100 km, natomiast do Wrocławia ok. 75 km. Podróż samochodem ze Zdun do Poznania zajmuje ok. 2h, a do Wrocławia ok. 1,5h. Świadczy to o niskiej dostępności komunikacyjnej gminy.

W gminie zlokalizowany jest dworzec kolejowy na ul. Kolejowej 16 w Zdunach. Położony jest przy linii kolejowej relacji Oleśnica-Chojnice. Obsługuje on połączenia w kierunku Poznania oraz Wrocławia.

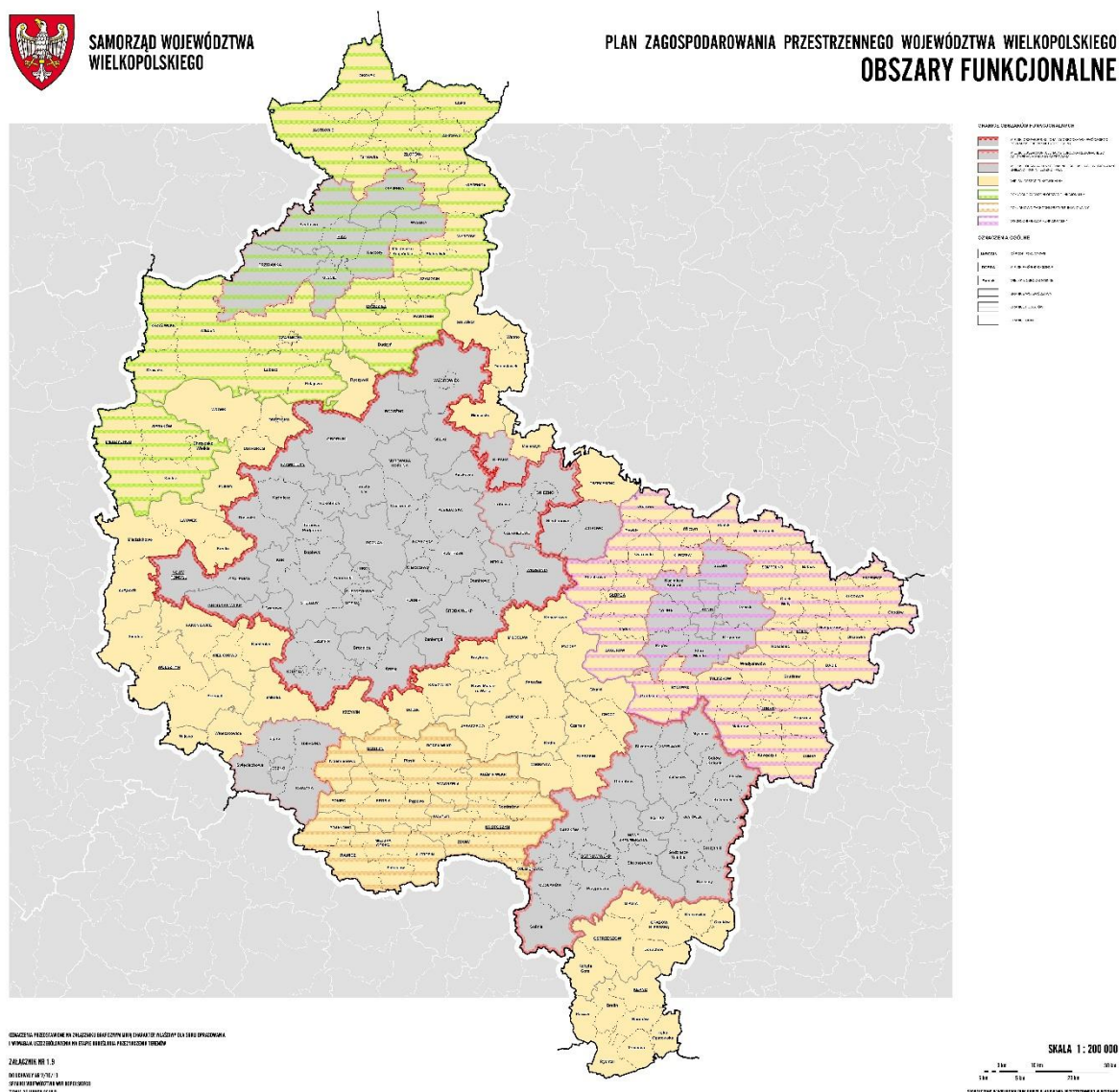
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, zostały wyróżnione następujące obszary funkcjonalne:

- podstawowe typy obszarów funkcjonalnych:
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Gniezno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Konin,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Leszno,
 - miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego – Piła,
 - wiejski obszar funkcjonalny,
- obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnego:
 - Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
 - Wschodni Obszar Funkcjonalny.

Ryc. 10. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

Gmina została zakwalifikowana do południowo-zachodniego obszaru funkcjonalnego oraz wiejskiego obszaru funkcjonalnego.

Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny obejmuje tereny położone w południowo-zachodniej Wielkopolsce i posiada powierzchnię wynoszącą 2 191 km² (7% powierzchni województwa). Zamieszkiwany jest przez 223 tys. mieszkańców, a sieć osadniczą stanowi: 14 miast oraz 477 miejscowości wiejskich. Głównymi jednostkami osadniczymi są miasta powiatowe: Rawicz, Gostyń i Krotoszyn, w których znajdują się jednocześnie instytucje o kluczowym znaczeniu dla prowadzonej tutaj działalności rolniczej. Pozostałe 11 ośrodków miejskich stanowią miasta małe, łączące cechy miast i wsi. Pełnią one podstawowe funkcje administracyjne, społeczne i gospodarcze. Najważniejszym zasobem naturalnym, a zarazem cechą charakterystyczną obszaru, jest ilość i jakość gleb przeznaczonych pod użytkowanie rolne. Użytki rolne stanowią 78% powierzchni terenu, natomiast pod względem bonitacji dominują gleby klas II, IIIa, IIIb, i IVa. Najważniejszym

działem gospodarki rolnej jest chów i hodowla zwierząt, czego efektem jest fakt, że ponad 16% ogólnego pogłowia bydła i trzody chlewnej województwa skupia się na tym terenie.

Za kluczowy cel rozwoju przestrzennego tego obszaru zdefiniowano ochronę wyjątkowych cech środowiska, które przyczyniły się do wykształcenia się gleb o wysokiej przydatności rolniczej. Do podstawowych działań zaliczono ograniczanie wyłączania najlepszych gruntów spod użytkowania rolniczego, poprawę jakości gleb, ochronę zasobów i jakości wód powierzchniowych i podziemnych, rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz produkcji surowców na potrzeby wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Wiejski obszar funkcjonalny działa na rzecz zwiększenia spójności regionu, służyć ma eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, co z kolei wpłynie pozytywnie na atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zajmuje powierzchnię 85,2 km², z czego 55% tych terenów zajmują użytki rolne, a 36,1% lasy. Gmina ma charakter typowo rolniczy. Największą miejscowością w gminie, a zarazem wielofunkcyjnym, głównym ośrodkiem miejskim są Zduny, będące siedzibą władz samorządowych.

Na podstawie uchwały nr V/37/2015 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 25 lutego 2015 r., w 2018 roku Rada Miejska w Zdunach uchwaliła „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Zduny”. Studium obejmuje cały obszar miasta i gminy Zduny w jej granicach administracyjnych. W związku z rozwojem budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy zdefiniowano potrzebę aktualizacji Studium, czego efektem było podjęcie przez Radę Miejską w dniu 24 lutego 2021 r. uchwały nr XXIX.213.2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zduny.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy obowiązuje 8 takich planów, z czego aż 7 z nich uchwalono przed 2003 rokiem. W większości dotyczą one wyznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową. Plany te obejmują swoim zasięgiem powierzchnię 68,95 ha, co stanowi około 0,8% powierzchni gminy. Żaden z 8 obowiązujących aktów prawa miejscowego nie jest aktualizowany, natomiast w trakcie przygotowania są aktualnie 2 nowe plany, których szacowany udział w powierzchni gminy wynosi 3,99% (339,88 ha). Opracowywane plany mają na celu rozbudowę sieci wodociągowej. Za główne sfery aktywności gospodarczej, które nie zostały objęte planami miejscowymi wskazać można tereny istniejącej zabudowy aktywizacji gospodarczej w Zdunach, Baszkowie i Konarzewie (zajmujące ok. 26,75 ha) oraz tereny istniejącej zabudowy usługowej w Baszkowie, Bestwinie, Chachalni, Konarzewie, Perzycach, Rudzie i Zdunach (zajmujące ok. 11,72 ha). Głównymi ośrodkami rozwojowymi w gminie, w których zaobserwować można największy ruch budowlany, są Konarzew i Chachalnia. Za największe bariery w aspekcie przestrzennym, utrudniające zarówno przemieszczanie się w obszarze gminy, jak i równomierny rozwój tych terenów, zdefiniowano zajmujące znaczną powierzchnię obszary ochrony przyrody, strefy konserwatorskie i stanowiska archeologiczne oraz strefę oddziaływania elektrowni wiatrowych. Dodatkowymi

elementami mającymi negatywny wpływ na ład przestrzenny w gminie są tereny nieczynnej już Cukrowni Zduny oraz zaniedbane nieruchomości prywatne, wpisane do rejestru zabytków. Niegdyś cukrownia stanowiła podstawowy zakład pracy w mieście i gminie Zduny, tym samym napędzając gospodarkę i atrakcyjność regionu. Aktualnie zagospodarowanie tego obszaru stało się sporą trudnością, jednakże gdyby się to powiodło, może wiązać się ze sporym rozwojem gospodarczym miasta. Kolejnym wyzwaniem dla polityki przestrzennej gminy jest bezpośrednie sąsiedztwo Krotoszyna, będącego ośrodkiem powiatowym, posiadającym więcej miejsc pracy, czy szkół średnich.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2017-2021 w gminie Zduny. Zauważyć można, że średnio 1/6 decyzji wydawanych w powiecie na przestrzeni analizowanych lat dotyczy obszarów na terenie gminy. Liczba decyzji o warunkach zabudowy w gminie utrzymuje się na poziomie od 90 do 135 na rok. Porównując wskaźnik decyzji o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla gminy Zduny i powiatu krotoszyńskiego, okazuje się, że zarówno w 2021 roku, jak i latach poprzednich, był on prawie dwa razy większy w gminie niż w powiecie.

Tab. 2. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

Wyszczególnienie		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Zduny	103	133	128	91	121
	powiat	653	716	623	584	679
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Zduny	13,72	17,62	16,89	12,04	16,01
	powiat	8,40	9,24	8,06	7,58	8,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Niski udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy i tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy, może utrudniać władzom samorządowym racjonalną politykę przestrzenną. Rodzi to niebezpieczeństwo chaotycznego rozproszenia lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnego z założeniami ładu przestrzennego w gminie.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski J. Kondrackiego, gmina Zduny położona jest w podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionu Nizina Południowo-wielkopolskiej będącego jego fragmentem mezoregionu zachodniej części Wysoczyzny Kaliskiej. Cały obszar gminy położony jest w granicach zlewni rzeki Barycz, będącej częścią dorzecza Odry. Przez gminę i miasto Zduny ze wschodu na zachód przepływa rzeka Borownica, która następnie wpływa do Orli – prawego dopływu Baryczy. Cały obszar gminy położony jest w granicach zlewni rzeki Barycz, będącej częścią dorzecza Odry. Przez gminę i miasto Zduny ze wschodu na zachód przepływa rzeka Borownica, która następnie wpływa do Orli – prawego dopływu Baryczy.

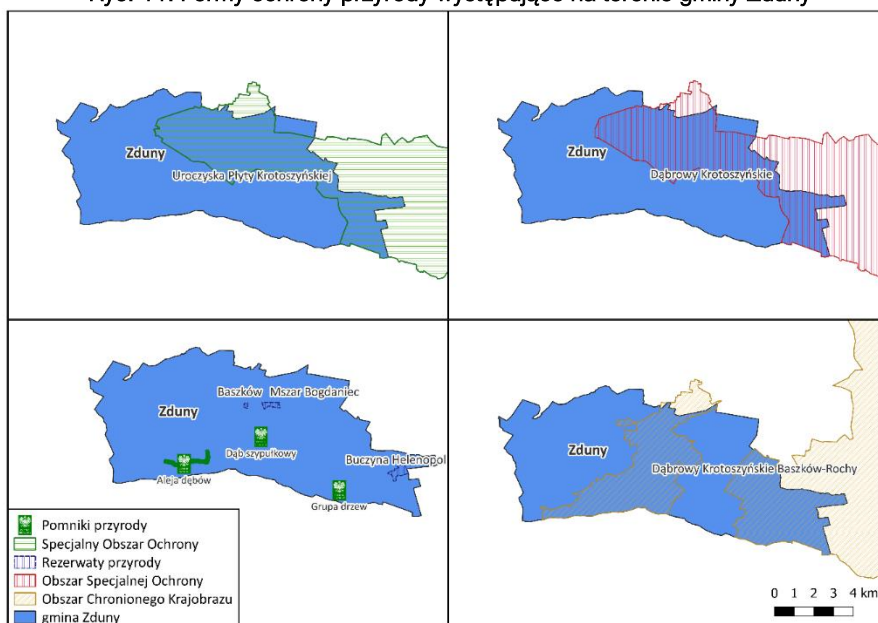

Ochrona przyrody na terenie gminy realizowana jest w oparciu o ustawę o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. W rozumieniu ustawy ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a odbywa się to poprzez wprowadzanie różnych form ochrony przyrody.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerваты przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Baszków”,
 - Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”,
 - Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”,
- Obszary Natura 2000:
 - Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB300007),
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” (PLH300002),
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy”,
- Pomniki przyrody:
 - aleja dębów szypułkowych w obrębie Baszków, w rejonie leśniczówki Rochy (licząca 300 szt.),
 - dąb szypułkowy o obw. 350 cm w obrębie Baszków,
 - dwie lipy drobnolistne we wsi Chachalnia.

Ryc. 11. Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Zduny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Rezerwat przyrody „Baszków” znajduje się na terenie leśnictwa Rochy i zajmuje powierzchnię 3,76 ha. Został ustanowiony w 1959 roku i od tego czasu jego celem jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu wilgotnego boru mieszanego, w którego skład wchodzi 60-letnie sosny, brzozy, świerki i olsze oraz stanowiska długosza królewskiego – bardzo rzadka i największa, występująca w Polsce paproć.

Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec” mieści się na terenie leśnictwa Baszków i posiada powierzchnię 21,98 ha. Został ustanowiony w 1995 roku. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Wiek torfowisk szacuje się na 2600-2900 lat.

Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol” powstał w 1995 roku na terenie leśnictwa Chachalnia i zajmuje powierzchnię 41,99 ha. Ma on na celu zachowanie, ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną tj. m.in. majownik dwulistny czy konwalia majowa.

Pierwszym obszarem Natura 2000 w gminie jest Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dąbrowy Krotoszyńskie” (PLB300007), utworzony w 2007 roku. W jego granicach występuje 12 gatunków ptaków tj. bocian czarny, bocian biały, kania ruda, bielik, żuraw, zimorodek, dzięcioł zielonolistny, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, lerka, jarzębatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, gąsiorek i ortolan. Jest to najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego, którego populacja osiąga tu ponad 450 par (ok. 3% populacji krajowej).

Drugim obszarem Natura 2000 w gminie jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” (PLH300002), który na jej terenie posiada taką samą granicę jak poprzednio omówiony obszar Natura 2000. Jest on jednym z największych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Na jego obszarze występuje 12 typów siedlisk i ponad 80 roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu np. turzyca Buxbauma *Carex buxbaumii* – taksonu zagrożonego w Polsce i do niedawna uważanego za wymarły w Wielkopolsce.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy” jest jedyną tego typu formą ochrony przyrody w gminie. Utworzony został w 1993 roku i zajmuje powierzchnię 55 800 ha, z czego 32 350 ha znajduje się w granicach powiatu krotoszyńskiego. Obszar ten w znacznej części pokrywa się z występującymi w gminie obszarami Natura 2000. Utworzony został w celu ochrony wyróżniających się, charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, form krajobrazowych, które są jednocześnie wartościowe ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

Ostatnią formą ochrony przyrody występującą na badanym obszarze są pomniki przyrody. Zlokalizowane są w południowej i centralnej części gminy. Warto spośród nich wyróżnić liczącą kilkaset drzew aleję dębów, rozciągającą się na długości ponad 2,5 km.

Zduny są jednym z najstarszych miast Wielkopolski – powstały w XIII wieku. Z tego względu w gminie występuje wiele cennych historycznie obiektów. Na terenie gminy Zduny znajduje się 38 istniejących zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Są to kolejno:

W Baszkowie:

- historyczny układ ruralistyczny, XIV-XIX, nr rej.: 774/Wlkp/A z 8.01.2010
- kościół pw. Wniebowzięcia NMP, 1828-1829, nr rej.: kl.IV-885/31/60 z 6.06.1960
- karczma (nr 99), szach., 1 poł. XIX, nr rej.: 1060/A z 27.03.1970
- zespół pałacowy:
 - pałac, 1820, k.XIX/XX, nr rej.: kl.IV-885/32/60 z 6.06.1960
 - park, XIX, nr rej.: 457 z 20.12.1984
 - piwnice gorzelni, 1 ćw. XIX, nr rej.: 142/A z 12.07.1968

W Perzycach:

- dwór (nr 68), 1 poł. XIX, nr rej.: 506/A z 19.03.1969

W Zdunach:

- historyczny układ urbanistyczny miasta, 2 poł. XIII-XIX, nr rej.: 592/Wlkp/A z 13.03.2008
- kościół par. św. Jana Chrzciciela, XVIII, nr rej.: AK.I-11a/220 z 7.03.1933
- oraz 554/A z 22.01.1991
- kościół ewangelicki, k. XVIII, nr rej.: kl.III-885/43/60 z 3.09.1960
- ratusz, k. XVII, nr rej.: kl.IV-73/46/53 z 1.08.1953
- dom, ul. Jana Kazimierza 2, 1679, nr rej.: 256/A z 19.09.1968
- dom, ul. Jana Kazimierza 9, XVIII, nr rej.: 257/A z 19.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 6, poł. XVIII, nr rej.: 259/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 7, poł. XVIII, nr rej.: 260/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 8, 1703, nr rej.: 261/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 13, XIX, nr rej.: 262/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 18, 2 poł. XVIII, nr rej.: 263/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 19, poł. XVIII, nr rej.: 264/A z 21.09.1968
- dom, ul. Łacnowa 21, poł. XVIII, nr rej.: 265/A z 21.09.1968
- dom, ul. Mickiewicza 12, poł. XVIII, nr rej.: 1002/Wlkp/A z 23.09.1968
- dom, ul. Mickiewicza 14, poł. XVIII, nr rej.: 271/A z 23.09.1968
- dom, ul. Mickiewicza 15, 1747, nr rej.: 272/A z 23.09.1968
- dom, ul. Mickiewicza 31, XVIII, XIX, nr rej.: 274/A z 23.09.1968
- dom, ul. Mickiewicza 32, poł. XVIII, nr rej.: 275/A z 23.09.1968

- dom, ul. Mickiewicza 44, szach., 1803, nr rej.: 276/A z 23.09.1968
- dom, ul. Młynarska 4, 1753, nr rej.: 513/A z 17.04.1969
- dom, Rynek 8, 2 poł. XVIII, nr rej.: 254/A z 19.09.1968
- dom, Rynek 9, 2 poł. XVIII, nr rej.: 255/A z 19.09.1968
- dom, Rynek 10, XVIII, XIX, nr rej.: 279/A z 30.09.1968
- dom, ul. Sienkiewicza 1, XVII/XVIII, nr rej.: 282/A z 12.10.1968
- dom, ul. Sienkiewicza 3, XVIII, nr rej.: 283/A z 12.10.1968
- dom, ul. Sienkiewicza 17, XVIII, nr rej.: 268/A z 23.09.1968
- dom, ul. Skargi 7, 1767, nr rej.: 284/A z 12.10.1968
- dom, ul. Skargi 14, 1 poł. XVIII, nr rej.: 269/A z 23.09.1968
- dom, ul. Skargi 18, 1784, nr rej.: 280/A z 30.09.1968
- dom, ul. Wrocławska 26, szach., 2 poł. XVIII, nr rej.: 281/A z 30.09.1968

Do najbardziej rozpoznawalnych zabytków z ww. listy należą kościoły parafialne w Baszkowie i Zdunach, kościół poewangelicki w Zdunach, pałac w Baszkowie oraz ratusz w Zdunach.

Kościół parafialny p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie, zbudowany został w stylu klasycystycznym w 1829 roku, a jego fundatorem był ówczesny właściciel miejscowości, Mikołaj Mielżyński.

Kolejną ze świątyń wpisanych do rejestru zabytków jest kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Zdunach. Współczesna świątynia wybudowana została w latach 1719-1733, powstała jednak w miejscu dawnego, drewnianego kościoła z 1267 roku. Posiada on barokowe wnętrze, bogato dekorowaną ambonę czy konfesjonał w stylu rokoko, a w jego sąsiedztwie mieści się katolicki cmentarz parafialny.

Kościół poewangelicki w Zdunach (później kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa) powstał w latach 1789-1792. Budowla wzniesiona została w stylu barokowo-klasycystycznym. Do roku 1945 sprawowano w nim kult ewangelicki, następnie wykorzystywano go jako magazyn. Aktualnie nie sprawuje się w nim kultu religijnego, natomiast służy jako dom pogrzebowy. Właścicielem budynku jest gmina.

Pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804-1805, a następnie przebudowano w 1890 roku. Zbudowany został w stylu późno klasycystycznym dla Mikołaja Mielżyńskiego. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich, a aktualnie mieści się w nim Dom Pomocy Społecznej.

Ratusz w Zdunach uważany jest za najstarszy obiekt murowany w Zdunach. Wybudowany został w stylu barokowym ok. 1684 roku na terenie ówczesnych Zdun Niemieckich. Ufundowany został przez właściciela miasta, wojewodę kaliskiego – Rafała Leszczyńskiego. Na przestrzeni wieków spełniał rolę siedziby władz miejskich, ale także mieściło się w nim mieszkanie woźnego miejskiego, tzw. strażnica, w której przechowywano sikawki konne, strażackie czy nawet funkcjonowało więzienie z dwoma celami. Współcześnie ratusz nie spełnia już roli siedziby władz miejskich.

Dodatkowo warto podkreślić, iż w skład ww. zabytków wchodzi nie tylko nieruchomości, ale także 2 strefy konserwatorskie w postaci historycznych układów: ruralistycznego w Baszkowie oraz urbanistycznego w Zdunach.

Ponadto w gminie funkcjonuje także gminna ewidencja zabytków, do której według danych z 2012 roku, należało 464 nieruchomości i dwie wspomniane wyżej strefy konserwatorskie. Znaleźć można też pomniki takie jak: Grobowiec Powstańców Wielkopolskich, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, pomnik na placu 700-lecia, pomnik ofiar II wojny światowej i komunizmu, figura Najświętszego Serca Pana Jezusa czy figura św. Wawrzyńca w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się najstarsza w Polsce Kaflarnia, która poddana została rewitalizacji. W efekcie została przejęta od prywatnego właściciela. Przebudowa została zakończona 6 września 2022 roku. W nowopowstałym ośrodku planowane jest stworzenie ośrodków: Ceramicznego Centrum Rzemiosła Artystycznego, Muzeum Kaflarstwa oraz Muzeum Pieca. Ma to być miejsce realizacji warsztatów zduństwa oraz zajęć ceramicznych w ramach działalności mającego siedzibę w kaflarni Cechu Zdunów Polskich.

Przez teren gminy przebiegają dwa piesze szlaki turystyczne oraz jeden szlak rowerowy. Pierwszym z obiektów turystyki pieszej w gminie jest czerwony szlak Krotoszyn-Baszków, o długości 15 km. Poprowadzony został przez rezerваты przyrody „Mszar Bogdaniec” oraz „Baszków”. Drugim ciągiem pieszym jest zielony szlak „Długołęka-Krotoszyn” o długości 97 km. Na terenie gminy biegnie on w kierunku północnym i północno-wschodnim przez miasto Zduny, aż do granicy z gminą Krotoszyn i posiada długość ok. 12 km. Jedyne oficjalne szlaki rowerowe w gminie, o nazwie „Wokół Krotoszyna”, posiada w terenie oznaczenie czarne. Jego trasa biegnie z Krotoszyna, przez Osusz, rezerваты przyrody „Mszar Bogdaniec” i „Baszków”, staw „Węgielnik”, rynek w Zdunach, Chachalnie, Ujazd, Sulmierzyce, Chwaliszew oraz rezerwat „Dąbrowa – Smoczew”, aby skończyć swój bieg z powrotem w Krotoszynie. Dodatkowo we wschodniej części gminy, w okolicy Rezerwatu „Buczyna Helenopol” mieści się fragment żółtego szlaku pieszego Krotoszyn-Sulmierzyce o długości ok. 1 km. Operatorem wszystkich wymienionych szlaków jest PTTK.

Na obszarze gminy stworzono ścieżkę ekologiczną o charakterze edukacyjnym. Edukacyjna ścieżka przyrodnicza prowadzi przez lasy znajdujące się pomiędzy Konarzewem a Baszkowem. Tak samo jak niektóre z ww. szlaków, przebiega przez dwa rezerваты przyrody. Szlak ten posiada 4280 metrów długości i przeznaczony jest dla całych rodzin. Trasa ścieżki oznakowana została w terenie za pomocą biało-zielonych kwadratów, a przy poszczególnych przystankach umieszczono tablice informacyjne.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie przedsiębiorczości danej jednostki samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu krotoszyńskiego w latach 2017-2021. Największą zmianę na terenie powiatu obserwuje się dla Krotoszyna, gdzie liczba podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie wzrosła o 436. Gmina Zduny zarejestrowała wzrost liczby przedsiębiorstw o 76 podmiotów. Przedsiębiorstwa zarejestrowane w gminie Zduny w roku 2021 stanowiły 9,4% (721 podmiotów) wszystkich przedsiębiorstw prowadzących swoją działalność w powiecie krotoszyńskim. Udział ten ułokował gminę na trzecim miejscu wśród gmin powiatu. Większy udział posiadała jedynie gmina Krotoszyn (55,6%) – będąca ośrodkiem powiatowym, posiadającym prawie 40 tys. mieszkańców oraz gmina Koźmin Wielkopolski (17%) – posiadająca prawie dwa razy większą liczbę mieszkańców od Zdun.

Tab. 3. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie krotoszyńskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat krotoszyński	6 818	100,0%	7 673	100,0%	855
Sulmierzyce	216	3,2%	278	3,6%	62
Kobylin	552	8,1%	690	9,0%	138
Koźmin Wielkopolski	1 225	18,0%	1 304	17,0%	79
Krotoszyn	3 834	56,2%	4 270	55,6%	436
Rozdrażew	346	5,1%	410	5,3%	64
Zduny	645	9,5%	721	9,4%	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Zduny, największa część podmiotów działa w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych (160 podmiotów) oraz budownictwie (139 podmiotów). Ich udział wyniósł kolejno 22% i 19%. Względnie podobna liczba podmiotów (w przedziale 55-59 podmiotów) działała w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie; przetwórstwu przemysłowym oraz w pozostałej działalności usługowej – udział podmiotów z tych grup w ich całkowitej liczbie wynosił po 8% dla każdej z sekcji.

Tab. 4. Podmioty działające na terenie gminy Zduny w 2021 roku

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	160	22%
SEKCJA F Budownictwo	139	19%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	56	8%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	55	8%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	59	8%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	31	4%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	40	6%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	2%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36	5%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	16	2%
SEKCJA P Edukacja	21	3%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20	3%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	16	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	2%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	1%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

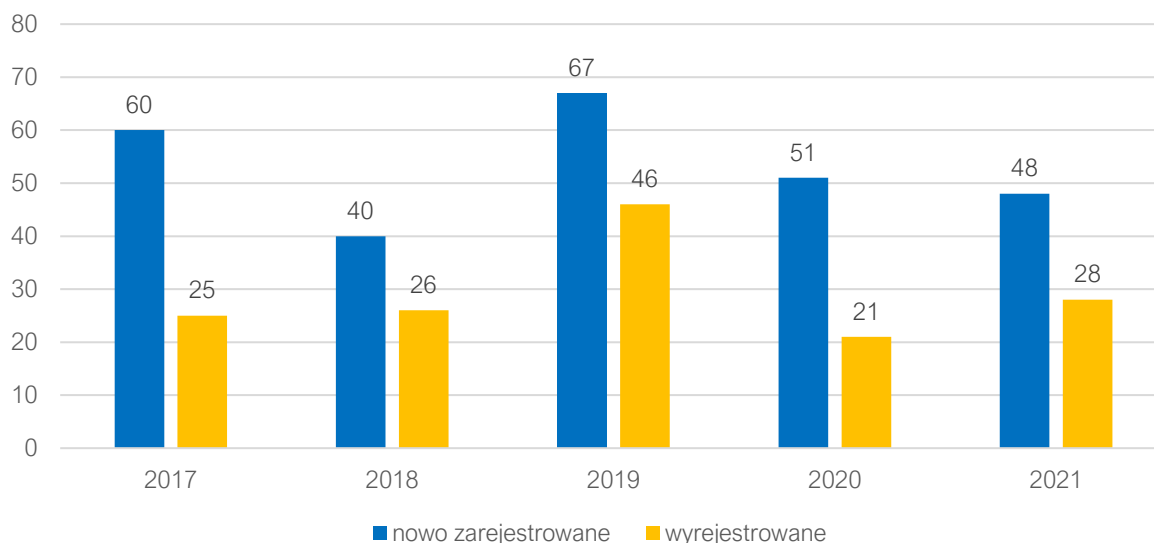
Na terenie gminy działają głównie małe, często rodzinne przedsiębiorstwa. Wśród największych podmiotów gospodarczych w okolicy są m.in.:

- Dünya Döner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Spółka Jawna R.M.T. Ludzis, ul. Towarowa 1, Zduny,
- PANCOM, ul. Sienkiewicza 11, Zduny,
- WIKRO, ul. Kolejowa 12 B, Zduny,
- TOMAR - Maszyny budowlane, Perzyce 42i, Zduny.

Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie gminy Zduny. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2017-2021. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych.

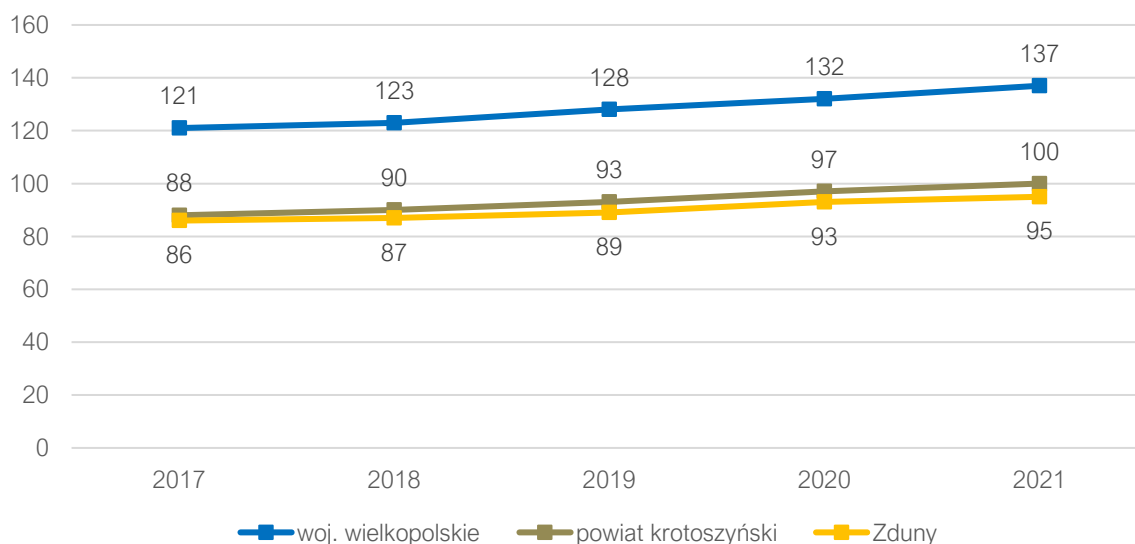
Ryc. 12. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2017-2021 działających na terenie gminy Zduny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Zduny na tle powiatu i województwa. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, wartość wskaźnika dla gminy (95 przedsiębiorstw) jest niższa niż średnia dla powiatu (100 przedsiębiorstw), jak i województwa (137 przedsiębiorstw). Dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat.

Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Zduny na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

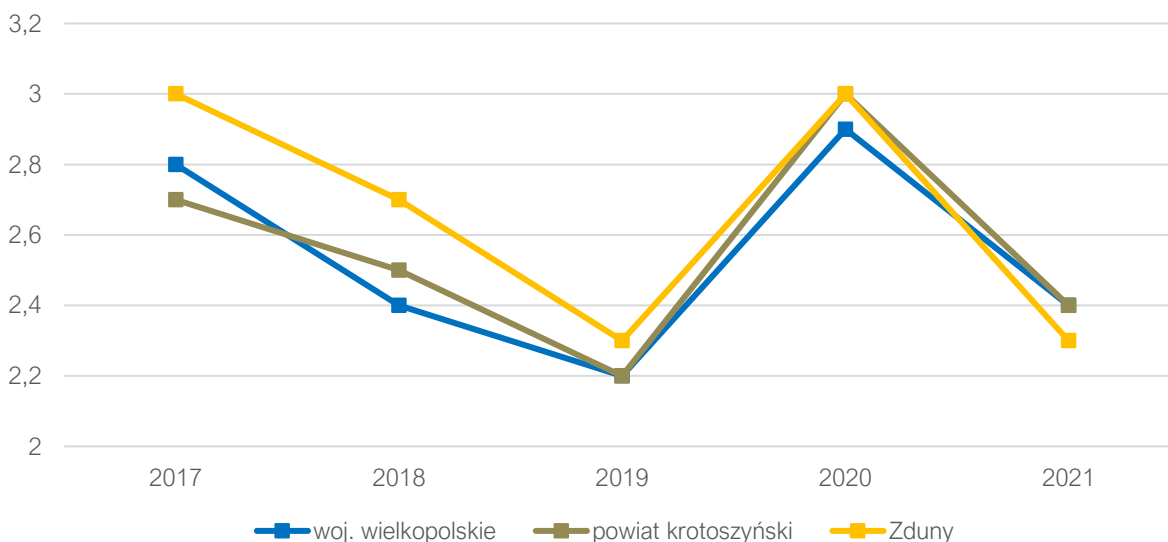
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozwój gospodarczy jednostki powiązany jest również z rynkiem pracy. Dostęp do stabilnego zatrudnienia i satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość

życia mieszkańców. Na poniższej rycinie przedstawiono kształtowanie się bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących gminę Zduny. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2017-2021. W latach 2017-2019 dla wartości odnoszących się do gminy zauważalny był trend malejący w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 3% w roku 2017, do poziomu 2,3% w roku 2019). W roku 2020 nastąpiło odwrócenie spadkowego trendu w tym zakresie i liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia ponownie wzrosła do poziomu 3%. Jednocześnie podobną tendencję w zakresie kształtowania się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie krotoszyńskim oraz województwie wielkopolskim. Taki stan rzeczy związany był w dużej mierze ze skutkami gospodarczymi globalnej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2. W 2021 roku widoczny był znów spadek analizowanego udziału do poziomu 2,3% - jednocześnie był to jedyny rok, w którym wartość wskaźnika była niższa w gminie niż w powiecie i województwie.

Ryc. 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Zduny na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych zawartych w Barometrze zawodów 2022 w powiecie krotoszyńskim występuje duży deficyt zawodów takich jak m.in.:

- Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- Lekarze,
- Monterzy instalacji budowlanych,
- Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych,
- Pielęgniarki i położne,
- Ratownicy medyczni,

W prognozie dla powiatu krotoszyńskiego nie ma żadnego zawodu nadwyżkowego, czyli takiego, w którym jest więcej specjalistów niż miejsc pracy. W latach wcześniejszych

na tej liście znajdowali się fotografowie, ceramicy przemysłowi czy robotnicy obróbki skóry.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Na terenie gminy Zduny sieć komunikacyjna tworzona jest przez drogę krajową, drogi powiatowe i drogi gminne. Nie występują autostrady, drogi ekspresowe i drogi wojewódzkie.

Przez gminę na kierunku północno-wschodnim przebiega droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica-Ostróda. W granicach administracyjnych analizowanej gminy droga posiada długość 4,9 km.

Sieć dróg powiatowych wynosi 38,2 km, przebiegają one w następujących relacjach:

- **droga nr 5129 P** o relacji Kobylin od drogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)–Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)–do drogi krajowej nr 15,
- **droga nr 5144 P** relacji Baszków–Bestwin–Ruda–granica województwa dolnośląskiego,
- **droga nr 51654 P** relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skargi, ul. Ostrowska)–Chachalnia–Chwaliszew–granica powiatu ostrowskiego–Chruszczyny,
- **droga nr 5166 P** relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego)–Chachalnia–granica województwa dolnośląskiego–Ujazd,
- **droga nr 5167 P** relacji Zduny (ul. Sulmierzycka)–granica województwa dolnośląskiego–Ujazd,
- **droga nr 5172 P** relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)–do drogi nr 5129 P,
- **droga nr 5500 P** relacji Pawłowo–granica powiatu krotoszyńskiego–Baszków–Konarzew–Krotoszyn–do drogi krajowej nr 15.

Ponadto na obszarze gminy występuje rozbudowana sieć dróg gminnych. Łączna długość dróg gminnych wynosi 165,4 km, z czego o nawierzchni gruntowej jest 116,4 km, a o nawierzchni twardej 49 km.

Na terenie gminy występują dodatkowo ścieżki rowerowe, posiadające długość 9,1 km.

Przegląd stanu dróg w gminie prowadzony jest raz w miesiącu. Do najpilniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury około drogowej na najbliższe lata wyszczególniono budowę obwodnicy Zdun, przebudowę dróg w Perzycach i Zdunach, dróg relacji Baszków-Trzaski, Zduny-Baszków-granica gminy, Konarzew-Baszków.

Transport zbiorowy w gminie organizowany jest za porozumieniem z organizatorem Miastem i Gminą Krotoszyn, którego operatorem jest Miejski Zakład Komunikacyjny Sp.

z o.o. w Krotoszynie. Miejscowościami objętymi ww. transportem są Zduny, Chachalnia, Perzyce, Konarzew, Baszków, Bestwin, Ruda i Dziewiąte.

W latach 2016-2021 obserwowany był znaczny wzrost wydatków gminy w dziale transportu i łączności. Dokładne wartości przedstawiono w tabeli poniżej. Średnio stanowiły one 3% całkowitych wydatków gminy w badanym okresie.

Tab. 5. Wydatki w dziale transport i łączność w latach 2016-2021 w gminie Zduny

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Transport i łączność	192 895,04	458 455,11	919 029,22	663 960,67	2 365 162,59	2 965 478,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Urządzenia sieciowe

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Zduny wynosi 23,6 km, sieci wodociągowej 50,5 km natomiast sieci gazowej 101 km.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców gminy w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych z jej terenu jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Zdunach Sp. z o.o. (dostarcza wodę do miejscowości: Konarzew, Perzyce, Baszków, Bestwin, Ruda; odprowadza ścieki z całego obszaru gminy) oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krotoszynie (dostarcza wodę do miejscowości: Zduny, Chachalnia). W gminie funkcjonują 4 ujęcia wód podziemnych: ujęcie komunalne Zduny, ujęcie wód podziemnych czwartorzędowych w Konarzewie, ujęcie wód podziemnych czwartorzędowych w Rudzie, ujęcie wód podziemnych trzeciorzędowych w Bestwinie. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują 3 stacje uzdatniania wody: w Zdunach, w Konarzewie i w Bestwinie. Według danych na 2021 rok udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wynosił 97,3%. Za zauważalne problemy w zakresie funkcjonowania sieci wymienia się jej częste awarie i niskie ciśnienie wody. Planowanymi inwestycjami związanymi z siecią wodociągów jest przebudowa i rozbudowa sieci.

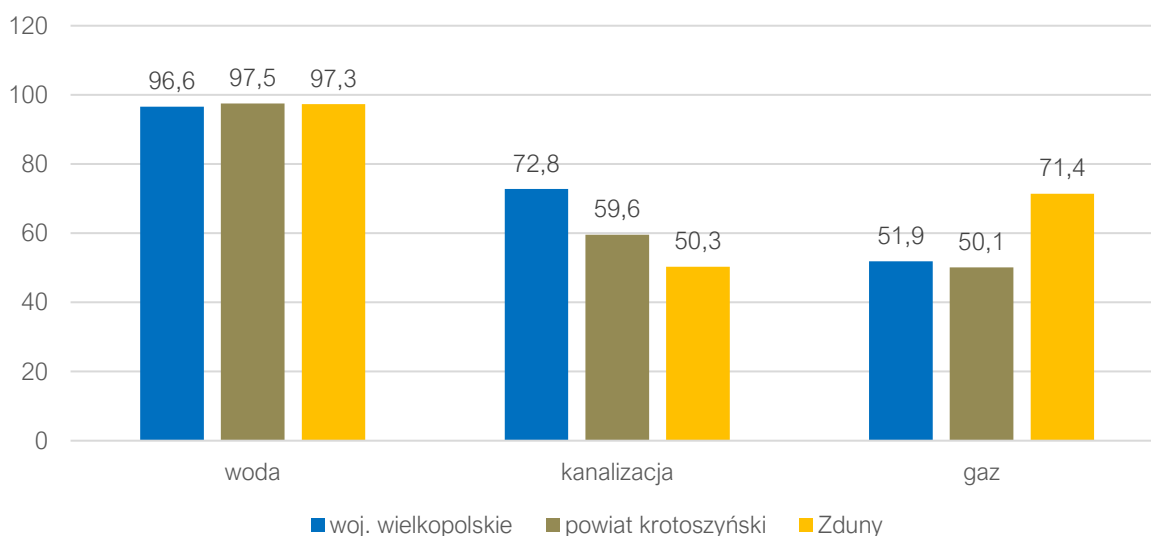
Udział mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie Zduny w 2021 roku wynosił 50,3%, co świadczy o tym, że aż 47% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej bez usług kanalizacyjnych. Na terenie gminy zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2120 m³/d. Szacuje się, że taka przepustowość będzie wystarczająca zarówno przy obecnym poziomie liczby mieszkańców, jak i w przypadku zwiększenia się tej liczby. Oczyszczalnia znajduje się przy ul. Przemysłowej 1 w Zdunach. Dla mieszkańców nieposiadających dostępu do sieci kanalizacyjnej gmina stosuje wsparcie w postaci dopłaty do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Planowanymi inwestycjami w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy jest dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej w Zdunach (rozdział kanalizacji ogólnospławnej) oraz budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach wiejskich.

Na terenie gminy Zduny istnieje sieć gazowa, której podmiotem odpowiedzialnym jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Wszystkie miejscowości w gminie mają dostęp do gazu, a według danych GUS przedstawionych w poniższej tabeli, w 2020 roku

aż 71,4% mieszkańców korzystało z tejże sieci. Był to udział znacznie wyższy, niż analogiczny wskaźnik dla województwa i powiatu.

Ryc. 15. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Zduny w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Głównymi operatorami odpowiedzialnymi za zapewnienie dostępu do Internetu w gminie są Orange, Promax, Pancom Zduny oraz Zapnet. Na obszarze gminy Internet szerokopasmowy dostępny jest w Zdunach, Chachalni, Konarzewie, Perzycach, Baszkowie i częściowo w Bestwinie. Miejscowościami nieposiadającymi dostępu do Internetu są Ruda i Rochy.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych. Gmina Zduny jest członkiem Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie przy ul. Kołłątaja 7. Stworzenie związku zostało zainicjowane przez 7 gmin: Krotoszyn, Kobylin, Zduny, Sulmierzyce, Cieszków, Koźmin Wlkp. oraz Rozdrażew celem wspólnego organizowania odbierania odpadów komunalnych z ich terenów. Aktualnie do Związku należy 5 gmin: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce, Kobylin i Cieszków. Związek wyznaczył podmiot odpowiedzialny za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie gminy w postaci Konsorcjum, którego liderem jest firma Chemeko - System Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów z siedzibą na ul. Jerzmanowskiej 6A we Wrocławiu. Partnerem Konsorcjum jest Grupa KOSZ Sp. z o.o. Wszewilki z siedzibą na ul. Sulmierzyckiej 51 w Miliczu.

Na terenie Związku funkcjonują 4 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych: w Rzemiechowie (gmina Kobylin), w Krotoszynie (gmina Krotoszyn) na ul. Ceglarskiej, w Sulmierzycach (gmina Sulmierzyce) na ul. Starokościelnej i w Zdunach (gmina Zduny)

na ul. Jutrosińskiej. Odbiór odpadów selektywnie zbieranych bezpośrednio od mieszkańców tj. szkła oraz papieru następuje w gminie co 4 tygodnie. Odpady wielkogabarytowe i odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego zbierane są jedynie w ww. Punktach Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

W 2021 roku na terenie Związku obowiązywała stawka 29,50 zł miesięcznie od jednego mieszkańca, jeśli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny, natomiast 59 zł miesięcznie, jeżeli właściciel nieruchomości nie prowadził selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Właścicielom, którzy dodatkowo kompostowali bioodpady w kompostowniku przydomowym, przysługiwała ulga z opłaty w wysokości 3 zł miesięcznie od każdego mieszkańca danej nieruchomości. Związek zapewniał każdemu mieszkańcowi worki na odpady gromadzone w sposób selektywny oraz odbiór wszelkiego rodzaju odpadów komunalnych zgodnie z ustaloną w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Związku częstotliwością.

W poniższej tabeli przedstawiono stan gospodarki odpadami w gminie Zduny w latach 2019-2021. Na przestrzeni analizowanych lat masa odpadów zmieszanych zbieranych z obszaru gminy stopniowo malała. Taką samą tendencję można zaobserwować dla masy tworzyw sztucznych. Można więc zaobserwować pozytywny trend stopniowego i regularnego zmniejszania się ilości odpadów zmieszanych i tworzyw sztucznych, z jednoczesnym zwiększaniem się ilości odpadów bio.

Analizie poddano również poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Pierwszy z ww. wskaźników na przestrzeni trzech analizowanych lat stopniowo się zwiększał, aby w 2021 roku osiągnąć wartość 51,95%. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania z roku na rok malał. W 2021 roku wyniósł 8,84%. Ostatnim z przedstawionych w tabeli wskaźników był osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, który w 2021 roku zanotował wartość 100%.

Tab. 6. Stan gospodarki odpadami w gminie Zduny w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Odpady zmieszane (masa w t)	1445,9	1402	1335,6
Tworzywa sztuczne (masa w t)	203	202,6	175,4
Szkło (masa w t)	192,8	201,2	190,6
Papier i tektura (masa w t)	50,5	67,3	52,4
Odpady bio (masa w t)	530,5	648	664,7
Popiół i żużel (masa w t)	49,5	313,1	347,9
Wielkogabaryty (masa w t)	272,3	-	101,7
Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych (%) -min. 20%	47,08	48,52	51,95
Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%) - max 35%	14,48	13,83	8,84
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%) - min 70%	106	0	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Gmina Zduny prowadzi ewidencję źródeł ciepła, do której deklaracje są na etapie wprowadzania do bazy Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Ponadto na terenie gminy znajduje się 5 stacji monitoringu jakości powietrza umieszczonych na budynkach Szkół Podstawowych w Zdunach i w Baszkowie, budynku Szkoły Ponadpodstawowej w Zdunach oraz dwóch filiach Publicznego Przedszkola w Zdunach mieszczących się w Bestwinie i Konarzewie.

Dodatkowo w gminie uchwalono dokumenty takie jak:

- Program Ochrony Środowiska Gminy Zduny na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 (obowiązujący w latach 2016-2023),

- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zduny na lata 2021-2027 (obowiązujący na lata 2022-2027).

W Programie Ochrony Środowiska Gminy Zduny wyszczególniono 5 obszarów interwencji: ochronę klimatu i jakości powietrza, ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, zasoby przyrodnicze, gospodarowanie odpadami oraz gleby.

Za główne cele i kierunki interwencji Programu zdefiniowano:

- poprawę jakości powietrza na terenie gminy za pomocą ograniczenia niskiej emisji i emisji liniowej (poprzez realizację Planu gospodarki niskoemisyjnej, zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, termomodernizację budynków czy budowę, przebudowę i remonty nawierzchni dróg gminnych),
- ograniczenie ruchu samochodowego i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (poprzez rozbudowy i udostępnienia ścieżek rowerowych),
- poprawę jakości życia mieszkańców za pomocą ograniczenia ilości zbiorników bezodpływowych (poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w mieście Zduny),
- ochronę przyrody za pomocą ochrony różnorodności biologicznej (poprzez ochronę form ochrony przyrody i innych obszarów cennych przyrodniczo),
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej za pomocą wykonywania założeń Planu urządzenia lasu (poprzez zalesienia gruntów przeznaczonych do zalesienia w MPZP),
- poprawę jakości zdrowia mieszkańców za pomocą eliminowania odpadów niebezpiecznych ze środowiska (poprzez kontynuację likwidacji odpadów azbestowych na terenie gminy),
- ochronę i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi za pomocą zmniejszenia ilości stosowania nawozów sztucznych (poprzez edukację społeczeństwa).

W Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zduny na lata 2021-2027 zdefiniowano kontynuację następujących działań:

- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- modernizacja oświetlenia wewnętrznego oraz wymiana sprzętu biurowego na energooszczędny w budynkach użyteczności publicznej,
- produkcja energii elektrycznej i ciepłej na potrzeby budynków użyteczności publicznej,
- modernizacja energochłonnej infrastruktury wodno-ściekowej wraz z pozyskaniem przy niej energii elektrycznej,

- modernizacja oświetlenia ulicznego oraz zastosowanie nowoczesnego oświetlenia hybrydowego,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o.,
- przygotowanie ciepłej wody użytkowej za pomocą alternatywnych sposobów pozyskania energii pierwotnej,
- montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach mieszkalnych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych,
- rozbudowa infrastruktury około-drogowej,
- promowanie zachowań energooszczędnych w transporcie – ECO-DRIVING,
- plan zrównoważonej mobilności,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw w sektorze usługowym i przemysłowym,
- wzrost świadomości ekologicznej oraz wykorzystania energii z OZE w sektorze usługowym i przemysłowym wraz z zrównoważonym rozwojem gospodarczym,
- szkolenia interesariuszy Planu w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,
- promocja i edukacja postaw proekologicznych wśród dzieci i dorosłych,
- zielone zamówienia publiczne.

2.3. Stan finansów samorządowych

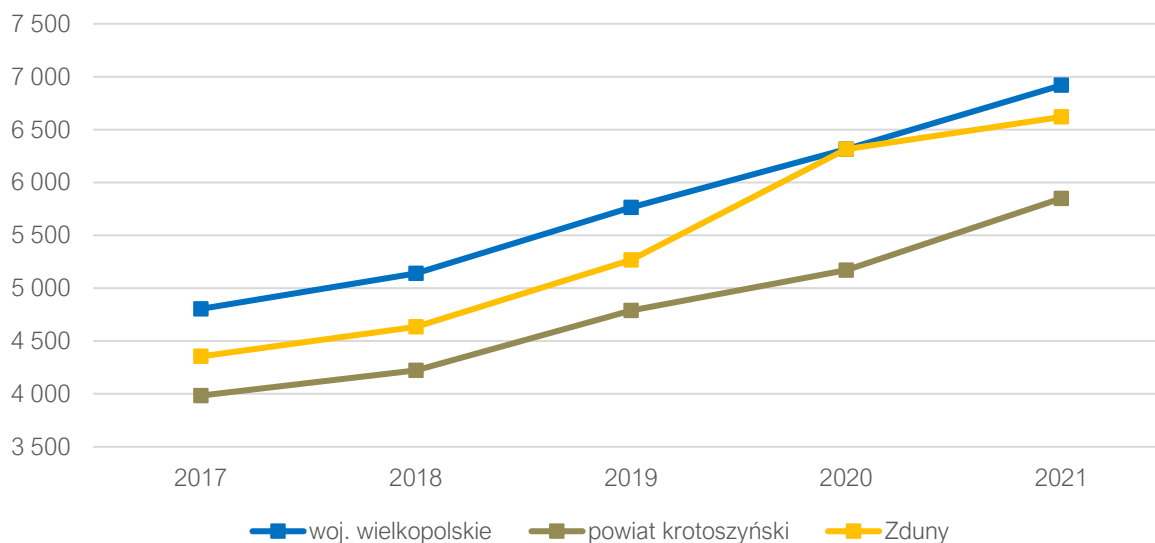
Wykonanie budżetu

Dochody budżetu gminy Zduny na przestrzeni lat 2016-2021 corocznie ulegały zwiększeniu, z 28 mln zł w 2016 roku do nieco ponad 50 mln zł w 2021, a więc wzrosły prawie dwukrotnie. Coroczny wzrost dochodów utrzymywał się na poziomie 2-5 mln zł, z wyjątkiem wzrostu pomiędzy 2019 a 2020 rokiem, w którym to różnica dochodów wyniosła 8 mln zł.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem na jednego mieszkańca w gminie Zduny na tle powiatu krotoszyńskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2017-2021. Na przestrzeni badanego okresu wskaźnik dochodów na 1 mieszkańca corocznie wzrastał, zarówno w gminie, jak i w powiecie i województwie. W 2017 roku na jednego mieszkańca w gminie Zduny przypadała kwota 4354,32 zł, natomiast w 2021 była to już kwota 6619,28 zł. Różnica więc wyniosła prawie 2,3 tys. zł. Dochód na mieszkańca gminy Zduny w latach 2017-2021 plasował się pomiędzy wartościami dla województwa i powiatu – był wyższy niż w powiecie krotoszyńskim, ale niższy niż w województwie wielkopolskim. Wyjątkiem był rok 2020, w którym to wskaźnik dla Zdun wyniósł 6315,78 zł a dla województwa 6314,53 zł.

Ryc. 16. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Zduny na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

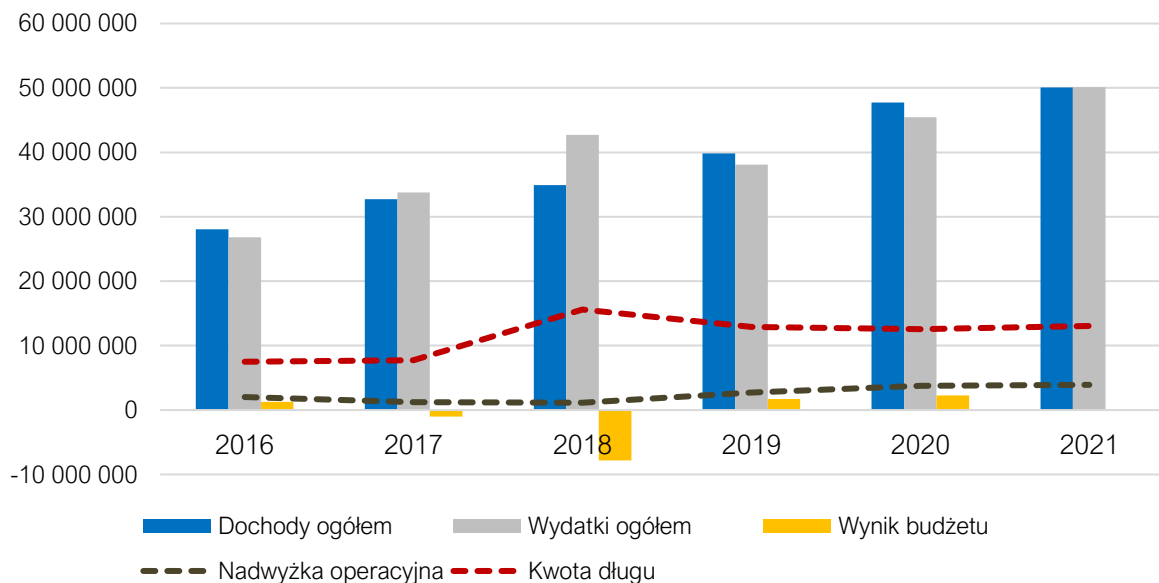
Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 89,87% w latach 2016-2021). Widoczny wpływ na ich kształtowanie ma stopniowe zwiększanie się kwot pochodzących z podatku dochodowego od osób fizycznych, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące. Dodatkowo widoczne jest znaczne zwiększanie się udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetowych w latach 2016-2021. W 2016 roku dochody majątkowe stanowiły 1,15% wszystkich dochodów gminy (325,52 tys. zł), natomiast w 2021 roku było to już 15,23% (7,6 mln zł), z czego 7,5 mln zł stanowiły dotacje i środki przeznaczone na inwestycje. Świadczy to o dużej aktywności gminy w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. W rankingu polskich miasteczek i ich wydatków pochodzących ze środków unijnych w latach 2014-2019, stworzonego przez pismo profesjonalno-środowiskowe „Wspólnota”, miasto Zduny zajęło 162 miejsce na 607 zawartych w zestawieniu.

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące gminy Zduny. W 2016 roku wydatki bieżące kształtowały się na poziomie 25,7 mln zł i do 2021 roku wzrosły o niecałe 13 mln zł, osiągając kwotę 38,5 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

Na poniższym wykresie przedstawiono wykonanie budżetu gminy Zduny w latach 2016-2021. Analizując dane przedstawione na wykresie można zauważyć nie tylko stopniowy wzrost dochodów gminy, ale także jej wydatków. W latach 2017, 2018 i 2021 ogólne wydatki gminy przewyższały jej dochody, czego efektem był ujemny wynik budżetu. Nadwyżka operacyjna budżetu w latach 2016-2018 zmniejszyła się z poziomu 2 mln zł do kwoty 1,1 mln zł. Następnie w kolejnych latach nastąpiła tendencja wzrostowa, której skutkiem była wartość nadwyżki operacyjnej w 2021 roku na poziomie 3,9 mln zł (7,78% dochodów ogółem gminy w 2021 roku). Kwota długu w latach 2016-2018 zwiększyła się dwukrotnie, z kwoty 7,5 mln zł do 15,6 mln zł. Następnie do roku 2020 kwota długu zmalała do poziomu 12,5 mln zł, aby w 2021 osiągnąć znów poziom 13 mln zł.

Ryc. 17. Wykonanie budżetu gminy Zduny w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Potencjał inwestycyjny

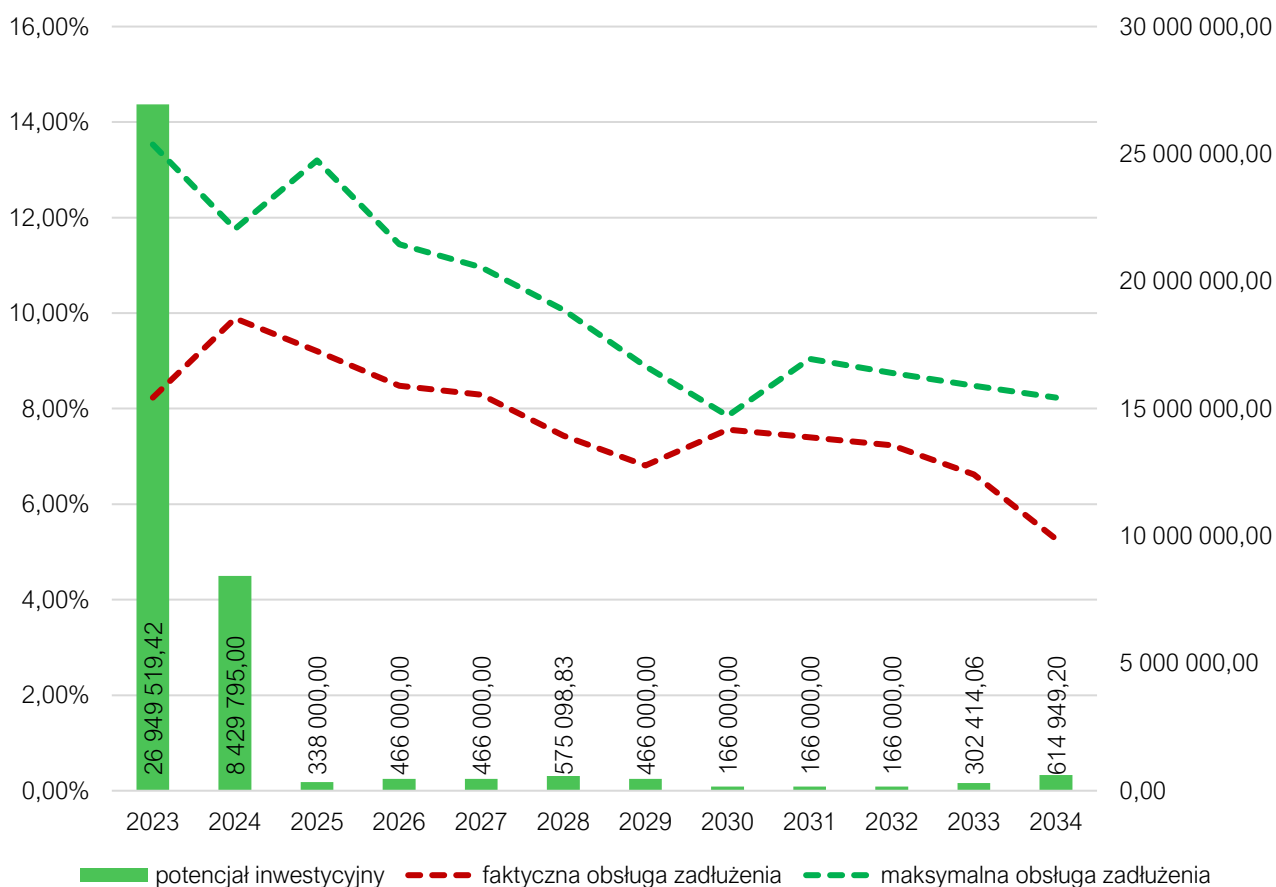
Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Zduny na lata 2023-2034 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Zduny na lata 2023-2034 przyjętą Uchwałą nr LIV.372.2022 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zduny na lata 2023-2033, zmienionej: uchwałą nr LV.385.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 25 stycznia 2023 r.; uchwałą nr LVI.395.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 22 lutego 2023 r. oraz uchwałą nr LVII.399.2023 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 29 marca 2023 r. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Zduny pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Wykres przedstawia także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2034. Wynika z tego, że w okresie obowiązywania Strategii (do 2030 roku) potencjał inwestycyjny gminy wyniesie około 37,9 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

Ryc. 18. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Zduny na lata 2023-2034

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LIV.372.2022 Rady Miejskiej w Zdunach z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zduny na lata 2023-2034

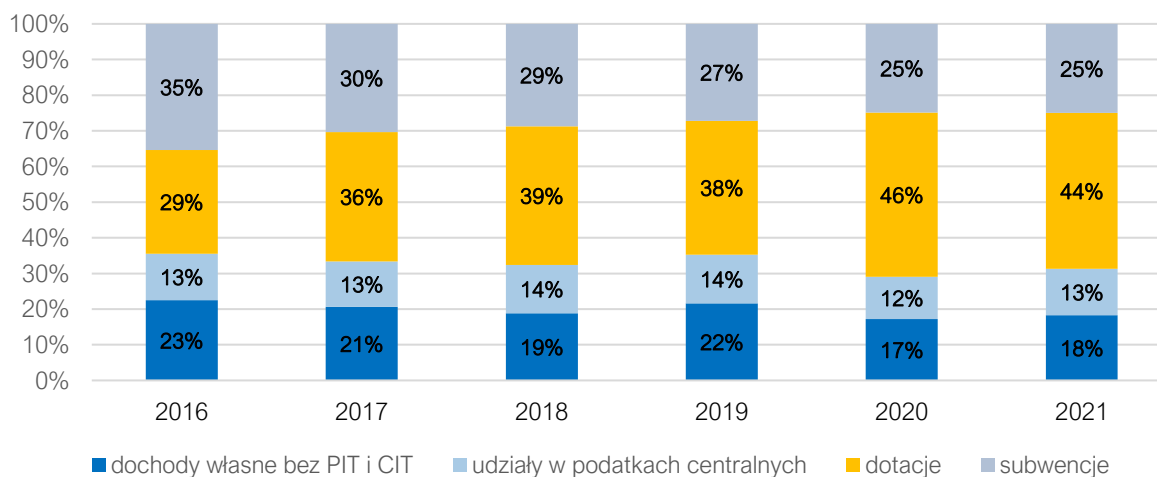

Struktura dochodów i wydatków

Na dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość - m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów budżetu gminy Zduny w latach 2016-2021. W analizowanym okresie największy udział w strukturze dochodów nieprzerwanie od 2017 roku posiadają wpływy z dotacji (44% w 2021 roku). Drugą grupą co do wielkości udziałów w budżecie gminy w tym okresie były subwencje (25% w 2021 roku), a trzecią dochody własne bez PIT i CIT (18% w 2021 roku). Najmniejszy udział w strukturze dochodów gminy w analizowanym okresie posiadały nieprzerwanie udziały w podatkach centralnych, oscylowały one na poziomie 12-14% (13% w 2021 roku). Dochody własne gminy wraz z PIT i CIT stanowiły więc zaledwie 31% dochodów ogółem. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy o niskiej samodzielności finansowej gminy i może skutkować małym wpływem jednostki administracyjnej na kształtowanie własnej struktury i wysokości dochodów.

Ryc. 19. Struktura dochodów gminy Zduny w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Pogłębiając analizę dochodów budżetu gminy Zduny, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od osób fizycznych (PIT), który w okresie 2016-2021 dynamicznie wzrastał. W 2016 wynosił ok. 3,5 mln zł, natomiast w 2021 już 6,1 mln zł – oznacza to że zanotował prawie dwukrotny wzrost na przestrzeni zaledwie 6 lat.

Drugim znaczącym źródłem dochodów podatkowych gminy był podatek od nieruchomości, którego kwota również z roku na rok wzrastała - z prawie 3,4 mln zł w 2016 roku do ponad 5,3 mln zł w 2021 roku.

Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także CIT – prawie 430 tys. zł w 2021 roku, podatek od czynności cywilnoprawnych – 372 tys. zł w 2021 roku, podatek rolny – 361 tys. zł w 2021 roku, a także podatek od środków transportowych – prawie 289 tys. zł w 2021 roku.

Najmniejsze dochody corocznie generuje podatek od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej (utrzymujący się w przedziale ok. 700-2800 zł rocznie) oraz wpływy z opłaty eksploatacyjnej (do roku 2020 utrzymujące się w przedziale ok. 1-4,5 tys. zł rocznie, w 2021 osiągnęły wartość 14,6 tys. zł).

Tab. 7. Dochody podatkowe gminy Zduny w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	3 552 603,00	4 113 831,00	4 602 506,00	5 187 554,00	5 462 304,00	6 107 558,00
CIT	102 167,79	62 747,92	130 904,33	258 082,64	165 618,40	429 737,30
podatek rolny	296 974,99	289 764,77	303 192,91	316 757,88	354 797,40	361 390,49
podatek od nieruchomości	3 382 423,41	3 454 190,31	3 567 783,97	4 483 473,01	5 656 440,69	5 316 197,57
podatek leśny	91 956,12	91 913,00	95 048,40	92 687,60	95 198,40	95 726,60
podatek od środków transportowych	274 502,20	228 287,97	277 662,43	254 233,40	224 233,00	288 785,00
karta podatkowa	2 657,41	711,25	1 684,51	1 781,59	2 736,69	1 775,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	224 726,69	245 629,05	291 531,72	271 665,90	284 085,69	372 457,77
wpływy z opłaty skarbowej	23 410,00	26 600,00	22 982,00	25 467,00	25 169,00	43 426,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	4 232,59	2 312,60	1 238,40	1 332,00	2 549,80	14 610,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy gminy Zduny w zakresie podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych jest wyższy. Wynika to z faktu, iż gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2016-2021 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku od nieruchomości wynosiła 4,3 mln zł, a z tytułu podatku od środków transportowych 1,6 mln zł.

Tab. 8. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w gminie Zduny w latach 2016-2021

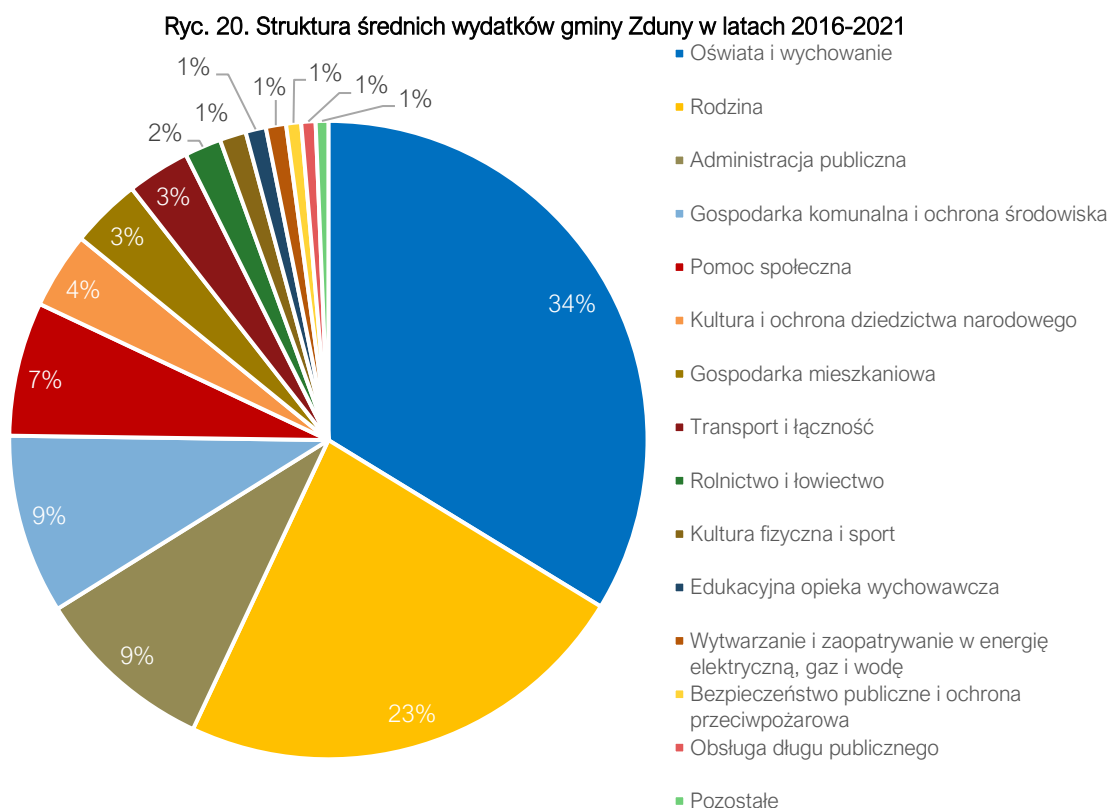
Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019	2020	2021
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	555 957	549 617	617 433	656 395	496 809	558 059
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	239 314	257 059	213 078	80 934	74 436	87 504
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	209 448,1	234 053,33	271 557,71	277 328,88	277 065,59	335 516,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Biorąc pod uwagę wydatki, największy udział przypadła w działach: oświata i wychowanie (34%), rodzina (23%), administracja publiczna (9%) oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9%). Szczegóły ukazuje rycina poniżej. Na grupę pozostałych

wydatków gminy przedstawionych na rycinie, które razem stanowiły 1% wydatków, składają się następujące działy: ochrona zdrowia, działalność usługowa, urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, pozostałe działania w zakresie pomocy społecznej oraz różne rozliczenia.

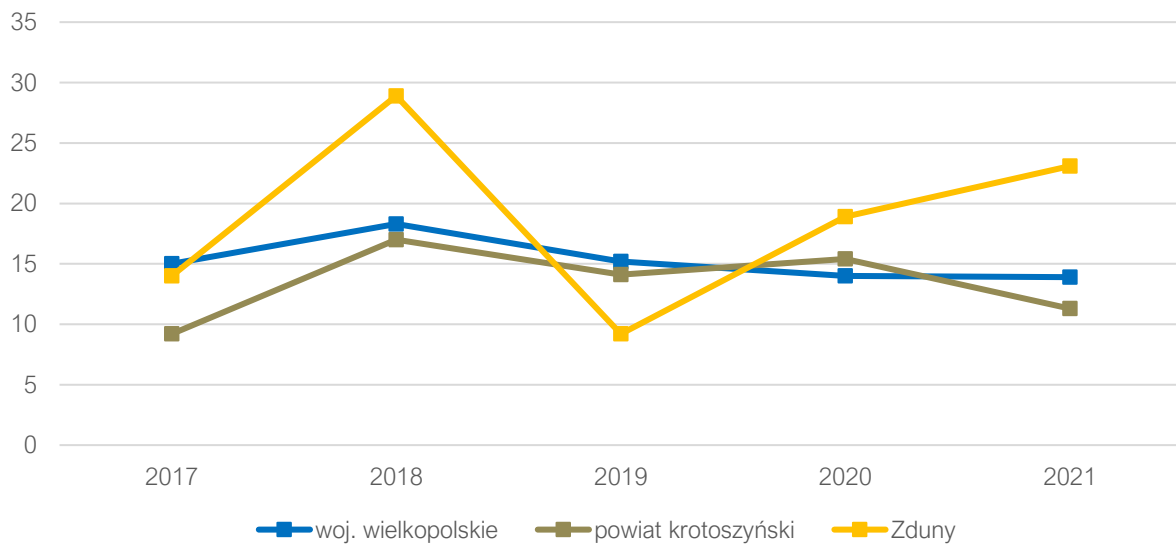
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach gminy Zduny na tle powiatu krotoszyńskiego i województwa wielkopolskiego latach 2017-2021. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych, podobnie jak w przypadku powiatu i województwa, gmina poniosła w 2018 roku (28,9%). Najniższy natomiast zanotowano rok później, tj. w 2019 roku i wynosił 9,2%. Warto zauważyć, że udział ten ulegał wahaniom na przestrzeni lat. Z wyjątkiem roku 2019, udział ten był zawsze wyższy, niż analogiczny wskaźnik dla powiatu. Prawie to samo tyczyło się porównania ze wskaźnikiem dla województwa, z tą różnicą, że udział wydatków inwestycyjnych w województwie był wyższy nie tylko w 2019, ale i minimalnie w 2017 roku. Świadczy to o dużej aktywności inwestycyjnej gminy.

Do największych inwestycji wykonanych w 2018 roku, które przyczyniły się do tak dużego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w tamtym roku, należały m.in. budowa kanalizacji dla miasta Zduny (koszt ok. 6,8 mln zł), budowa instalacji fotowoltaicznych (koszt ok. 1,3 mln zł), uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich (koszt ok. 700 tys. zł) czy modernizacja Przedszkola Publicznego w Zdunach (koszt ok. 2 mln zł).

Ryc. 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Zduny na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

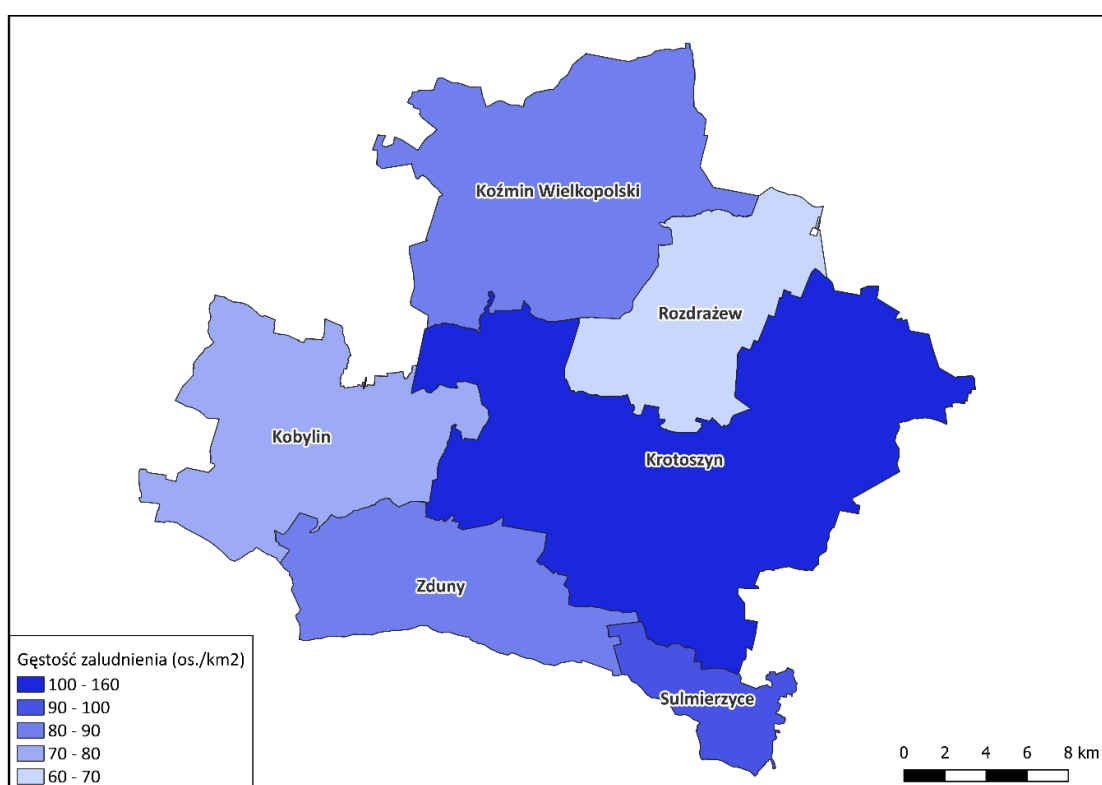

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych GUS gmina Zduny w 2021 roku liczyła 7556 mieszkańców, co w przeliczeniu na powierzchnię wynosiło 89 os./km². W porównaniu z resztą gmin powiatu krotoszyńskiego była to druga najwyższa wartość tego wskaźnika. Najwyższą gęstość zaludnienia wynoszącą 156 os./km² posiadała gmina Krotoszyn, natomiast najniższą wartość wskaźnika gęstości zaludnienia zanotowano w gminie Rozdrażew, gdzie jego wartość oscylowała na poziomie 65 os./km². Zduny plasowały się pod tym względem na trzecim miejscu w powiecie.

Ryc. 22. Gęstość zaludnienia w powiecie krotoszyńskim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W poniższej tabeli umieszczone zostały dane dotyczące zmiany liczby ludności w powiecie krotoszyńskim w latach 2017-2021 wraz ze średnią dynamiką zmian oraz udziałem mieszkańców gmin w stosunku do całkowitej liczby osób zamieszkujących powiat. Na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w powiecie utrzymywała się na podobnym poziomie (średnia dynamika na poziomie 99,6%), jednak zanotowano stopniowy spadek o 1261 mieszkańców. Tendencja obserwowana w powiecie była porównywalna z sytuacją w gminie, gdzie co prawda nastąpił delikatny wzrost - o 51 mieszkańców, jednak dynamika tego procesu wynosiła jedyne 100,2%, a od 2019 roku notuje się coroczny spadek ludności. Mimo to warto uwypuklić, że Zduny były jedyną gminą powiatu, w której zanotowano wzrost liczby mieszkańców. Ludność zamieszkująca gminę Zduny, stanowiła

w 2021 roku 10% wszystkich mieszkańców powiatu. Opisywana gmina była w 2021 roku czwartą najliczniej zamieszkiwaną jednostką terytorialną w swoim powiecie.

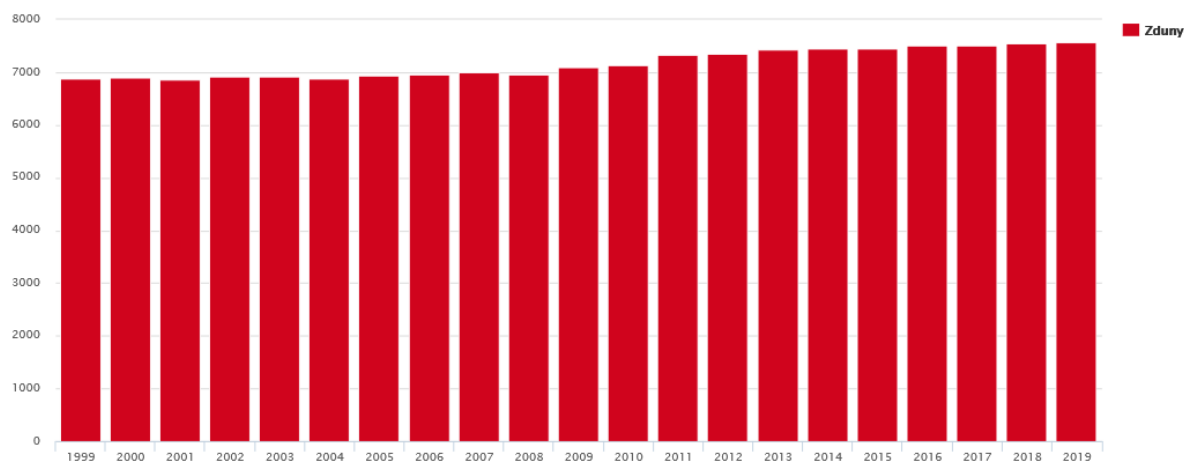
Tab. 3. Zmiany liczby ludności w powiecie krotoszyńskim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat krotoszyński	77 720	77 488	77 274	76 998	76 459	100%	99,6%
Sulmierzyce	2 899	2 887	2 851	2 831	2 789	4%	99,0%
Kobylin	8 130	8 077	8 090	8 049	7 972	10%	99,5%
Koźmin Wielkopolski	13 361	13 307	13 211	13 140	13 015	17%	99,3%
Krotoszyn	40 593	40 472	40 341	40 269	39 995	52%	99,6%
Rozdrażew	5 232	5 195	5 204	5 151	5 132	7%	99,5%
Zduny	7 505	7 550	7 577	7 558	7 556	10%	100,2%

Źródło: opracowanie własne

Również w szerszej perspektywie czasowej tj. od roku 1999, w gminie widoczny jest powolny, ale stopniowy wzrost liczby ludności. W 1999 roku liczba ludności wg. faktycznego miejsca zamieszkania wynosiła 6870 mieszkańców, natomiast w 2019 roku wartość ta była większa o ponad 800 osób i wynosiła 7577. Największy spadek liczby ludności zarejestrowano pomiędzy 2007 a 2008 rokiem, gdzie liczba ludności spadła o 43 osoby. Wykres nie obejmuje jednak swoim zasięgiem ostatnich dwóch lat, przedstawionych w tabeli powyżej, w których zarejestrowano ujemny przyrost rzeczywisty.

Ryc. 23. Liczba ludności w gminie Zduny wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 1999-2019

Źródło: System Analiz Samorządowych (<https://systemanaliz.pl>).

Zachodzące w gminie procesy demograficzne uzależnione są w dużej mierze od przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie wielkopolskim w 2021 roku kształtował się na poziomie ujemnym, taki sam proces zarejestrowano zarówno dla powiatu krotoszyńskiego, jak i wszystkich gmin powiatu. Przyrost naturalny w gminach oscylował w przedziale od -4,3 do -0,6. Gmina Zduny względem innych gmin w powiecie plasowała się na 2 miejscu pod względem wartości

omawianego wskaźnika. Średnia zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego od 2017 roku była ujemna w każdej z wymienionych w tabeli jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem gminy Sulmierzyce, gdzie zanotowano średnią zmianę wskaźnika na poziomie 0,08.

Kolejnym wskaźnikiem przedstawionym w poniższej tabeli był wskaźnik salda migracji. Wynioskować z niego można, że w 2021 roku napływ ludności nastąpił jedynie w gminie Zduny. Średnia zmiana tego wskaźnika od 2017 roku była minimalnie dodatnia zarówno w województwie, jak i w gminie, jednak dla powiatu wyniosła -0,55.

Oznacza to, że przez ostatnie parę lat występuje negatywny trend dla powiatu – z powiatu krotoszyńskiego wyprowadza się corocznie więcej mieszkańców, niż decyduje się zamieszkać w regionie. Dodatkowo biorąc pod uwagę w większości ujemne wartości wskaźnika przyrostu naturalnego, może to prowadzić do pogłębienia się tempa zmniejszania się liczby ludności powiatu krotoszyńskiego.

Tab. 9. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w gminie Zduny w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
woj. wielkopolskie	-2,75	-1,20	0,60	0,08
powiat krotoszyński	-2,74	-1,09	-3,80	-0,55
Sulmierzyce	-2,13	0,08	-8,50	-1,43
Kobylin	-2,24	-1,18	-7,10	-0,28
Koźmin Wielkopolski	-4,28	-1,02	-3,90	0,05
Krotoszyn	-2,99	-1,18	-3,60	-0,73
Rozdrażew	-0,58	-2,02	-6,80	-1,45
Zduny	-0,93	-0,43	2,90	0,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując wskaźniki demograficzne dla gminy Zduny zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Porównując zarówno udział mieszkańców w wieku kreatywnym w 2017 roku do roku 2021 oraz zmiany odsetka ludności w wieku produkcyjnym w przedziale 2009-2019, zauważyć można stopniowe zmniejszanie się udziału osób zarówno w wieku kreatywnym (25-34 lata) jak i w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64, kobiety 18-59). Ponadto zauważyć można zwiększanie się senioralnego obciążenia demograficznego w gminie, którego dynamika na przestrzeni przedstawionych w poniższym wykresie ram czasowych wynosiła 117%. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Porównując jedynie wartość analizowanego wskaźnika w 2021 roku w gminie (22,4%) z wynikami z powiatu (25,9%) czy województwa (26,9%), jest to wynik minimalnie lepszy, jednak dynamika jego wzrostu była na podobnym poziomie w każdej z ww. jednostek administracyjnych. Wartości

powyżej 100% świadczą o zwiększaniu się udziału seniorów w strukturze demograficznej gminy, co prowadzić może do różnego rodzaju problemów i wyzwań.

Tab. 10. Wskaźniki demograficzne dla gminy Zduny w 2017 i 2021 roku na tle innych jednostek

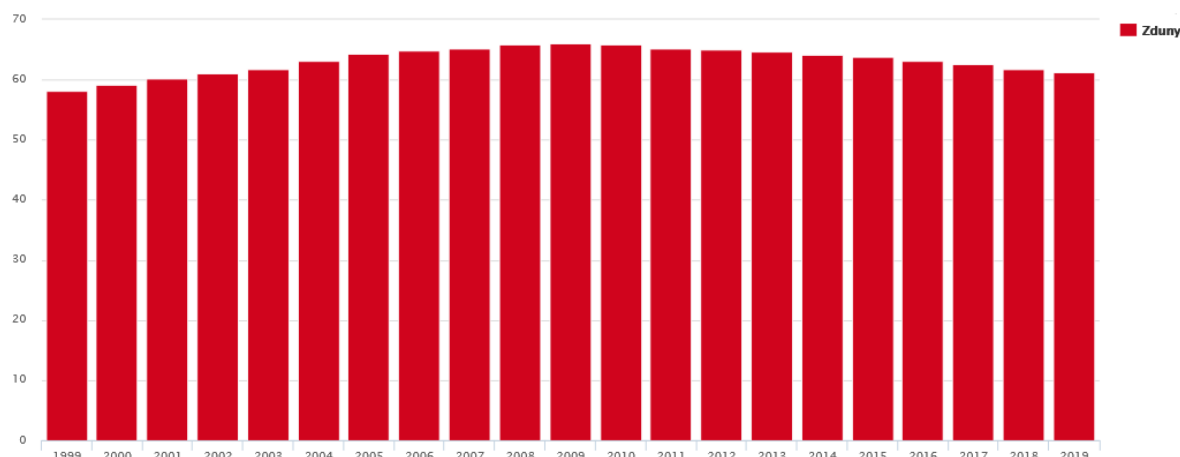
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym ¹ (%)			senioralne obciążenie demograficzne ² (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
woj. wielkopolskie	15,16	12,91	85%	23,20	26,90	116%
powiat krotoszyński	15,08	13,58	90%	22,20	25,90	117%
Zduny	15,38	13,52	88%	19,20	22,40	117%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

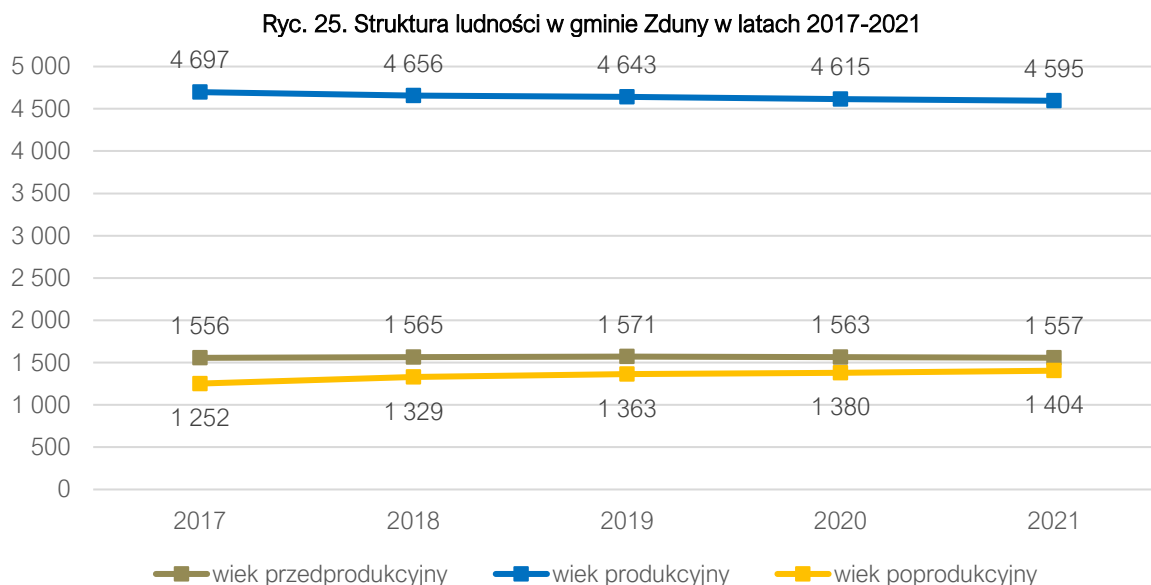
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ryc. 24. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w gminie Zduny w latach 1999-2019 (%)

Źródło: System Analiz Samorządowych (<https://systemanaliz.pl>).

Na poniższym wykresie przedstawiona została struktura ludności w gminie Zduny w latach 2017-2021 w postaci danych bezwzględnych. Analogicznie do pokazanego wyżej stopniowego wzrostu udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w całej strukturze demograficznej gminy, wraz z jednoczesnym zmniejszaniem się udziału osób w wieku produkcyjnym, zauważyć można spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się względnie na tym samym poziomie (ok. 1550 mieszkańców). Liczba osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni badanych czterech lat zmniejszyła się o ponad 100 osób i w 2021 roku osiągnęła wartość 4595 mieszkańców. Osób w wieku poprodukcyjnym przybyło o ponad 150.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pomimo widocznego stopniowego starzenia się społeczeństwa, sytuację demograficzną w gminie można wciąż ocenić jako korzystną z uwagi na ciągły większy udział w strukturze demograficznej osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku poprodukcyjnym. Alarmujący jest jednak systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, z jednoczesnym stopniowym zwiększaniem się udziału osób w wieku emerytalnym. Warto mieć na uwadze, że konsekwencją przedstawionych wyżej tendencji będzie w przyszłości zwiększone zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów czy koniecznością przeprowadzenia przez gminę działań mających na celu zwiększenie napływu do gminy ludzi w wieku kreatywnym w celu zahamowania procesu starzenia się społeczeństwa.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie gminy Zduny nie funkcjonuje żaden żłobek. W gminie działa 1 przedszkole publiczne i 1 przedszkole niepubliczne. Zapewniają one opiekę łącznie 336 dzieciom.

Do Publicznego Przedszkola w Zdunach uczęszcza 266 dzieci, podzielonych na 12 grup, których średnia wielkość wynosi 22 dzieci. Ośrodek otwarty jest w godzinach 6:30-15:30 i posiada dodatkowe oddziały w Bestwinie i Konarzewie. W przedszkolu zatrudnionych jest 18 nauczycieli.

Drugim obiektem jest, działające przy pobliskiej parafii pw. Św. Jana Chrzciciela, Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach. Uczęszcza do niego 70 dzieci podzielonych na 3 grupy o wielkości ok. 23 podopiecznych. Przedszkole niepubliczne funkcjonuje w takim samym wymiarze czasowym co ww. przedszkole publiczne.

Tab. 11. Przedszkola na terenie gminy Zduny

Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
Publiczne Przedszkole w Zdunach	266	12	22	6.30-15.30
Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach	70	3	23	6.30-15.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Tabela poniżej przedstawia informacje na temat upowszechniania opieki przedszkolnej na terenie gminy Zduny. Z analizy danych wynika, że udział dzieci objętych opieką przedszkolną na przestrzeni badanych 5 lat wzrósł o blisko 17 % od roku szkolnego 2016/2017, gdzie wynosił 77,09% do ostatniego analizowanego roku 2021/2022, gdzie osiągnął poziom 94,05%. Liczba dzieci z terenu gminy korzystających z usług przedszkoli na terenie innych gmin do roku szkolnego 2018/19 systematycznie malała, jednak w późniejszych latach znów widoczny był trend wzrostowy – w roku szkolnym 2016/17 było to 30 dzieci, w 2018/19 12 dzieci, a w roku szkolnym 2021/22 - 27 podopiecznych. Liczba dzieci z terenu innych gmin uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy Zduny w badanym okresie utrzymywała się w przedziale 13-22 dzieci. Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym wynosił w ostatnim z badanych lat 867,99 zł miesięcznie. Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym w roku szkolnym 2021/22 wynosiła 642,38 zł.

Tab. 12. Poziom upowszechniania edukacji przedszkolnej w gminie Zduny w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	77,09%	80,05%	85,45%	91,28%	92,00%	94,05%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	30	23	12	19	24	27
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	13	14	19	21	22	15
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	634,15	572,18	657,14	699,67	769,36	867,99
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	508,19	465,80	490,49	526,85	654,51	642,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Edukacja

Na terenie gminy Zduny funkcjonują 3 szkoły (2 szkoły podstawowe i 1 zespół szkół ponadpodstawowych), do których w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało łącznie 720 dzieci. Są to kolejno: Szkoła Podstawowa w Zdunach, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie i Zespół Szkół Ponadpodstawowych im.

Jana Kilińskiego w Zdunach. Do SP w Zdunach uczęszczało 422 uczniów, podzielonych na 23 oddziały o średniej wielkości wynoszącej 18 dzieci. Szkoła w Baszkowie liczy 124 uczniów, w podziale na 8 oddziałów o średniej wielkości 15 osób. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zdunach liczy 174 uczniów podzielonych na 9 oddziałów o średniej liczbie 18 podopiecznych. ZS realizuje nauczanie na kierunkach: technik logistyk, technik informatyk, technik turystyki wiejskiej, technik usług fryzjerskich, technik żywienia i usług gastronomicznych oraz branżowa szkoła I stopnia. Zmianowy system pracy nie dotyczy żadnej z ww. szkół.

Tab. 13. Szkoły na terenie gminy Zduny

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli
Szkoła Podstawowa w Zdunach	422	23	18	53,29
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie	124	8	15	23,96
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zdunach	174	9	19	18,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie gminy Zduny jest zróżnicowany. Szkoły różnią się m.in. liczbą sal lekcyjnych, rodzajem i stanem obiektów sportowych, liczbą projektorów multimedialnych, godzinami otwarcia świetlic czy liczbą szafek wystarczającą dla każdego ucznia. SP w Zdunach posiada największą liczbę sal lekcyjnych (27). ZS Ponadpodstawowych w Zdunach ma ich 14, a SP w Baszkowie 8. Szkoła w Baszkowie posiada obiekty sportowe w dobrym stanie, natomiast w SP w Zdunach zdefiniowano potrzebę remontu sali gimnastycznej. ZS w Zdunach nie posiada obiektów sportowych ani projektorów multimedialnych. SP w Zdunach dysponuje 27 projektorami, natomiast SP w Baszkowie 8. W żadnej ze szkół nie występują pracownie językowe, ani klasy dwujęzyczne, sportowe lub integracyjne (w SP w Zdunach zaplanowano start klasy integracyjnej w roku szkolnym 2021-2022). Wszystkie szkoły posiadają komputery do użytku uczniów w przedziale 35-39 urządzeń, monitoring szkolny i gabinet pielęgniarstwa. SP w Zdunach jako jedyna szkoła nie posiada parkingów dla kadry i rodziców, natomiast tylko ZS w Zdunach nie gwarantuje każdemu z uczniów dostępu do własnej szafki. Pierwsza z przedstawionych w tabeli poniżej szkół posiadała w roku szkolnym 2019/2020 5 stypendystów, natomiast w dwóch pozostałych stypendium otrzymało po jednym z uczniów.

Tab. 14. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie gminy Zduny w roku szkolnym 2019/2020

Wyszczególnienie	Szkoła Podstawowa w Zdunach	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Zdunach
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	27	8	14
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	do remontu - cyklinowanie parkietu	dobry	brak
Pracownie językowe	nie	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie (integracyjna od r. szk. 2021/2022)	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	35	39	38
Projektory multimedialne (szt.)	27	8	0
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	nie
Świetlice	6.45-15.30	7.10-8.00 11.40-14.50	brak
Parkingi dla kadry / rodziców	nie	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	g. pielęgniarstwa: tak, g. stomatologiczny: nie	tak
Liczba stypendystów (os.)	5	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Tabela poniżej przedstawia liczbę uczniów na terenie gminy Zduny oraz innych gmin na przestrzeni 6 lat. Liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy (łącznie z klasami „0”) corocznie malała z poziomu 835 uczniów w roku szkolnym 2016/17 do 674 w 2021/22. Obserwuje się więc spadek o 161 uczniów. Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczająca do innych szkół na terenie innych gmin na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się na poziomie 116-181 uczniów. Największą wartość wskaźnik ten osiągnął w roku szkolnym 2019/20, a najmniejszą w 2016/17, 116 osób. W roku szkolnym 2021/22 wskaźnik wyniósł 156 uczniów.

Tab. 15. Liczba uczniów zamieszkujących gminę Zduny uczęszczająca do szkół na terenie gminy

Wyszczególnienie	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	835	814	805	762	716	674
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	116	161	155	181	172	156

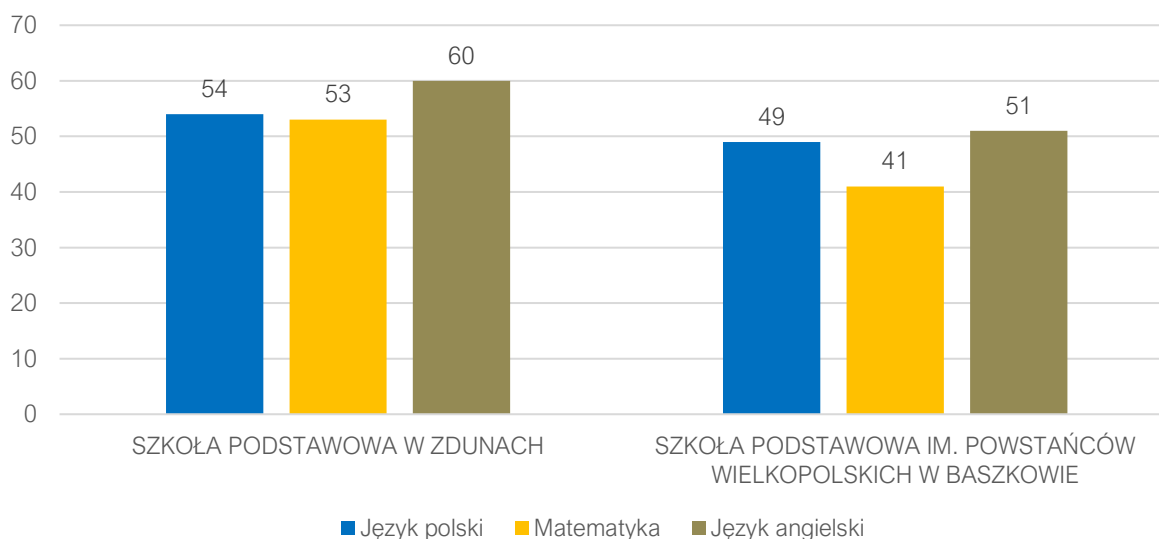
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Przetarg na dowóz uczniów do szkół na terenie gminy nie był ogłaszany. Głównymi kierunkami dojazdu uczniów z gminy do szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych poza jej granicami administracyjnymi są Krotoszyn, Koźmin Wielkopolski i Ostrów Wielkopolski.

Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2021/2022 obrazuje poniższe zestawienie. Zauważyć można różnicę w wynikach szkół. Lepszy średni wynik z egzaminów z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego uzyskali uczniowie szkoły podstawowej w Zdunach.

Ryc. 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w gminie Zduny w 2022 roku

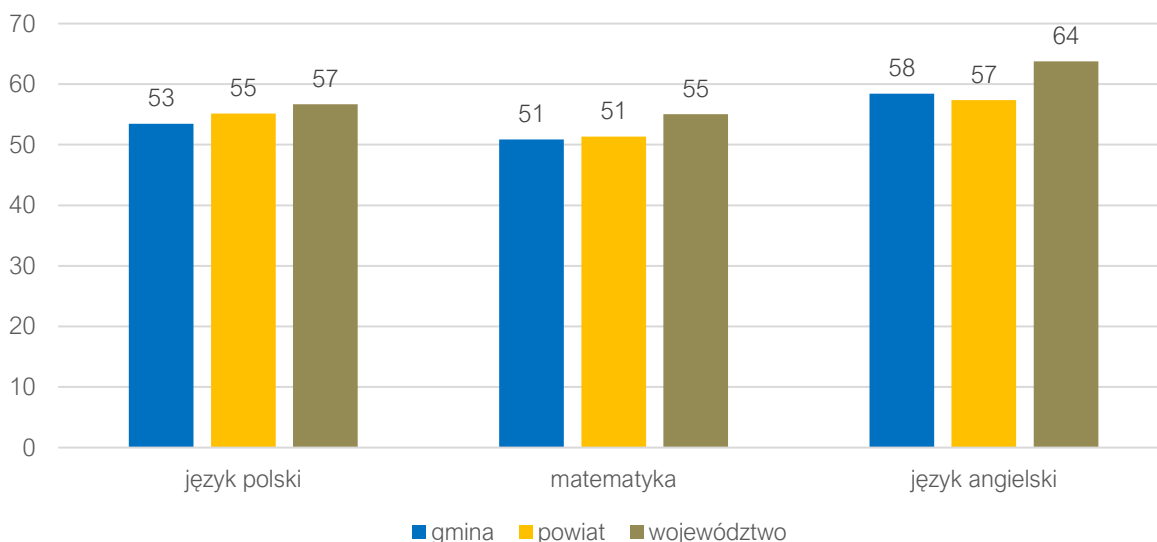

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Na poniższym wykresie zostały przedstawione wyniki z egzaminu ósmoklasisty, zestawiający średnie wyniki uczniów z gminy ze średnią z powiatu krotoszyńskiego i województwa wielkopolskiego. Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia w gminie jest niższy niż średnia wyznaczona dla powiatu i województwa.

Ryc. 27. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Zduny w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2022.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały, od 2016 roku o blisko 4 mln zł. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 76% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 2,4-3,4 mln zł rocznie. Gmina w badanym okresie największe środki na inwestycje w dziale oświaty i wychowania przeznaczyła w 2018 roku. Wiązało się to z modernizacją Przedszkola Publicznego w Zdunach. Ponadto warto zauważyć, że stopień pokrycia stopniowo malał do 2018 roku, w którym osiągnął 52%, w następnych latach widoczna jest ponowna tendencja wzrostowa do poziomu 59-60%.

Tab. 16. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w gminie Zduny w latach 2016-2021

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	10 760 658,75	11 563 226,84	14 250 418,13	14 195 741,88	14 452 220,92	14 693 525,21
Wydatki bieżące, w tym:	10 583 258,41	11 250 206,24	12 117 281,01	13 345 367,36	14 255 221,68	14 533 704,81
Wynagrodzenia i pochodne	8 134 119,48	8 501 665,74	9 092 202,53	10 058 095,53	11 127 334,09	11 143 228,58
Pozostałe wydatki bieżące	2 449 138,93	2 748 540,50	3 025 078,48	3 287 271,83	3 127 887,59	3 390 476,23
Wydatki majątkowe	177 400,34	313 020,60	2 133 137,12	850 374,52	196 999,24	159 820,40
SUBWENCJA OŚWIATOWA	7 200 122,00	7 304 608,00	7 354 432,00	7 900 668,00	8 623 232,00	8 669 719,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	3 560 536,75	4 258 618,84	6 895 986,13	6 295 073,88	5 828 988,92	6 023 806,21
Stopień pokrycia	67%	63%	52%	56%	60%	59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Podmiotami realizującymi zadania w zakresie kultury i sportu w gminie Zduny, których organem prowadzącym jest gmina są:

- Zdunowski Ośrodek Kultury zlokalizowany na rynku w Zdunach, od 2023 w Starej Kaflarni
- Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny zlokalizowana przy ul. Sienkiewicza 9 w Zdunach.

Częścią Zdunowskiego Ośrodka Kultury jest Izba Muzealna. Działa od 1985 roku w dawnym domu mieszczańskim z przełomu XVII i XVIII wieku, w którym rozlokowano zbiory muzealne w salach wystawowych na trzech poziomach. Na parterze znajduje się sala poświęcona Samuelowi ze Skrzypny Twardowskiemu, ukazująca dzieła poety i jego związki ze Zdunami i Kobylinem. Dodatkowo na parterze rozlokowano biuro będące miejscem spotkań Koła PTTK w Zdunach, salę wystaw czasowych, czy bibliotekę regionalistów. Piwnica oraz dziedziniec są miejscem lekcji muzealnych, spotkań tematycznych i historycznych oraz różnego rodzaju uroczystości.

Biblioteka Publiczna w Zdunach powstała w 1948 roku, na przestrzeni lat zmieniając swoją siedzibę sześciokrotnie. Od sierpnia 1999 roku instytucja mieści się na pierwszym piętrze budynku po Zasadniczej Szkole Zawodowej przy ulicy Sienkiewicza 9. Biblioteka posiada dwie filie: w Baszkowie oraz w Konarzewie. Podmiot ten, w trakcie swojego wieloletniego funkcjonowania, otrzymał szereg nagród i certyfikatów m.in. trzykrotnie otrzymywał Nagrodę Kapituły Konkursu „Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” – w 2018 roku w XIX edycji konkursu, a w 2019 dwukrotnie za dwa odrębne projekty w XX edycji konkursu. W 2014, 2015 i 2016 roku zarówno biblioteka w Zdunach jak i jej filie biblioteczne w Baszkowie i Konarzewie otrzymały certyfikaty „Miejsce Przyjazne Seniorom” za wyjątkową ofertę kierowaną do środowiska seniorów powiatu krotoszyńskiego.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny oraz Zdunowski Ośrodek Kultury jako jednostki organizacyjne gminy odpowiedzialne są za upowszechnianie szeregu działań z zakresu kultury. Są to np. nauka gry na instrumentach, organizacja różnego rodzaju koncertów, warsztatów garncarskich, malowania na szkle, z makramy czy ceramiki, letnie warsztaty różnaitości, ferie zimowe dla dzieci i młodzieży, wystawy rzeźb i obrazów, lekcje muzealne dla szkół, spotkania z ciekawymi osobami, organizacja imprez sportowych i patriotycznych przy udziale młodzieży.

Istotną rolę w lokalnej społeczności odgrywa Chór „Harmonia”. Chór ma głębokie korzenie w Zdunach i jest ceniony przez mieszkańców za swój wkład w promowanie muzyki i sztuki. Od momentu powstania w 1923 roku, „Harmonia” zyskała reputację wysokiej jakości wykonawczej i aktywnie uczestniczy w licznych wydarzeniach artystycznych, wzbogacając życie kulturalne zarówno w samym Zdunach, jak i w okolicznych miejscowościach. „Harmonia” jest uważana za ważny skarb kulturowy gminy, stanowiący nieodłączny element lokalnego dziedzictwa muzycznego.

Zajęcia sportowe są organizowane przez lokalnego animatora sportu przy stadionie miejskim w ramach programu rządowo-samorządowego „Moje Boisko - ORLIK 2012” oraz przez Uczniowskie Kluby Sportowe, którym gmina udziela dotacji celowych na rozwój działalności klubowej.

Do najważniejszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywających się na terenie gminy należą: Dni Zdun, Młodzieżowy Przegląd Twórczości Czesława Niemena, Bieg Zagończyka, Pogranicze Kultur, Bieg o Zdunowskiego Kafla czy Dożynki Gminne.

Poniżej przedstawiono obiekty, którymi dysponuje gmina Zduny w zakresie kultury i sportu, ich charakterystykę oraz zajęcia organizowane w danych obiektach. Są to świetlice wiejskie, Centrum Animacji Społecznej, kręgielnia, kompleks sportowy „Orlik” i Stadion Miejski w Zdunach. Większość obiektów została już poddana remontowi i nie będzie w najbliższym czasie wymagać prac w tym zakresie. Potrzebę remontu zdefiniowano dla kręgielni i szatni przy kompleksie sportowym „Orlik”. Zaplanowano prace remontowe dla obiektów takich jak Stadion Miejski w Zdunach czy Centrum Animacji Społecznej.

Tab. 17. Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie gminy Zduny

Nazwa obiektu i lokalizacja	Charakterystyka obiektu	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Świetlica Wiejska w Konarzewie, ul. Baszkowska 85, 63-700 Konarzew	po remoncie	Warsztaty "Razem dla Konarzewa", Warsztaty świetlicowe z cyklu "Mój jest ten kawałek podłogi", Herbaciany Zakątek
Świetlica Wiejska w Perzycach, Perzycy 1e, 63-760 Zduny	po remoncie	Chór "Tereski", Festyn Rodzinny
Świetlica Wiejska w Rudzie, Ruda 29a, 63-760 Zduny	po remoncie	Dzień Kobiet, Festyn Rodzinny
Świetlica Wiejska w Bestwinie, Bestwin 31a i 31c, 63-760 Zduny	zaplanowano remont dachu i termomodernizację budynku	Kulinaria KGW, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka wraz z Festynem Rodzinnym, Andrzejki, Gwiazdka
Świetlica Wiejska w Chachalni, ul. Wiejska 4, 63-760 Chachalia	po remoncie	zajęcia dla kobiet "Fitness 50+", warsztaty organizowane przez KGW Chachalia Festyn Rodzinny
Świetlica Wiejska w Baszkowie, Baszków 26a, 63-760 Zduny	konieczność budowy nowego obiektu, obecnie świetlica wiejska znajduje się w budynku szkoły podstawowej	Dzień Dziecka, Festyn Rodzinny, Mikołajki, Potańcówki dla mieszkańców
Centrum Animacji Społecznej w Zdunach, ul. Masłowskiego 1, 63-760 Zduny	częściowo po remoncie, częściowo zaplanowana do dalszego remontu	warsztaty prowadzone przez Zdunowski Ośrodek Kultury
Kręgielnia w Zdunach, ul. Sienkiewicza 9, 63-760 Zduny	do remontu	Turniej gry w kręgle, Obiekt wynajmowany na imprezy okolicznościowe
Kompleks sportowy "Orlik" w Zdunach, ul. Strzelecka 12, 63-760 Zduny	po remoncie, szatnie wymagają remontu	zajęcia sportowe organizowane przez Lokalnego Animatora Sportu
Stadion Miejski w Zdunach, ul. Strzelecka 12, 63-760 Zduny	zaplanowano budowę nowych trybun oraz szatni z zapleczem sanitarnym, a także	zajęcia sportowe organizowane przez Cukrowniczy Klub Sportowy w Zdunach

budowę boiska
lekkoatletycznego wraz
z zagospodarowaniem
terenu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Dodatkowo warto przywołać produkt lokalny, a zarazem obiekt wyróżniający gminę Zduny na tle innych jednostek, jakim jest Najstarsza Kaflarnia w Polsce. Działała ona nieprzerwanie od 1858 do 2015 roku, w którym to w wyniku pożaru obiekt zamknięto. Na początku miała tam miejsce produkcja glinianych garnków i donic, a od roku 1900 produkowano kafle piecowe, formowane ręcznie z zachowaniem starych wzorów. W wielu restaurowanych, zabytkowych obiektach, jak pałace czy dworki, odtwarza się piece właśnie z takich kafli. Gmina Zduny pozyskała dofinansowanie na rewitalizację terenów po najstarszej w Polsce kaflarni i w 2016 roku została zakupiona przez gminę w celu rewitalizacji. Dzięki dotacji obiekt został przebudowany i nadane zostały mu nowe funkcje. Na terenie obiektu organizowano już przedsięwzięcie pn. „Pogranicze Kultur”, w ramach którego przybliżano uczestnikom proces wytwarzania kafli oraz ceramiki przy użyciu starych metod. Obiekt ten ma stać się wizytówką miasta. Budynek będzie pełnił funkcję ośrodka lokalnej tradycji przemysłu i rzemiosła zduńskiego, z rodowodem sięgającym połowy XIX wieku. W planach jest ponadto budowa parkingu.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców gminy Zduny odpowiada 8 funkcjonariuszy z Posterunku Policji w Zdunach przy ul. Sienkiewicza 9, będący jednostką organizacyjną Komendy Miejskiej Policji w Krotoszynie. Obszar gminy podzielono na 2 dzielnice przysługujące dwóm dzielnicowym. Zduński Posterunek odpowiada także za bezpieczeństwo w mieście Sulmierzyce. Wśród najczęstszych przestępstw na terenie gminy wymienić można zakłócenia porządku.

Posterunek odpowiada także za obsługę monitoringu miejskiego, w skład którego wchodzi 12 kamer podpiętych do systemu miejskiego. Dwie z nich, zlokalizowane na ulicy Krotoszyńskiej i Wrocławskiej, wyposażone są dodatkowo w system wykrywania tablic rejestracyjnych. Ponadto świetlica wiejska w Konarzewie wyposażona została w swój własny, wewnętrzny system monitoringu z rejestratorem.

Na terenie gminy zlokalizowano 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. OSP w Baszkowie i w Zdunach ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Tab. 18. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gminy Zduny

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
Ochotnicza Straż Pożarna w Baszkowie	Baszków 26a	tak
Ochotnicza Straż Pożarna w Bestwinie	Bestwin 31a	nie

Ochotnicza Straż Pożarna w Chachalni	ul. Strażacka 2, Chachalnia	nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Konarzewie	ul. Baszkowska 85, Konarzew	nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Perzycach	Perzyce 10	nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie	Ruda 29a	nie
Ochotnicza Straż Pożarna w Zdunach	ul. Masłowskiego 1, Zduny	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Otoczenie wewnętrzne gminy

Na terenie gminy Zduny działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Według danych z Rejestru Stowarzyszeń Ministerstwa Sprawiedliwości w gminie działa 27 podmiotów będących stowarzyszeniami, innymi organizacjami społecznymi i zawodowymi, fundacjami.

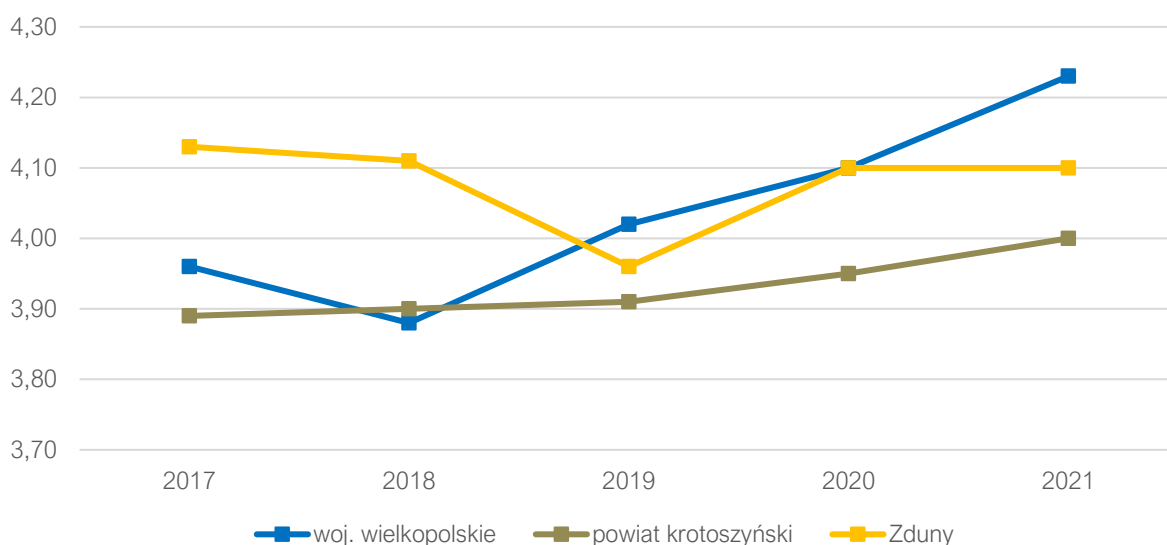
Są to m.in.:

- Ochotnicze Straże Pożarne w Perzycach, Chachalni, Baszkowie, Bestwinie, Zdunach, Konarzewie czy Rudzie,
- Cukrowniczy Klub Sportowy „Zduny”,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Kominki i piece” w Zdunach,
- Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa „Jesiotr” w Zdunach,
- Stowarzyszenie Motylek na rzecz dzieci specjalnej troski w Konarzewie,
- Fundacja wspierania osób niepełnosprawnych „Iskierka Nadziei” w Zdunach,
- Klub Honorowego Strażaka w Zdunach,
- Wielkopolski Okręgowy Związek Bilardowy w Zdunach,
- Stowarzyszenie Klub Twórczego Rękodziela w Zdunach,
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej,
- Cech Zdunów Polskich,
- Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM
- Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”,
- Stowarzyszenie „Szczęśliwy Bestwin”,
- Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy w Zdunach,
- Klub Honorowych Dawców Krwi,
- Niezależny Krajowy Związek Zawodowy w Polsce Zarząd Oddziału Regionalnego w Zdunach,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze Koło Terenowe w Zdunach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Baszkowie „Kraina Długosz”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bestwinie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chachalni,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Perzycach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zdunach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Konarzewie.

Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik obrazujący ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców gminy. Wartość wskaźnika od 2017 do 2019 roku systematycznie spadała. W latach 2017-2018 był on znacznie wyższy w gminie od wskaźnika przypisanego powiatowi krotoszyńskiemu oraz województwu wielkopolskiemu. utrzymuje się na podobnym poziomie co wskaźnik dla całego województwa wielkopolskiego. Od roku 2019 zaobserwowano wzrost wartości wskaźnika do poziomu 4,1. W 2021 był to lepszy wynik, niż analogicznego wskaźnika dla powiatu, jednak gorszy od wartości wskaźnika dla Wielkopolski.

Ryc. 28. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w gminie Zduny na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Otoczenie zewnętrzne gminy

Gmina Zduny jest członkiem 6 związków i stowarzyszeń międzygminnych. Są to:

- Związek Międzygminny „EKO SIÓDEMKA”,
- Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych,
- Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych,
- Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski,
- Związek Miast Polskich,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”.

Związek Międzygminny „EKO SIÓDEMKA” odpowiada za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy. Aktualnie do Związku należy 5 gmin: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce, Kobylin i Cieszków. Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych udziela poręczeń do transakcji związanych z prowadzoną działalnością. Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych odpowiada za szkolenie pracowników Urzędu Miejskiego w Zdunach. Współpraca w ramach Stowarzyszenia Gmin i Powiatów

Wielkopolski polega na wykonywaniu działań mających na celu integrację poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, natomiast współpraca w ramach Związku Miast Polski charakteryzuje się kooperacją w zakresie integracji miast polskich i wymiany doświadczeń między takimi ośrodkami w kraju.

Gmina Zduny wraz z 5 innymi gminami jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Okno Południowej Wielkopolski”. Do LGD należą również: gmina miejsko-wiejska Krotoszyn, gmina miejsko-wiejska Nowe Skalmierzyce, gmina wiejska Ostrów Wielkopolski, gmina miejsko-wiejska Raszków i gmina miejska Sulmierzyce. Grupa charakteryzuje się współpracą przy wdrażaniu strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Cele Stowarzyszenia to:

1. budowanie trójsektorowego partnerstwa i umacnianie potencjału społecznego,
2. wspieranie rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji, samoorganizacji i integracji społeczności lokalnej,
3. wspieranie wzrostu i poprawy jakości usług oraz atrakcyjności infrastruktury technicznej, warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy,
4. przyczynianie się do wzrostu konkurencyjności gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy, inicjowanie tworzenia pozarolniczych źródeł dochodów oraz promocja zatrudnienia poza rolnictwem,
5. pobudzanie aktywności lokalnych mieszkańców ukierunkowanych na rozwój edukacji kapitału ludzkiego, podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji oraz zaspakajania potrzeb społecznych i kulturalnych,
6. wspieranie działań na rzecz popularyzacji sportu i zdrowego stylu życia,
7. wyrównywanie szans osób starszych i dyskryminowanych grup społecznych,
8. wspieranie działań na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego,
9. wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego oraz miejscowego krajobrazu,
10. wspieranie przedsięwzięć w zakresie rekreacji, turystyki i agroturystyki,
11. popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów i usług regionalnych,
12. umocnienie spójności terytorialnej i lokalnej tożsamości,
13. wspieranie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego i zdrowotnego.

Najważniejsi partnerzy społeczni, gospodarczy i kulturalni gminy Zduny wymienieni zostali w tabeli poniżej. Gmina Zduny w ramach współpracy międzynarodowej posiada partnerstwo z niemiecką gminą Emleben oraz węgierskim -wsią Balatonfenyves.

Tab. 19. Najważniejsi partnerzy społeczni, gospodarczy i kulturalni gminy Zduny

Nazwa partnera:	Charakter współpracy z gminą
Emleben (Niemcy)	partnerstwo międzynarodowe
Balatonfenyves (Węgry)	partnerstwo międzynarodowe
Stowarzyszenie "Razem dla Konarzewa"	realizacja zadań publicznych pn. 1. „Lato Artystów” - półkolonie letnie dla dzieci; 2. „Świąteczny czas łączy nas” - warsztaty dla dzieci i młodzieży; 3. „Nowoczesna gmina – aktywne miasto i wieś” - warsztaty dla radnych i sołtysów
Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy w Zdunach	realizacja zadań publicznych pn. 1. organizacja grupowego wyjazdu turystyczno-rekreacyjnego – „Integracja bez barier” dla osób niepełnosprawnych; 2. „Organizacja Gwiazdki 2021” - wsparcie dla osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Szczęśliwy Bestwin	realizacja zadania publicznego pn. „Spotkanie z Mikołajem” - impreza dla dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM	organizacja finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy oraz kolonii zimowych dla dzieci i młodzieży
Klub Honorowych Dawców Krwi Oddział w Zdunach	realizacja zadania publicznego pn. „Obchody Dni Honorowego Krwiodawstwa w Zdunach”
Fundacja Wspierania Osób Niepełnosprawnych "Iskierka Nadziei"	realizacja zadania publicznego pn. „W Rezydencji św. Mikołaja” - wycieczka dla podopiecznych DPS w Zdunach
UKS Shodan	realizacja zadania rozwoju sportu i aktywności fizycznej mieszkańców Gminy Zduny
UKS Bila	realizacja zadania rozwoju sportu i aktywności fizycznej mieszkańców Gminy Zduny
UKS Pionier	realizacja zadania rozwoju sportu i aktywności fizycznej mieszkańców Gminy Zduny
UKS Impuls	realizacja zadania rozwoju sportu i aktywności fizycznej mieszkańców Gminy Zduny
CKS Zduny	realizacja zadania rozwoju sportu i aktywności fizycznej mieszkańców Gminy Zduny
Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Krotoszynie	wspieranie aktywności seniorów i realizacja projektu pn. "Senior z Inicjatywą"
Stowarzyszenie Szkolny Związek Sportowy "WIELKOPOLSKA"	organizacja i prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży w ramach programu "Szkolny Klub Sportowy"
Polski Czerwony Krzyż Oddział Okręgowy w Poznaniu	realizacja zadań z pomocy społecznej w zakresie świadczenia usług opiekuńczych w 2021 r. dla mieszkańców Gminy Zduny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców z terenu gminy Zduny zapewniana jest przez następujące podmioty:

- Dla DPS Zduny oraz DPS Baszków, znajdujących się na terenie gminy Zduny, świadczenia pielęgniarские wykonują podmioty niepubliczne, mianowicie: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sanare” Usługi Pielęgniarские, ul. Mickiewicza 21, Zduny oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Vita” Usługi Pielęgniarские, ul. Baszków 112 A, Baszków;
- Firma TRANS-MED Sp. z o.o., ul. Konopnicka 2, Zduny świadczy usługi zabezpieczenia medycznego różnego rodzaju imprez masowych, plenerowych i sportowych;
- NZOZ Centrum Usług Stomatologicznych – gabinet w szkole, ul. Łacnowa 6, Zduny, -stomatolog szkolny;
- Usługi Położnej Środowiskowej Małgorzata Machowska, ul. Kolejowa 13, Zduny;
- Zakład Opieki Zdrowotnej „Korczak i Januszkiewicz” Sp. z o.o., ul. Kolejowa 13, Zduny – to jedyny w gminie Zduny pomiot świadczący w zakresie usługi podstawowej opieki zdrowotnej (lekarza rodzinnego).

Ponadto w Zdunach znajduje się jedna apteka - Alifarm przy ul. Rynek 19.

Najbliższa stacja pogotowia zlokalizowana jest w Krotoszynie, oddalonym o 7 km od miasta Zduny.

Gmina w zakresie realizacji programów profilaktycznych współpracuje z:

- Ośrodkiem Profilaktyki i Epidemiologii Nowotworów im. Aliny Pienkowskiej S.A.,
- Studenckim Kołem Naukowym ONKOMA przy Klinice Gastroenterologii Onkologicznej w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie,

Pierwsza forma współpracy z OPEN polega na wykonywaniu bezpłatnej mammografii dla kobiet w wieku od 50 do 69 lat. Kobiety spoza tej grupy wiekowej mogą wykonać badanie odpłatnie. Postój mammobusu na zdunowskim rynku odbywa się kilka razy w roku.

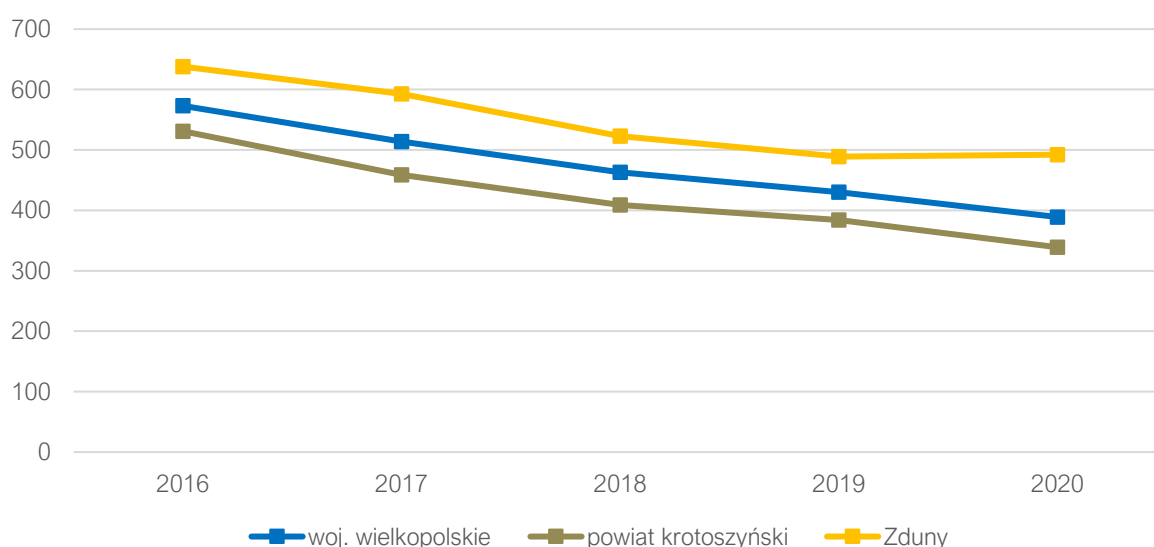
W ramach drugiej formy współpracy z OPEN wprowadzany jest program dot. profilaktyki nowotworów dolnego odcinka przewodu pokarmowego, realizowany przez OPEN S.A. na terenie całej Wielkopolski. W ramach programu odbywa się spotkanie edukacyjne z mieszkańcami gminy oraz pobranie próbek do badań.

W ramach współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym ONKOMA gmina bierze udział w Ogólnopolskim Programie Profilaktyki Czerniaka. Program ten realizowany jest przy współpracy ze szkołami zlokalizowanymi w gminie.

Za realizację zadań dotyczących pomocy społecznej oraz podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem w gminie Zduny odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2020 roku w gminie zarejestrowano 492 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Na wykresie poniżej przedstawiono porównanie wskaźnika liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w latach 2016-2020. Od roku 2017 dostrzec można tendencję spadkową dla wskaźnika zarówno w gminie, powiecie jak i województwie. Wyjątkiem jest rok 2020, w którym to w gminie zanotowano delikatny wzrost badanego wskaźnika względem roku poprzedniego. Wartość wskaźnika dla gminy od 2017 roku utrzymuje się powyżej jego wartości dla powiatu krotoszyńskiego oraz województwa wielkopolskiego.

Ryc. 29. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Zduny na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Polityka pomocy społecznej na terenie Gminy jest oparta o następujące dokumenty:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zduny na rok 2022 – przyjmowany corocznie, którego celem jest zmniejszenie zjawiska alkoholizmu, występowania narkomanii oraz zapobieganie spożywaniu alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież, zwiększenie pomocy osobom uzależnionym, rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkotykowe oraz przemoc,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Zduny na lata 2022-2027 – celem Strategii jest zapobieganie marginalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz doprowadzenie do usamodzielnienia osób, rodzin i grup społecznych, a także wyposażenie w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z problemami,

- Gminny Program Wspierania Rodziny w Zdunach na lata 2019-2021 – celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Zduny na lata 2017-2021 – stworzony w celu przeciwdziałania i zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie, zapewnienia ochrony jej ofiarom oraz skutecznego oddziaływania na jej sprawców. Program realizowany jest przez zespół Interdyscyplinarny, którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Wszystkie ww. dokumenty mają zostać poddane aktualizacji po upływie ich ram czasowych.

W ramach wspierania rodzin w gminie Zduny działa Asystent rodziny, który wraz z pracownikiem socjalnym odpowiedzialny jest za realizację i sprawdzanie planu działania pomocy rodzinie. W 2021 roku w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Asystent rodziny pracował z 12 rodzinami niezaradnymi życiowo, wielodzietnymi lub będącymi w trudnej sytuacji życiowej i bytowej. Dodatkowo Asystent poprzez swoje działania wspiera rodziny zagrożone odebraniem dzieci i umieszczeniem ich w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczych, dając szansę na pozostanie dzieci w rodzinach biologicznych. Ponadto w ramach Strategii w 2021 roku w gminie Zduny prowadzona była „Szkoła dla rodziców”, której celem było wsparcie rodziców w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą. W ramach zajęć starano się nauczyć rodziców lepszego porozumiewania się, refleksji nad własną postawą wychowawczą czy wymiany doświadczeń. Zajęcia te odbywały się w Szkole Podstawowej w Zdunach w ramach projektu pn. „Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych”, którego celem jest zwiększenie świadomości na temat zachowań szkodliwych dla zdrowia oraz wsparcie psychologiczne. Świadczona jest także pomoc finansowa dla rodzin, wynikająca z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych. W 2021 roku z terenu gminy Zduny w rodzinach zastępczych przebywało 20 dzieci. W gminie działa placówka wsparcia dziennego „Przystań”. W 2021 roku odbywały się w niej zajęcia dla 12-15 dzieci z rodzin potrzebujących wsparcia MGOPS i Asystenta rodziny - od poniedziałku do piątku po 5 godzin dziennie.

W gminie Zduny działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której zadaniem jest przeciwdziałanie się uzależnieniu od alkoholu i przemocy domowej oraz wykluczeniu społecznemu osoby uzależnionej. W ramach profilaktyki prowadzone były programy i warsztaty w szkołach i przedszkolach m.in. program profilaktyczny „Cukierki”, warsztaty „Szkoła dla rodziców i wychowawców” czy zajęcia z kompetencji emocjonalno-społecznych „Moc emocji”. Zwiększana jest także dostępność do terapii uzależnień. W mieście Zduny działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w którym dyżury odbywają psycholog i terapeuta. Dodatkowo

w gminie działa grupa wsparcia dla osób uzależnionych, grupa edukacyjna w DPS w Baszkowie oraz grupa AA.

Agresywnemu zachowaniu wobec najbliższych przeciwstawia się w gminie poprzez stosowanie procedury Niebieskiej Karty oraz działania Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1234 z późn.zm.). Polityka mieszkaniowa na terenie gminy Zduny oparta została o Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Zduny na lata 2021-2026.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Zduny na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Jakość sieci gazowej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Jakość edukacji w szkołach ponadpodstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach ponadpodstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ budowa obwodnicy
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna ☐ nie chcę podawać

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐ 56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem gminy ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem miasta ☐ jestem mieszkańcem wsi ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	rozwój i modernizacja sieci drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (m.in. chodniki, oświetlenie, przejścia dla pieszych) uwzględniającej potrzeby mieszkańców oraz środowisko przyrodnicze,				
	realizacja kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa na drogach,				
	współpraca z GDDKiA oraz powiatem krotoszyńskimi na rzecz poprawy stanu technicznego dróg oraz budowy obwodnicy Zdun,				
	rozwój infrastruktury komunikacyjnej w zakresie m.in. budowy, przebudowy, remontu przystanków i centrum przesiadkowych,				
	współpraca z zarządami sieci gazowej, energetycznej, telekomunikacyjnej w zakresie jej budowy i rozbudowy,				
	współpraca z dostawcami w zakresie zwiększania dostępności do Internetu.				
1.2. Uregulowana gospodarka wodno-ściekowa	rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców,				
	rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,				
	wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej,				
	zwiększenie retencji wodnej poprzez zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w tym wspieranie rozwoju zbiorników retencyjnych.,				
	współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawy retencji wód,				
	montaż urządzeń melioracyjnych.				
1.3. Zielona i niskoemisyjna gmina Zduny	wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,				
	wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne dla mieszkańców,				
	termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,				
	wsparcie i podjęcie działań na rzecz organizacji systemu rowerów miejskich na terenie Zdun,				
	wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest,				
	współpraca z zarządcami systemów zagospodarowania odpadami,				
	poprawa bioróżnorodności i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury szczególnie na obszarze miasta,				
	edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym w zakresie segregacji odpadów, skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników).				

1.4. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń publiczna	aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się gminy,				
	wspieranie budownictwa mieszkaniowego m.in. poprzez zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz ich uzbrojenie,				
	poprawa stanu technicznego budynków przestrzeni publicznej,				
	zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych,				
	rozwój systemu monitoringu miejskiego,				
	wsparcie modernizacji bazy i sprzętu Ochotniczych Straży Pożarnych służących bezpieczeństwu publicznemu.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna	wyznaczenie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz wyznaczanie nowych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych,				
	działania promocyjne na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej m.in. udział w targach nieruchomości oraz inwestycji,				
	wspieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa oraz agroturystyki.				
2.2. Przedsiębiorczy mieszkańcy gminy Zduny	rozwój ekonomii społecznej m.in. poprzez tworzenie lokalnych partnerstw społeczno-gospodarczych oraz wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej,				
	wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców,				
	nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,				
	opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy,				
	stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych,				
	wspieranie lokalnych przedsiębiorców w adaptacji do zmian społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz z przewidywaniem kryzysu gospodarczego				
2.3. Wzrost potencjału turystycznego gminy Zduny	rozwój oraz promocja zaplecza turystycznego,				
	opracowanie spójnej oferty turystycznej (np. w postaci lokalnego przewodnika, pakietów turystycznych),				
	rozwój i promocja szlaków turystycznych oraz ścieżek pieszo-rowerowych,				
	prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy), w tym promocja Starej Kaflarni,				
	utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja,				
	zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,				
	wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy,				

	rozwój gier terenowych w oparciu o ważne miejsca i historię związaną z gminą,				
	wsparcie dla lokalnych wytwórców oraz znalezienie produktu lokalnego.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3,				
	modernizacja i doposażenie obiektów przedszkolnych i szkolnych, w tym bazy dydaktycznej i sportowej dedykowanej dzieciom i młodzieży wspomagającej rozwój fizyczny i psychiczny od najmłodszych lat życia,				
	wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli,				
	poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne,				
	wsparcie psychologiczne dzieci, młodzieży oraz rodziców,				
	zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,				
	kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce.				
3.2. Dobre funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej	zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych,				
	organizacja dowozu do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej, dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami,				
	stworzenie Domu Dziennego Pobytu Seniora w Zdunach oraz rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanych seniorom,				
	wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę,				
	zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia,				
	zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych,				
	wsparcie i rozwój działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach oraz zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin,				
3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców	zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.				
	rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej na terenie gminy Zduny, w tym remont kręgielni, szatni przy kompleksie sportowym „Orlik”, remont Stadionu Miejskiego oraz Centrum Animacji Społecznej,				
	rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, w tym wspieranie oraz promowanie działań Zdunowskiego Ośrodka Kultury, Biblioteki Publicznej w Zdunach oraz placówek oświatowych;				
	rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych poprzez organizację cyklicznych imprez, warsztatów oraz zajęć,				
	wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie gminy,				

	zwiększanie dostępności kanałów informacyjnych w celu promocji wydarzeń i zachęcenia do udziałów mieszkańców gminy Zduny,				
	wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzenie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym w celu zwiększenia inicjatyw z zakresu kultury, sportu i turystyki.				